



Obsah

I *Usnesení, doporučení a stanoviska*

USNESENÍ

Výbor regionů

137. plenární zasedání VR, 4. 12. 2019 – 5. 12. 2019

2020/C 79/01	Usnesení Evropského výboru regionů – Zelená dohoda v partnerství s místními a regionálními orgány.....	1
--------------	--	---

STANOVISKA

Výbor regionů

137. plenární zasedání VR, 4. 12. 2019 – 5. 12. 2019

2020/C 79/02	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Výzvy metropolitních regionů a jejich postavení v budoucí politice soudržnosti na období po roce 2020	8
2020/C 79/03	Stanovisko Evropského výboru regionů – Makroregionální strategie pro karpatský region	13
2020/C 79/04	Stanovisko Evropského výboru regionů – Potenciál odvětví železniční dopravy v oblasti uskutečňování politických priorit EU	18
2020/C 79/05	Stanovisko Evropského výboru regionů – Zlepšení správní kapacity místních a regionálních orgánů za účelem posílení investic a strukturálních reforem v letech 2021–2027.....	25

2020/C 79/06	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Pakt starostů a primátorů po roce 2020.....	30
2020/C 79/07	Stanovisko Evropského výboru regionů – Práce prostřednictvím platform – výzvy v oblasti regulace na místní a regionální úrovni	36
2020/C 79/08	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Evropský rámec pro regulační reakce na ekonomiku sdílení.....	40
2020/C 79/09	Stanovisko Evropského výboru regionů – Místní a regionální orgány utvářející budoucnost Východního partnerství.....	45
2020/C 79/10	Stanovisko Evropského výboru regionů – Akční plán proti dezinformacím	50
2020/C 79/11	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Zpráva Evropské komise o politice hospodářské soutěže v roce 2018.....	54

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

VÝBOR REGIONŮ

137. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 4. 12. 2019 – 5. 12. 2019

Usnesení Evropského výboru regionů – Zelená dohoda v partnerství s místními a regionálními orgány

(2020/C 79/01)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

s ohledem na:

- záměr nově zvolené předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyen navrhnout Zelenou dohodu pro Evropu uvedený v dokumentu *Unie, která si klade vyšší cíle – Moje agenda pro Evropu*,
- skutečnost, že místní a regionální orgány provádějí 70 % všech právních předpisů EU, 70 % opatření souvisejících se zmírňováním změny klimatu, 90 % opatření v oblasti přizpůsobování se změně klimatu a 65 % cílů udržitelného rozvoje, vynakládají třetinu veřejných výdajů, činí dvě třetiny veřejných investic a budou Zelenou dohodu pro Evropu provádět v praxi,

Směrem k ambiciózní Zelené dohodě, která přináší výsledky na místní úrovni a současně usiluje o přijetí opatření na celosvětové úrovni

1. zdůrazňuje, že je nezbytné navrhnout ambiciózní Zelenou dohodu, aby se Evropa do roku 2050 stala prvním klimaticky neutrálním kontinentem na světě. Je potěšen tím, že má být při tvorbě politik EU věnována stěžejní pozornost aspektu udržitelnosti. Zelená dohoda by měla být nástrojem pro koncipování agendy, který povede k začlenění kritéria udržitelnosti do všech politik, makroekonomických priorit a finančních nástrojů EU, evropského semestru a víceletého finančního rámce na období 2021–2027;
2. zdůrazňuje, že by Zelená dohoda měla být nástrojem sloužícím k realizaci cílů strategie v oblasti biologické rozmanitosti a Pařížské dohody, plnému provedení Agendy OSN 2030 a cílů udržitelného rozvoje a ambicióznímu příspěvu EU k politickému rámci pro mezinárodní opatření v oblasti biologické rozmanitosti na období po roce 2020, o němž se rozhodne na 15. konferenci smluvních stran Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti (COP15);
3. žádá Komisi, aby v případě potřeby přezkoumala cíle EU uvedené v balíčku opatření týkajících se čisté energie s cílem dosáhnout v Evropě nejpozději do roku 2050 klimatické neutrality, která podpoří její konkurenceschopnost a sociální spravedlnost, a aby tyto cíle zahrнула do evropského předpisu o klimatu. V této souvislosti vyzývá ke zvýšení cílů stanovených pro rok 2030 v oblasti snížení emisí skleníkových plynů, a to alespoň na 55 %, cílů v oblasti energetické účinnosti na 40 % a cílů v oblasti obnovitelných zdrojů energie na 40 %;

Zelená dohoda, v jejímž rámci bude uplatňován místní přístup a zajištěna soudržnost politik

4. vyzývá k tomu, aby byl v souvislosti se Zelenou dohodou uplatňován holistický a místně orientovaný přístup, který umožní navrhnout konkrétní řešení s přihlédnutím k hospodářským, sociálním, geografickým a environmentálním výzvám a příležitostem jednotlivých regionů a měst a v jehož rámci bude do koncipování a provádění budoucích návrhů zapojeno místní obyvatelstvo;
5. očekává, že v rámci Zelené dohody bude všeobecně zohledňován aspekt udržitelnosti, provázanost politik bude považována za přístup, a nikoli pouze prioritu, a bude zajištěna soudržnost politik, mj. i při vyhodnocování či kontrole účelnosti, aby byly sladěny priority, cíle a harmonogramy provádění jednotlivých politik EU a zamezilo se překrývání činnosti nebo protichůdným postupům a výsledkům. Vyzývá Komisi, aby prostřednictvím pokynů a souboru nástrojů v oblasti zlepšování právní úpravy přispěla k navrhování takových právních předpisů, jež bude možné použít i v budoucnosti. V této souvislosti varuje před formalistickým přístupem ke zlepšování právní úpravy, například před uplatňováním zásady „jeden přijmout – jeden zrušit“ v právních předpisech EU, která nezohledňuje komplexnost politických a regulačních problémů, jež je třeba vyřešit;
6. žádá Komisi, aby navrhla opatření na úrovni EU, která zaručí internalizaci externích nákladů a důsledné uplatňování zásady „znečišťovatel platí“;

7. opakuje svou výzvu, aby byly aspekty týkající se životního prostředí a změny klimatu lépe zohledňovány ve vnějších vztazích EU. Vyzdvihuje rovněž význam vzájemné výměny zkušeností v rámci platform pro územní spolupráci, jako jsou ARLEM a CORLEAP, a také prostřednictvím partnerství měst. Změna klimatu by měla být i nadále strategickou diplomatickou prioritou EU, aby bylo zaručeno, že třetí země přijmou a budou provádět ambiciózní politiky zaměřené na dosažení klimatické neutrality;

8. s ohledem na tyto skutečnosti zdůrazňuje stěžejní význam ambiciózní integrované námořní politiky, díky níž bude možné zaujmout k oceánům komplexní a soudržný přístup s cílem zajistit, aby i nadále pomáhaly v boji proti globálnímu oteplování, ochránit jejich biologickou rozmanitost, na níž závisí také zabezpečování naší potravy, a využít jejich schopnosti přispívat k rozvoji obnovitelných zdrojů energie;

Dosažení hmatatelných výsledků v praxi díky víceúrovňové správě a aktivní subsidiaritě

9. vyzývá Komisi, aby zajistila, že Zelená dohoda bude zasazena do rámce víceúrovňové správy. Vítá usnesení Evropského parlamentu o konferenci OSN o změně klimatu konané v roce 2019 v Madridu a o krizové situaci v oblasti klimatu, v němž se požaduje, aby byla neprodleně přijata ambiciózní opatření s cílem omezit globální oteplení na méně než 1,5 °C. Je si vědom toho, že trvalého přechodu k udržitelné a nízkouhlíkové společnosti nebude možné dosáhnout bez zapojení zdola nahoru a shora dolů. Zdůrazňuje, že místní a regionální orgány jsou připraveny podílet se na utváření evropského klimatického paktu spolu s občany, podniky, vysokými školami a výzkumnými středisky;

10. vyslovuje se pro to, aby se financování a podpora z prostředků EU vždy posuzovaly z hlediska dopadů na klima a udržitelnosti. U přímých a nepřímých dotací, finanční podpory a podpůrných programů s nepříznivým vlivem na životní prostředí je třeba prověřit, zda jsou v souladu s cíli v oblasti klimatu a udržitelnosti, a zrušit je;

11. žádá Komisi, aby představila akční plány pro provádění Zelené dohody, v nichž budou stanoveny měřitelné cíle, cílená opatření a odpovídající finanční prostředky a jež budou vypracovány ve spolupráci s místními a regionálními orgány v souladu s jejich zákonnými pravomocemi v rámci členských států. Zelená dohoda povede k úspěchu pouze tehdy, bude-li převedena do strategií a plánů vypracovaných a prováděných na unijní, vnitrostátní, regionální a místní úrovni;

12. vyzývá Komisi, aby v rámci zpráv o stavu energetické unie monitorovala pokrok, kterého vlády jednotlivých států a místní a regionální orgány dosáhnou při zajišťování podpůrných faktorů a odstraňování příslušných překážek, a to s těsným a přímým zapojením místních a regionálních orgánů;

13. vyzývá členské státy, aby zavedly víceúrovňový dialog o klimatu a energetice a aby aktivně zapojily místní a regionální orgány do sestavování a přezkumu vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu, jejichž cíle je třeba přizpůsobit scénářům pro dosažení klimatické neutrality, a do přípravy místně a regionálně stanovených příspěvků, které doplní příspěvky vnitrostátní⁽¹⁾;

14. v této souvislosti se zavazuje k tomu, že zřídí fórum místních a regionálních orgánů a zainteresovaných stran pro spolupráci s Komisí a členskými státy, na němž se budou pravidelně scházet všechny příslušné subjekty, aby podávaly zpětnou vazbu ohledně provádění opatření a iniciativ souvisejících se Zelenou dohodou a aby předkládaly doporučení k legislativním návrhům a vyměňovaly si osvědčené postupy napříč všemi úrovněmi veřejné správy;

15. vyzývá Komisi, aby Zelenou dohodu zahrнула mezi témata, jež budou projednávána na nadcházející konferenci o budoucnosti Evropy, jelikož změna klimatu a udržitelný rozvoj v rámci cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje bezprostředně ovlivňují životní podmínky občanů EU;

16. očekává od Komise, že bude nadále podporovat a rozšiřovat takové iniciativy, jako je Pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky, a to v rámci EU i mimo ni;

17. žádá Komisi, aby plně zohlednila závěry zpráv o provádění politik v oblasti čistého ovzduší a o zadávání veřejných zakázek, které byly vypracovány v rámci pilotního projektu VR týkajícího se vytvoření sítě regionálních center (RegHub)⁽²⁾. Tento projekt je třeba využít i pro iniciativy v rámci Zelené dohody;

⁽¹⁾ CoR 923/2018.

⁽²⁾ <https://cor.europa.eu/cs/our-work/Pages/network-of-regional-hubs.aspx>.

Uskutečnění transformací, které posílí udržitelnost regionů a měst

18. vyzývá k tomu, aby byly v rámci Zelené dohody řešeny různé výzvy spojené s transformací, včetně výzev týkajících se energetiky, oceánů, oběhového hospodářství, výroby a spotřeby potravin, mobility, digitalizace a životního prostředí;
19. vyzývá Evropský parlament, aby zadal vypracování oficiální studie o tom, jaké dopady na životní prostředí má skutečnost, že se Evropský parlament dvanáctkrát do roka přesouvá mezi Bruslem a Štrasburkem;
20. vyzývá Komisi, aby zajistila, že budou transformace probíhat spravedlivým a participativním způsobem a že při tom budou zapojeny všechny subjekty coby partneři a nikdo nebude opomenut;
21. vyzývá Komisi, aby při transformacích zajistila hospodářskou, sociální a územní soudržnost a věnovala při tom zvláštní pozornost nejvíce znevýhodněným regionům, oblastem postiženým průmyslovými přeměnami, řídké osídleným oblastem a environmentálně citlivým oblastem, jako jsou ostrovy a horské regiony;
22. zdůrazňuje, že zadávání veřejných zakázek může nejen výrazně podnítit udržitelnější dodávky (místních a ekologických) potravin prostřednictvím smluv veřejného sektoru o zajištění stravování ve školních a nemocničních jídelnách, ale také přispět k rozvoji udržitelné mobility. Tyto příklady mohou posílit vazbu mezi venkovem a městy, o níž se hovoří v nové městské agendě Habitat III. Znovu Komisi vyzývá zejména k vyjasnění (například formou příruček) stávajících omezení v pravidlech pro zadávání veřejných zakázek, aby bylo možné uplatňovat kritéria udržitelnosti;
23. upozorňuje na to, že je nezbytné rozvíjet komplexní vzdělávání a dovednosti, které budou při ekologické transformaci velice potřebné. Mimoto opakuje svou výzvu, aby bylo zřízeno středisko pro sledování této transformace, které by shromažďovalo údaje z regionální úrovně s cílem podpořit tvorbu politik na všech úrovních správy;

Transformace v oblasti energetiky a klimatu

24. žádá Komisi, aby zajistila, že evropský předpis o klimatu bude vycházet z důkladného posouzení dopadů a přínosů, které bude mít, a z konkrétních plánů financování, že bude zahrnovat zmírňování změny klimatu i přizpůsobování se této změně a položí základ pro vypracování komplexního a ambiciózního balíčku opatření v oblasti klimatické neutrality;
25. vyzdvihuje význam výzkumu a shromažďování údajů týkajících se očekávané proměnlivosti klimatu a nutnost posílit mezinárodní spolupráci, aby bylo možné přijmout opatření v otázkách týkajících se aspektů, jež jsou z důvodu změny klimatu nejvíce ohroženy;
26. opakuje svou výzvu, aby orgány EU zajistily, že přizpůsobování se změně klimatu a odolnost vůči katastrofám budou jakožto jedny z hlavních aspektů udržitelného rozvoje zohledňovány v budoucích fondech a projektech EU a budou rovněž provázány s politikou v oblasti soudržnosti, rozvoje venkova, zdraví, výzkumu a životního prostředí⁽³⁾;
27. vyzývá EU, aby místním a regionálním orgánům pomohla při zabezpečování a obnovování přirozených úložišť CO₂, jež jsou pro dosažení klimatické neutrality důležitá, a to zejména změnou způsobu obhospodařování organických půd a obnovením rašeliníšť a mokřadů;
28. vyzývá Komisi, aby navrhla jasné definice a jasná pravidla pro místní energetické komunity a další typy prozumentů s cílem poskytnout jim jistotu a zajistit přístup k trhu, finančním nástrojům a *know-how* a podpořit kolektivní výrobu energie pro vlastní spotřebu v soukromých budovách;
29. požaduje přijetí dalších opatření ke zvýšení energetické účinnosti veřejných budov a k učinění pokroku v oblasti výroby energie pro vlastní spotřebu. Dále požaduje, aby bylo podporováno shromažďování údajů o spotřebě elektřiny a tepla a aby byly zavedeny strategie pro umělou inteligenci, které by přispěly k úsporám energie;

⁽³⁾ CoR 6135/2018.

30. vyzývá Komisi, aby dále podporovala rozvoj a využívání energie z udržitelných obnovitelných zdrojů tím, že poskytne jasný politický a regulační rámec a bude náležitě podporovat výzkum a vývoj v oblasti inovativních technologií výroby energie z obnovitelných zdrojů, včetně plánu pro čistý vodík;

31. očekává, že součástí Zelené dohody bude akční plán EU v oblasti cenově dostupného bydlení, který by měl být rovněž v souladu s větším úsilím o vymýcení energetické chudoby. V zájmu spravedlivé transformace musí být přijata opatření k zajištění toho, aby i nejzranitelnější skupiny obyvatelstva měly k dispozici lépe vytápěné a energeticky účinnější bydlení s využitím technologií výroby energie z obnovitelných zdrojů, jako je solární energie;

32. zdůrazňuje, že spotřeba energie v budovách představuje více než 40 % celkové spotřeby energie v EU, a je proto přesvědčen, že modernizace bydlení by mohla významně přispět ke snížení emisí skleníkových plynů v Evropě a k vymýcení energetické chudoby. V této souvislosti vyzývá Komisi, aby navrhla ambiciózní plán financování renovací bydlení jako součást balíčku opatření týkajících se Zelené dohody;

Přechod k oběhovému hospodářství

33. je toho názoru, že pro dosažení cílů Zelené dohody má zásadní význam komplexní a dlouhodobá strategie pro evropský průmysl, která podníká inovace a přinese konkurenční výhody a příležitosti k vytváření pracovních míst, zejména pro mladé lidi. V této souvislosti je nezbytné podpořit přechod energeticky náročných průmyslových odvětví na nízkouhlíkové metody výroby s cílem omezit narušení hospodářské soutěže a zamezit úniku uhlíku, a to zejména prostřednictvím finanční podpory EU pro příslušný výzkum a vývoj praktických řešení;

34. vyzývá k vypracování nového akčního plánu pro oběhové hospodářství na období po roce 2020, který bude ambiciózní, časově vymezený a vědecky podložený, a je připraven úzce s Komisí na těchto návrzích spolupracovat;

35. poukazuje na to, že nejvyšší prioritou by měla být prevence v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady v EU. Vyzývá k přijetí ambiciózních opatření, mj. v oblasti ekodesignu výrobků a služeb, předcházení vzniku odpadů, recyklace, opětovného získávání a používání materiálů a součástí, omezování škodlivých látek a opětovného zpracování problematických látek, a to s cílem podpořit opravitelnost, recyklovatelnost, modernizovatelnost a trvanlivost výrobků. V této souvislosti vybízí místní a regionální orgány, aby využívaly různé nástroje, včetně lokalizace závazných cílů EU, fiskálních opatření na všech úrovních, zásady rozšířené odpovědnosti výrobce a zadávání zelených veřejných zakázek se stanovením povinných cílů v každém jednotlivém případě financování z prostředků EU;

36. žádá Evropskou komisi, aby pro rok 2030 navrhla ambiciózní cíl v oblasti snižování množství komunálního odpadu, aby byl pro rok 2030 stanoven cíl opětovného používání a recyklace 70 % celkové hmotnosti komunálního odpadu, aby se do roku 2030 snížilo množství potravinového odpadu o 50 % a aby byl pro rok 2030 stanoven závazný cíl ukládat na skládky nejvýše 5 % zbytkového odpadu;

37. v této souvislosti podporuje také nejnovější snahy vyvíjené v oblasti mikroplastů a provádění právních předpisů týkajících se plastů (*) a zdůrazňuje, že znečišťování plasty je třeba řešit u zdroje;

38. žádá Komisi, aby vybídla všechny evropské regiony a města k tomu, aby přijaly akční plány pro biohospodářství nebo do svých globálních strategií rozvoje zahrnuly kapitola věnovanou tomuto tématu;

Transformace v oblasti potravin

39. s ohledem na skutečnost, že se EU stala největším světovým dovozcem a vývozcem potravin, trvá na tom, aby byly obchodní dohody posuzovány z hlediska cíle snižování emisí skleníkových plynů, a to i v zemědělsko-potravinářském odvětví, a aby byly obchodní dohody založeny na udržitelném rozvoji;

40. vyzývá Komisi, aby podpořila udržitelné zemědělství tím, že budou v rámci obou pilířů společné zemědělské politiky (SZP) rozsáhleji finančně podporovány postupy, které jsou šetrné z hlediska životního prostředí a klimatu, poněvadž v zemědělství vzniká 10 % emisí skleníkových plynů a na toto odvětví bezprostředně dopadá změna klimatu;

(*) CoR 925/2018 a CoR 3652/2018.

41. doporučuje, aby byla do strategie „Od zemědělece ke spotřebiteli“, která má mimořádný význam zejména pro malé ekonomické modely, zahrnuta místní a regionální kapitola, v níž by byl posouzen dopad mezinárodních a globálních modelů produkce potravin na systémy místní a regionální;

42. upozorňuje na to, že pro dosažení klimatické neutrality mají klíčový význam lesy a rašeliniště v EU. Vyzývá k vypracování promyšlené strategie EU v oblasti lesů a rašelinišť a vyslovuje se pro zavedení ambiciózních systémů označování potravin vyprodukovaných bez odlesnění⁽⁵⁾. V tomto ohledu připomíná povinnosti, které byly členskými státy uloženy v rámci nařízení o LULUCF, a oceňuje snahy o dosažení většího pohlcování CO₂;

43. připomíná, že oceány se významným způsobem podílejí na zabezpečování naší potravy. Vybízí k tomu, aby byla vypracována nová strategie na podporu mořského chovu a modrých biotechnologií, jež budou šetrné k životnímu prostředí a přírodním stanovištím, a vyzdvihuje význam udržitelného rybolovu pro zachování rovnováhy pobřežních oblastí;

44. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány potřebují jednotné postupy pro shromažďování a předávání údajů o environmentálním dopadu potravinářských výrobků, včetně plýtvání potravinami, aby bylo možné zajistit porovnatelnost údajů z jednotlivých členských států a usnadnit ekonomické vyjadřování environmentálních a sociálních nákladů spojených s určitými potravinářskými výrobky či způsoby stravování;

Transformace v oblasti mobility

45. poukazuje na to, že místní a regionální orgány hrají stěžejní roli při podpoře čisté mobility a ekologizace dopravy. Vyzývá tudíž k tomu, aby byla na úrovni EU neprodleně přijata opatření s cílem internalizovat u jednotlivých druhů dopravy externí náklady, a zajistit tak rovnější podmínky, a zejména aby byl přezkoumán daňový režim u některých paliv používaných v odvětví dopravy;

46. upozorňuje, že vedle změn dopravních předpisů a zdanění vozidel bude třeba modernizovat rozvodné sítě, systémy skladování elektrické energie, obchod a správu veřejné infrastruktury s cílem náležitě se připravit na nové a inovativní druhy dopravy, mj. vozidla na baterii nebo vozidla s vodíkovými palivovými články;

47. zdůrazňuje, že díky využití potenciálu digitálních technologií bude možné optimalizovat dopravu a vytvořit multimodální transevropskou dopravní síť (TEN-T). Nezbytným předpokladem k tomu jsou inteligentní dopravní systémy a infrastruktura;

Transformace v oblasti životního prostředí

48. znovu vyzývá k vypracování 8. akčního programu pro životní prostředí⁽⁶⁾ a zdůrazňuje, že by tento program měl být sladěn s cíli Zelené dohody a měl by podstatným způsobem přispět k zajištění jejího účinného provádění v praxi. Požaduje, aby byly orgány na nižších úrovních správy ve větší míře zapojeny do přezkumu provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí;

49. vyzývá k tomu, aby byl vytvořen celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost na období po roce 2020 a aby při tom byly všechny relevantní dohody OSN týkající se životního prostředí sladěny a provázány s cíli v oblasti biologické rozmanitosti vytyčenými pro rok 2030. S ohledem na 15. konferenci smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti, jež se bude konat v roce 2020, by smluvní strany měly formálně uznat nepostradatelnou úlohu místních a regionálních orgánů, co se týče úspěšného provádění a uceleného monitorování, vykazování a ověřování opatření v oblasti biologické rozmanitosti přijímaných na celosvětové a na unijní úrovni;

50. opětovně zdůrazňuje, že pro uskutečnění unijního cíle nulového znečištění je nezbytný široce pojatý přístup, který bude brát v potaz kvalitu ovzduší a vody, nebezpečné chemické látky, emise, pesticidy a endokrinní disruptory. Vyzývá Komisi, aby již dále neodkládala vypracování a přijetí nové strategie pro endokrinní disruptory a přísnějších pravidel týkajících se nebezpečných chemických látek;

51. žádá Komisi, aby ve větší míře podporovala potenciál řešení inspirovaných přírodou a zelené a modré infrastruktury, jež nesmí být považovány za náhradu důrazných opatření, pokud jde o biologickou rozmanitost a ekosystémové služby v příměstských a venkovských oblastech, nýbrž mohou je užitečným způsobem doplnit;

⁽⁵⁾ CoR 973/2019.

⁽⁶⁾ CoR 1672/2019.

52. zdůrazňuje přínosy rámcových programů pro životní prostředí na regionální úrovni, které jsou v souladu s různými vnitrostátními, evropskými a mezinárodními strategiemi. Tyto programy mohou pomoci stanovit cíle a hlavní opatření, objasnit regionální rozhodnutí v oblasti životního prostředí a vytvořit dlouhodobý plán, jehož klíčovým prvkem je zapojení společnosti, a usnadnit také vytváření spojení s ostatními evropskými regiony;

Digitalizace

53. opětovně zdůrazňuje, že při zajišťování řádného a spravedlivého přechodu ke klimatické neutralitě hrají důležitou roli inteligentní regiony, města a komunity. Vyzývá Komisi, aby rozvíjela koncept digitální soudržnosti s cílem zajistit, že žádný jedinec nebo region nebude z digitální transformace vyloučen, a aby podpořila cílená opatření zaměřená na pomoc místním a regionálním orgánům při zavádění inteligentních řešení a na rozsáhlejší využití programů v oblasti inteligentní specializace k rozvíjení digitálních dovedností;

54. vyzývá k vypracování komplexních rámců, v nichž budou shromážděny a využívány údaje pro účely inteligentní správy a současně bude zaručena nezbytná ochrana údajů;

55. upozorňuje na značnou uhlíkovou stopu spojenou s používáním internetu a digitálním zpracováním dat, a proto vyzývá EU, aby se ve větší míře zabývala důsledky digitalizace z hlediska energie a CO₂ a podporovala její udržitelnost. Veřejné orgány by měly zvyšovat povědomí o této otázce;

Je nutné vyčlenit na unijní, vnitrostátní, regionální a místní úrovni dostatečné finanční prostředky, aby bylo možné uspokojit potřeby občanů

56. vítá návrh zavést investiční plán pro udržitelnou Evropu, který v letech 2021 až 2030 podpoří investice ve výši 1 bilionu EUR, což odpovídá objemu potřebných prostředků dle výpočtů Evropského účetního dvora (7). Podporuje rovněž rozhodnutí Evropské investiční banky ukončit od konce roku 2021 financování většiny projektů spojených s energií z fosilních paliv a postupně navýšit podíl finančních prostředků určených na opatření v oblasti klimatu a environmentální udržitelnosti. Znovu vyzývá k omezení byrokracie, zjednodušení mechanismů souvisejících s přípravou projektů a intenzivnějšímu poskytování individuálně uzpůsobené technické podpory, pokud jde o přístup k programům Evropské investiční banky JASPERS a ELENA pro přípravu financovatelných projektů, včetně těch méně rozsáhlých;

57. upozorňuje rovněž na to, že je nezbytné zajistit další zdroje, například navrhovaným rozšířením systému obchodování s emisemi, zavedením uhlíkové hraniční daně, jež bude v souladu s pravidly Světové obchodní organizace, a odpovídajícím zdaněním leteckých pohonných hmot;

58. žádá Komisi, aby zřídila nový fond pro spravedlivou transformaci určený uhelným regionům a regionům s vysokými emisemi uhlíku, který bude financován z prostředků nad rámec zdrojů vyčleněných na politiku soudržnosti, avšak bude doplňovat operační programy politiky soudržnosti na období 2021–2027 prováděné na úrovni NUTS 2;

59. vyzývá k tomu, aby bylo na opatření v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti vyhrazeno alespoň 30 % celkového rozpočtu EU na období 2021–2027 a aby se zároveň postupně přestaly poskytovat dotace na fosilní paliva;

60. upozorňuje na to, že politika soudržnosti hraje zásadní roli, neboť je hlavním finančním nástrojem k plnění cílů těchto transformací. Žádá, aby byla politika soudržnosti náležitě financována – měla by tedy v příštím víceletém finančním rámci (VFR) zaujímat stejný procentní podíl rozpočtu;

61. obává se, že Zelenou dohodu nebude možné realizovat bez odpovídajícího finančního rámce. Vyzývá k plnému provedení akčního plánu Komise pro financování udržitelného růstu a k urychlenému přijetí regulačního rámce pro vytvoření klasifikačního systému za účelem usnadnění udržitelného investování, pro zveřejňování informací ohledně udržitelných investic a rizik týkajících se udržitelnosti a pro stanovení referenčních hodnot pro nízkouhlíkové investice a investice s pozitivním uhlíkovým dopadem (8). Tento rámec by se měl vztahovat i na investice do jaderného průmyslu, letectví a železniční dopravy. Do akčního plánu by rovněž měla být co nejdříve doplněna sociální kritéria;

(7) Evropský účetní dvůr, Situační zpráva – Opatření EU v oblasti energetiky a změny klimatu, 20. září 2017 <https://op.europa.eu/webpub/eca/ir-energy-and-climate/cs/>.

(8) Viz stanovisko VR ze dne 6. prosince 2018, které vypracoval Tilo Gundlack (DE/SES).

62. vybízí k tomu, aby byl k investicím EU v oblasti přírody a biologické rozmanitosti zaujat ambiciózní přístup. Poukazuje na to, že náklady by byly převýšeny výhodami plynoucími z ekosystémových služeb, například v podobě zdravotní péče, ukládání CO₂, zadržování povodňové vody, čistších zdrojů vody, čistšího ovzduší či zamezení erozi půdy;

63. opakuje svůj názor, že nebude možné dosáhnout dohody ve věci výdajů z rozpočtu EU, nečiní-li se pokrok i na straně příjmů, poněvadž objem rozpočtu EU by měl odpovídat stávajícím a budoucím prioritám EU⁽⁹⁾. Naléhavě Komisi žádá, aby navrhla alternativní opatření na podporu Zelené dohody pro případ, že příští rozpočet EU nebude moci být zaveden do konce roku 2020;

64. zdůrazňuje, že míra spolufinancování u fondů EU hraje důležitou roli pro to, aby k nim měly snazší přístup malé komunity, venkovské oblasti a ostrovy. Vyzývá k posílení jejich schopnosti být využívány jako „laboratoře“ transformace energetiky, a sice tím, že budou navržena inovativní řešení a koordinovaná politická opatření;

65. s ohledem na rámec státní podpory po roce 2020 vyzývá ke zvýšení míry přípustné státní podpory a následnému přizpůsobení směrnice o zdanění energie s cílem podpořit nízkoemisní paliva. U právních předpisů a projektů týkajících se transformace energetiky je zapotřebí uplatňovat dostatečnou flexibilitu a technologicky neutrální přístup, pokud jde o udržitelnost a omezení emisí;

Bezprostřední diskuse s občany o přínosech Zelené dohody

66. navrhuje posílit informační kampaně a přímý dialog s občany s cílem informovat je o důležitosti přechodu k udržitelnější společnosti, zdravějším místním komunitám a konkurenceschopnějším místním ekonomikám. Vyzývá Komisi, aby se s VR podílela na uspořádání dialogů s občany, během nichž jim bude objasněna přidaná hodnota Zelené dohody a názorně předveden její konkrétní přínos pro každodenní život občanů;

67. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předložil Evropské komisi, Evropskému parlamentu, finskému, chorvatskému a německému předsednictví Rady a předsedovi Evropské rady.

V Bruselu dne 5. prosince 2019

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁹⁾ CoR 3887/2019.

STANOVISKA

VÝBOR REGIONŮ

137. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 4. 12. 2019 – 5. 12. 2019

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Výzvy metropolitních regionů a jejich postavení v budoucí politice soudržnosti na období po roce 2020

(2020/C 79/02)

Zpravodaj: Juraj DROBA (SK/EKR), předseda Bratislavského samosprávného kraje

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Obecné připomínky

1. konstatuje, že dvě třetiny obyvatelstva EU žijí v metropolitních regionech, a proto je důležité se touto problematikou zabývat i z hlediska přípravy politiky soudržnosti na období po roce 2020;
2. upozorňuje na skutečnost, že rostoucí urbanizace je nejen evropským, ale i celosvětovým trendem. Na jedné straně tím vznikají nové příležitosti, na straně druhé je nutné řešit nové problémy. Proto je mimořádně důležitá spolupráce institucí a aktérů v metropolitních regionech;
3. konstatuje, že v současné době nepanuje konsensus ohledně definování a vymezení kritérií pro metropolitní regiony, která by odrážela rozmanitost a skutečnou situaci v metropolitních regionech ve všech členských státech EU;
4. bere na vědomí, že podle definice Eurostatu se metropolitním regionem rozumí region na úrovni NUTS 3, kde alespoň polovina obyvatel žije ve funkční městské oblasti a který má nejméně 250 000 obyvatel, anebo kombinace takových regionů. Územní klasifikace je založena na určení městských center s vysokou hustotou obyvatelstva a minimálně 50 000 obyvateli. Zdůrazňuje, že podle tohoto výkladu statistik žilo v roce 2016 v metropolitních regionech 293,3 miliony obyvatel EU. Upozorňuje na to, že je při tom nutné zohlednit také oblasti, které jsou funkčně provázány s oblastmi mimo EU. OECD definuje metropolitní regiony na základě funkčních vztahů, kdy je městské centrum s vysokou hustotou obyvatelstva a pracovními příležitostmi propojeno se zbytkem území díky intenzivnímu každodennímu dojíždění do centra;
5. poukazuje na to, že součástí metropolitních regionů jsou různé typy území s převážně městským obyvatelstvem, které však kvůli své rozloze mají často venkovský charakter. Mají silnou vazbu na příměstské a venkovské oblasti a musí často řešit problém suburbanizace. Otázka využívání půdy v příměstských oblastech má zásadní význam pro kvalitu života, přizpůsobování se změně klimatu a její zmírňování. Regiony by měly vzájemně projednávat konkrétní politická opatření týkající se omezení rozrůstání měst;
6. podotýká, že je třeba rozlišovat mezi vysoce urbanizovanými a méně urbanizovanými metropolitními regiony, které vyžadují odlišné politické přístupy a opatření;
7. konstatuje, že metropolitní regiony Paříž a Londýn, kde žije více než 12 milionů obyvatel, lze posuzovat samostatně. Nicméně většina metropolitních regionů v Evropské unii se liší svou velikostí, funkcí, hospodářskou silou i tím, do jaké míry jsou polycentrické. Značné rozdíly existují také z hlediska přístupu metropolitních regionů ke koordinování svých společných politik a opatření;

8. upozorňuje na skutečnost, že jedním z nejnovejších demografických trendů je migrace lidí do měst, neboť obyvatelstvo EU se soustřeďuje především v metropolitních regionech hlavních měst. Metropolitní regiony musí řešit problémy, jako je rozrůstání měst do periferií, koncentrace městských center a naopak vyhledávání venkovských oblastí. Tento trend vytváří požadavky na poskytování veřejných služeb pro obyvatelstvo a nové infrastruktury např. v sociální oblasti, dopravě, školství či zdravotnictví a v souvislosti s digitalizací a prováděním udržitelné transformace energetiky, a vyvíjí tak také nesmírný tlak na rozpočty metropolitních regionů. Mimoto musejí metropolitní regiony hlavních měst plnit další úkoly z titulu hlavního města členského státu, např. v oblasti bezpečnosti, služeb obecného zájmu, digitálních služeb a dopravy;

9. upozorňuje na skutečnost, že skutečné počty obyvatel žijících v metropolitních regionech jsou často vyšší, než udávají oficiální statistiky. Ne všichni obyvatelé, kteří v metropolitních regionech žijí, tam také mají trvalý pobyt. Velký počet obyvatel rovněž do metropolitních regionů dojíždí za prací, využívá ale také jejich sociální zařízení a služby. Navíc mají metropolitní regiony často silný přeshraniční rozměr;

Potenciál metropolitních regionů

10. konstatuje, že metropolitní regiony jsou považovány za motory hospodářství členských států a hospodářská centra růstu. Podle údajů Eurostatu se přibližně 72 % HDP 28 členských států EU vytváří právě v metropolitních regionech. Metropolitní regiony jsou nejen centry hospodářského růstu států, ale je v nich také soustředěn výzkum, inovace a tvůrčí potenciál, což přirozeně přitahuje kapitál, investice a občany. Metropolitní regiony jsou průkopníky inteligentních řešení v oblasti poskytování informací a služeb, oběhového hospodářství, environmentální udržitelnosti, energetické účinnosti a zaručení udržitelné mobility;

11. zdůrazňuje, že pro harmonický rozvoj území je důležité, aby EU a členské státy uznaly přidanou hodnotu metropolitní spolupráce v zájmu dosažení společných cílů v kontextu snižování regionálních rozdílů. Díky tomu, že se v metropolitních regionech soustředí zdroje a odborné znalosti, mohou tyto regiony přispět jak ke zlepšení vnitřního propojení, tak i k rozložení bohatství a přínosů na daném území tím, že budou podporovat regionální spolupráci a hospodářský růst a vytvářet účinnější vazby mezi městy a venkovem. Při poskytování služeb mimo své území hrají metropolitní regiony významnou úlohu při šíření rozvoje do okolních oblastí, které mají často venkovský charakter. Pomáhají integrovat komunity a jednotlivce, neboť živé funkční vztahy umožňují navazovat vztahy mezi jednotlivými městskými oblastmi, menšími městy a venkovskými oblastmi. Interakce mezi venkovskými a městskými oblastmi jsou důležitou hnací silou harmonického územního rozvoje;

12. požaduje, aby se věnovala pozornost potřebě skutečného zapojení vnitrostátních politik do využívání územních nástrojů a zajištění spravedlivé přidělování prostředků všem územím, regionům a obcím v metropolitních, městských či venkovských oblastech. Dále je třeba zajistit, aby členské státy konzultovaly místní a regionální orgány již v rané fázi rozhodování o tom, kde a jak budou územní nástroje využívány. To je nutné pro harmonizovanou podporu na všech úrovních, která zaručí vyvážený rozvoj městských i venkovských oblastí a bude při tom dodržovat zásadu subsidiarity a územní soudržnosti;

13. podotýká, že stávající návrh politiky soudržnosti považuje za podmínku pro získání prostředků k financování evropskou přidanou hodnotu. Podpora metropolitních regionů nevytváří pouze evropskou přidanou hodnotu, ale zajišťuje také konkurenceschopnost EU na celosvětové úrovni, a mj. díky vnějším efektům, jež z ní plynou, přispívá ke sblížení regionů jednotlivých členských států;

14. podotýká, že více než 70 % opatření ke zmírnění změny klimatu a až 90 % opatření k přizpůsobení se změně klimatu se provádí na nižší než celostátní úrovni, a proto hrají metropolitní regiony klíčovou roli při plnění závazků přijatých na konferenci COP21;

15. konstatuje, že v politice soudržnosti na období po roce 2020 bude podstatná část prostředků směřována do podpory inovací a inteligentních řešení, jež se do značné míry uskutečňují právě v metropolitních regionech;

Výzvy

16. upozorňuje na to, že některé metropolitní regiony, včetně těch, které jsou statisticky nejbohatší, mají i nadále zcela nedostatečnou infrastrukturu a musí své investice i nadále směřovat do základní infrastruktury;

17. poukazuje na skutečnost, že metropolitní regiony musí čelit výzvám hospodářského, daňového a územního charakteru, přičemž musí vyřešit problém neustále se zvyšující poptávky po kvalitních veřejných službách, ačkoli jsou jejich zdroje na zabezpečení těchto služeb omezené, což má značný dopad na celkovou kvalitu života obyvatelstva. Příjmy do rozpočtu některých metropolitních regionů jsou jen minimálně závislé na prosperitě hospodářství a vysokém DHP regionu. V některých metropolitních regionech je rozpočet provázán s podílem daní z příjmu fyzických osob, které jsou zaregistrované na území metropolitních regionů, a nikoli právníckých osob, které HDP v metropolitním regionu vytvářejí. Přítomnost nadnárodních společností tudíž nemusí automaticky přinášet finanční prostředky do veřejných rozpočtů;

18. upozorňuje na to, že pro metropolitní regiony je typické časté dojíždění za prací do center měst a že k jejich hlavním problémům patří dostupná a ekologická veřejná doprava. Metropolitní regiony musí zavádět aktivní formy dopravy a řešení mobility v rámci veřejných prostranství a zlepšovat přeshraniční mobilitu. Musí se vypořádat s dopravními zácpami, které snižují kvalitu ovzduší, což má negativní vliv na zdraví obyvatelstva;

19. upozorňuje na to, že metropolitní regiony musí mj. kvůli vysoké koncentraci průmyslových činností řešit problémy týkající se kvality životního prostředí, využívání udržitelných zdrojů energie, oběhového hospodářství, znečištění ovzduší, kvality podzemních vod, nakládání s odpady, úbytku biologické rozmanitosti a odstraňování environmentální zátěže. Mimoto hrají stěžejní roli i z hlediska přizpůsobení se důsledkům změny klimatu. Řešení všech těchto problémů vyžaduje komplexní přístup;

20. zdůrazňuje, že v metropolitních regionech panuje vysoká míra nerovnosti. V některých metropolitních regionech se nacházejí také nejchudší oblasti členských států, takže musí řešit problémy týkající se chudoby ve městech, sociálního začleňování, nárůstu počtu bezdomovců, dětí postižených chudobou, zranitelných skupin lidí, nezaměstnanosti mladých lidí, nedostatku kvalifikované pracovní síly, integrace migrantů a uprchlíků, zvýšené kriminality, stárnutí obyvatelstva a chudoby pracujících. V oficiálních statistikách je existence těchto oblastí často utajována, neboť údaje jsou k dispozici pouze pro větší územní jednotky, což má negativní dopad na vypracování příslušných politik a opatření;

21. zdůrazňuje, že metropolitních regionů se specifickým způsobem dotýká krize v oblasti bydlení. Na jedné straně se část území vyliďňuje, na straně druhé se jiné oblasti potýkají s extrémní poptávkou po bydlení. Ve městech s vysokou poptávkou po bydlení rostou ceny rychleji než příjmy obyvatelstva, což způsobuje větší segregaci a sociální nerovnosti. V této souvislosti opakuje svou výzvu k vytvoření evropského programu v oblasti bydlení ⁽¹⁾;

22. vyzývá Eurostat, aby shromažďoval údaje o dostupnosti a ceně bydlení a analyzoval je z územního hlediska. Analyzovat by se měly také iniciativy zaměřené na výstavbu cenově dostupného bydlení, mj. iniciativy prováděné z podnětu občanské společnosti;

23. upozorňuje na to, že je třeba věnovat zvláštní pozornost těm metropolitním regionům, které procházejí transformací ekonomiky a vyrovnávají se tedy s negativními důsledky ukončených průmyslových činností. Potýkají se s vysokou mírou často dlouhodobé nezaměstnanosti a řeší problematiku přeměny bývalých průmyslových areálů a obnovy zanedbaných městských oblastí a čtvrtí;

24. domnívá se, že pro metropolitní regiony je jednou z největších výzev podpora rozšiřování digitálních infrastruktur, které lidem umožní uplatnit se v nových oblastech trhu práce a využívat nové formy práce, jako je například práce z domova;

25. poukazuje na to, že součástí metropolitních regionů jsou často také venkovské oblasti. V tomto ohledu je nutné rozvíjet náležitě fungující propojení mezi městy a venkovskými oblastmi v rámci metropolitních regionů a zamezit roztržiténosti při tvorbě politik. Zdůrazňuje, že v metropolitních regionech se soustředí zdroje a odborné znalosti a metropolitní regiony jsou díky svým odborným kapacitám a kapacitám v oblasti strategického plánování s to pomáhat širšímu území při získávání prostředků z fondů politiky soudržnosti EU. Metropolitní regiony tudíž mohou být vhodnou územní úrovní pro zavádění integrovaných přístupů k udržitelnému rozvoji s důrazem na územní solidaritu;

26. je důležité prozkoumat možnosti spolupráce v meziodvětvových otázkách prostřednictvím vazeb přispívajících k rozvoji venkovských i metropolitních oblastí, jako je např. podpora vytváření regionálních a místních hodnotových řetězců a přímý prodej zemědělských produktů v metropolitních regionech, s cílem vytvořit přidanou hodnotu pro přilehlé venkovské regiony;

27. poukazuje na to, že je třeba lépe chápat struktury metropolitních regionů nacházejících se v ostrovních oblastech a interakci mezi ostrovy;

28. vyzdvihuje nutnost rozšířit diskusi i o metropolitní regiony, které neleží na pevnině;

Lepší zapojení metropolitních regionů do přípravy a provádění politiky soudržnosti

29. upozorňuje na to, že v současnosti probíhající proces přípravy politiky soudržnosti na období po roce 2020 je jedinečnou příležitostí k zohlednění potřeby specifického přístupu k metropolitním regionům v rámci přípravy budoucích dohod o partnerství a následných operačních programů pro fondy politiky soudržnosti EU;

⁽¹⁾ Usnesení VR Návrhy Evropského výboru regionů pro nový legislativní mandát Evropské unie ze dne 27. června 2019, odstavec 20, <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-02550-00-01-res-tra-cs.docx/content>.

30. podporuje myšlenku, že by neměly být kladeny žádné administrativní překážky spolupráci mezi regiony na úrovni NUTS 2, které dohromady tvoří region hlavního města (hlavní město a jeho region) a mají v úmyslu vzájemně sladovat své strategie a kroky v rámci příslušných operačních programů, a zastává názor, že by jim v zájmu úzké spolupráce měla být poskytnuta dostatečná flexibilita pro výběr opatření;
31. vyzdvihuje úlohu, kterou metropolitní regiony hrají v politice soudržnosti, a doporučuje okamžitě vytvořit a posílit metropolitní rozměr politiky soudržnosti na období po roce 2020 i příslušných evropských politik, včetně nové územní agendy a strategických dokumentů, jako je nová Lipská charta a nová evropská strategie rozvoje, která má nahradit strategii Evropa 2020;
32. požaduje, aby byly metropolitní regiony přímo zapojené do přípravy politiky soudržnosti a do provádění a hodnocení operačních programů a projektů EU, a to za předpokladu, že tyto regiony vypracují dohody o územní spolupráci;
33. vyzývá Komisi, aby při schvalování dohod o partnerství a následně i operačních programů přihlížela k tomu, kdo má pravomoc provádět jednotlivé operace, neboť pravomoci metropolitních regionů a místních orgánů jsou v jednotlivých členských státech odlišné;
34. poukazuje na skutečnost, že metropolitní regiony jsou kvůli svému relativnímu bohatství omezeny při čerpání prostředků z fondů politiky soudržnosti EU, a proto se zvyšuje tlak na jejich účinné využívání. Skutečnost, že metoda přerozdělování prostředků z fondů politiky soudržnosti EU v rámci příslušných národních přidělů vychází v prvé řadě z jednoho jediného ukazatele (kterým je HDP na obyvatele resp. parita kupní síly) a sociální, územní a environmentální aspekty jsou zahrnuty pouze částečně, nepodává komplexní obraz o míře vyspělosti. Proto by regiony, které jsou z hlediska ekonomického přerozdělování finančních přidělů znevýhodněny, měly být náležitě odškodněny. V tomto ohledu je vhodným nástrojem navrhovaná převoditelnost zdrojů^(?). Členské státy by o převodech měly jednat se všemi dotčenými regiony, aby bylo zaručeno, že všechna rozhodnutí budou činěna za obecného konsensu a v souladu s víceúrovňovou správou;
35. podporuje návrh Evropské komise, aby se zvýšila možnost finančního převodu mezi kategoriemi regionů ze 3 % až na 15 % celkového přidělu členského státu, a vyzývá členské státy, aby tuto možnost využívaly. Podotýká, že k uplatnění flexibility však bude nutné provést důkladnou analýzu;

Získávání a analýza údajů na regionální úrovni

36. žádá Komisi, aby prostřednictvím Společného výzkumného střediska EU začala zjišťovat potenciální přidanou hodnotu podpory metropolitních regionů v souvislosti s hlavním cílem politiky soudržnosti, jímž je snižovat regionální rozdíly. V rámci výzkumu by měla uvést příklady vnějších efektů, k nimž dochází v důsledku podporování metropolitních regionů, a jejich přínos pro soudržnost zemí a regionů^(?);
37. doporučuje, aby byly s pomocí metodiky indexu sociálního pokroku určeny nejnaléhavější výzvy, kterým metropolitní regiony čelí a které je nutné financovat z fondů politiky soudržnosti EU. To může regionálním a místním subjektům pomoci správně vyhodnotit a určit investiční potřeby území;
38. doporučuje, aby Eurostat při hodnocení hospodářské vyspělosti regionů sestavoval regionální statistiky a nevycházel při měření regionálního HDP na obyvatele/parity kupní síly z celostátních průměrů;
39. doporučuje také dále rozvíjet statistické shromažďování údajů na regionální úrovni, zejména údajů dokládajících funkční vztahy na území metropolitních regionů. To by umožnilo získat ucelenější informace o obyvatelstvu a jeho mobilitě v rámci metropolitního regionu, připravit konkrétnější opatření a cíleněji provádět investice financované z fondů politiky soudržnosti EU;
40. v zájmu snížení administrativní zátěže a nákladů spojených se shromažďováním údajů doporučuje podporovat inovativní metody shromažďování údajů, které umožňují sledovat vzorce dojíždění v rámci metropolitního regionu;

^(?) COM(2018) 375 final, článek 105.

^(?) V této souvislosti viz zpráva The impacts of metropolitan regions on their surrounding areas (Dopady metropolitních regionů na jejich okolí), <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/Metropolitan-regions.pdf>.

Přizpůsobení politiky soudržnosti potřebám metropolitních regionů a jejich obyvatel

41. doporučuje ve větší míře podporovat nástroje umožňující poskytovat podporu na metropolitní spolupráci, jako jsou např. integrované územní investice a komunitně vedený místní rozvoj, zvláštní prioritní osy pro metropolitní regiony v jednotlivých operačních programech, regionálně integrované územní strategie, strategie udržitelného rozvoje měst a plány udržitelné městské mobility, jež by měly být dále rozvíjeny v rámci politiky soudržnosti EU na období po roce 2020 a měly by být podpůrnými doklady pro účely investování;
42. s politováním konstatuje, že navrhovaný rozpočet politiky soudržnosti vůbec poprvé nedosahuje ani jedné třetiny rozpočtu EU. Přitom je kvůli tematickému zaměření silně vázán na první dva cíle nové politiky soudržnosti, tj. inteligentnější a ekologičtější Evropa. Právě tento druh opatření se v metropolitních regionech provádí ve velké míře. Proto doporučuje, aby členské státy při přípravě dohod o partnerství úzce spolupracovaly s metropolitními regiony na určení toho, jakým způsobem bude tematické zaměření plněno;
43. vyzývá EK, aby vytvořila podmínky a podpůrné mechanismy pro předávání znalostí a výměnu zkušeností a osvědčených postupů týkajících se klíčových problémů, řešení nebo projektů metropolitních regionů, jako jsou např. správa mezi metropolitními regiony, ukazatele monitorování provádění strategií plánování v metropolitních oblastech nebo rozvoj inteligentních politik;
44. upozorňuje na skutečnost, že metropolitní regiony se vyznačují roztříštěnou strukturou správy, která sestává z velkého počtu regionálních a místních orgánů, což snižuje jejich schopnost účinně řešit hospodářské, sociální a environmentální problémy. Vybízí proto k výměně osvědčených postupů mezi metropolitními regiony v zájmu vypracování dlouhodobých strategií a inovativních řešení, která by jim umožnila překonat roztříštěnost pravomocí;
45. podporuje myšlenku zřízení fondu pro spravedlivou transformaci s cílem podpořit udržitelnou transformaci energetiky, která je spojena se sociálními výzvami souvisejícími s mobilitou pracovních sil a se závažnými demografickými změnami a která by byla financována z nových prostředků doplňujících prostředky politiky soudržnosti;
46. poukazuje na to, že metropolitní regiony mají na jedné straně k dispozici obrovský lidský kapitál, na straně druhé však musí řešit celou řadu problémů, počínaje sociálním vyloučením až po přizpůsobení se budoucím dovednostem na trhu práce. K řešení těchto problémů metropolitních regionů by měl být využit ESF+ v úzké spolupráci a souladu s opatřeními v oblasti infrastruktury financovanými z EFRR;
47. požaduje, aby nová městská agenda EU zohledňovala v rámci všech svých partnerství probíhající metropolizaci území, nebo aby bylo vytvořeno nové partnerství pro metropolitní rozměr městské agendy, které bude horizontální a strategické.

V Bruselu dne 4. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

Stanovisko Evropského výboru regionů – Makroregionální strategie pro karpatský region

(2020/C 79/03)

Zpravodaj: Władysław ORTYL (PL/EKR), maršálek Podkarpatského vojvodství**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Úloha makroregionálních strategií při dosahování soudržnosti Evropské unie

1. připomíná, že evropské smlouvy ⁽¹⁾ požadují, aby Evropská unie rozvíjela a prováděla činnost vedoucí k posilování její hospodářské, sociální a územní soudržnosti;
2. domnívá se, že makroregionální strategie pomáhají překonat společné výzvy pro konkrétní oblasti, chápané v širokém, přeshraničním geografickém kontextu. Prostřednictvím společného využívání potenciálu přeshraničních oblastí tyto strategie významným způsobem přispívají k dosažení územní soudržnosti mezi státy a regiony ⁽²⁾. Konstatuje, že proces vytváření makroregionálních strategií odráží přirozený vývoj EU a představuje další etapu prohloubené spolupráce států, regionů a místních společenství bez ohledu na zeměpisné hranice;
3. zdůrazňuje, že makroregionální strategie představují nástroj víceúrovňové správy, protože propojují činnosti subjektů na uni-jní, vnitrostátní, regionální a místní úrovni v oblasti zvolených cílů. Zlepšují také doplňkovost různých politických strategií a programů vypracovaných a uskutečňovaných na různých úrovních správy. Takovéto propojování společně definovaných potenciálů a koordinace činností směřujících k odstranění překážek rozvoje představují významnou přidanou hodnotu na evropské úrovni;
4. domnívá se, že makroregionální strategie sehrávají významnou úlohu v procesu prohlubování integrace EU, protože dynamizují rozvojové procesy na regionální a místní úrovni. Přispívá k tomu možnost výměny zkušeností a přenášení účinných řešení ověřených v zemích a regionech, na něž se strategie vztahuje. To přirozeným způsobem vytváří podmínky pro budování evropské solidarity a odpovědnosti za rozvoj celého makroregionu. Díky tomu dochází k překonání dílčí optiky ve prospěch širšího kontextu celého makroregionu. Makroregionální strategie jsou také katalyzátorem iniciativy místních a regionálních společenství, která umožňují přiblížit evropskou myšlenku občanům;
5. konstatuje, že regionální a místní orgány hrají důležitou úlohu v prosazování demokracie, decentralizace a místní a regionální nezávislosti, a všimá si jejich aktivity v rámci stávajících makroregionálních strategií a v procesu utváření nových. Strategie se stávají nástrojem územní spolupráce vycházejícím zdola a jsou založeny na zapojení regionálních a místních subjektů a občanské společnosti. Díky společné činnosti zaměřené na realizaci cílů makroregionálních strategií se tvoří platforma spolupráce, která podporuje evropský systém hodnot, posílení zásad demokracie a zvyšování standardů řízení regionálního rozvoje, včetně rozvíjení modelu víceúrovňové správy;

⁽¹⁾ Včetně hlavy XVIII Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

⁽²⁾ Podobně jako jiné nástroje, jako jsou evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), programy Interreg nebo programy evropského nástroje sousedství.

Karpaty jako specifický evropský makroregion

6. zdůrazňuje, že Karpaty zaujímají rozlohu 190 tisíc km², jedná se tedy po Alpách o druhou nejrozlehlejší horskou oblast na evropském kontinentu, a obývá je asi 68 milionů lidí. Karpaty jsou homogenní horské pásmo, které se vzhledem ke geografickým podmínkám vyznačuje specifickými rozvojovými výzvami a možnostmi;
7. upozorňuje na jedinečné zdroje, které se v Karpatech nacházejí, jako například přírodní bohatství, unikátní dědictví kulturní rozmanitosti, lidské zdroje a společná identita obyvatel horských oblastí. To vše představuje velkou příležitost pro společnou činnost s cílem dosáhnout dynamičtějšího, trvalého a udržitelného sociálně-ekonomického rozvoje této oblasti;
8. zdůrazňuje, že Karpaty jsou výjimečně významnou oblastí vzhledem k vysoké hodnotě biologické rozmanitosti a stavu zachování přírodního prostředí, jaký v Evropě nemá obdoby. Představují zdroj evropského dědictví, který je třeba uchovat pro budoucí generace, a to znamená povinnost hledat vhodné cesty hospodářského rozvoje umožňující toto dědictví zachovat a chránit. Proto je nezbytné koordinovat činnosti v této oblasti prováděné různými orgány na všech úrovních správy, přičemž je třeba přihlídnout k tomu, že problematika životního prostředí má přeshraniční charakter;
9. uvědomuje si potenciál dlouholetého sousedství společenství karpatských regionů a bohaté kultury horských oblastí, který je výsledkem společného působení východních a západních vlivů, společných historických zkušeností a také pasteveckých tradic. Stávající iniciativy v oblasti zachování a popularizace společného kulturního dědictví^(?) ukazují značný potenciál pro integraci místních společenství. V karpatském regionu je velmi důležité respektovat práva etnických menšin a zachovat jejich kulturní dědictví;
10. poznamenává, že značnou část karpatského makroregionu představují nejchudší oblasti členských států a HDP na obyvatele ve většině z nich nepřekračuje 50 % průměru EU. Schopnost těchto oblastí se rozvíjet je omezena odlehlostí od evropských center rozvoje, nedostatečným rozvojem komunikačních spojení vyplývajícím z povahy horského terénu a historicky zděděnými hraničními překážkami. Dalším faktorem je také nedostatek infrastruktury způsobený dlouholetým nedostatkem investic a procesy transformace hospodářství a také zanedbáním rozvojového potenciálu;
11. uznává, že je třeba informovat o zvláštních potřebách karpatských horských oblastí a využít specifického endogenního potenciálu tohoto makroregionu. Partnerská spolupráce karpatských států a regionů umožní lépe přizpůsobit činnosti specifickým podmínkám a rozvojovým potřebám vyplývajícím ze společenských, historických, infrastrukturních a geopolitických podmínek;
12. domnívá se, že pokud by Evropská komise z karpatské otázky učinila ústřední téma strategického dokumentu, upoutala by tím pozornost na problémy celé této oblasti a umožnila by využití v současné době dřímajícího jedinečného potenciálu celého makroregionu prostřednictvím opatření zaměřených na jeho hlavní, horizontální problémy a výzvy;
13. zdůrazňuje, že Karpaty představují z geopolitického hlediska mimořádně důležitou oblast, kde se protínají politické a hospodářské strategické zájmy západní a východní Evropy. Po rozšíření EU v roce 2004 nabyl tento region ještě většího významu, poněvadž se stal východní hranicí celé Unie.
14. podtrhuje skutečnost, že karpatský makroregion zahrnuje nejen členské státy EU, ale také Moldavsko, Srbsko a Ukrajinu, což umožňuje nejen posílit integraci mezi členskými státy EU, ale rovněž působit na sousední státy prostřednictvím jejich zapojení do prohloubené spolupráce;

^(?) Příkladem mohou být projekty realizované v rámci stávajících programů EÚS, včetně projektů uskutečňovaných místními samosprávami a nevládními organizacemi.

Zásady makroregionální strategie pro karpatský region

15. je si vědom řady iniciativ uskutečňovaných na různých úrovních a v různých prostředích zaměřených na vytvoření makroregionální strategie pro karpatský region (karpatské strategie) ⁽⁴⁾, jejichž výsledkem jsou přijatá prohlášení podporující myšlenku jejího vytvoření ⁽⁵⁾. Je třeba zdůraznit, že tyto iniciativy jsou realizovány jak na úrovni vlád a vnitrostátních parlamentů, tak na úrovni regionálních a městských orgánů a místních společenství;

16. s uspokojením konstatuje, že všechny dokumenty byly přijímány na základě dialogu mezi jednotlivými zúčastněnými stranami budoucí strategie a rovněž se zohledněním její nadnárodní, meziregionální a místní povahy. To ukazuje na doplňkovost přijatých opatření, která v budoucnu může být podmínkou úspěchu makroregionální strategie pro karpatský region;

17. vítá činnosti uskutečňované při provádění Rámcové úmluvy o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat z roku 2003 (Karpatské úmluvy), která je mnohostrannou mezinárodní úmlouvou týkající se karpatského regionu a vycházející ze smluvních zásad mezinárodního práva. Smluvní strany se zavázaly ke spolupráci a k uskutečňování všestranné politiky zaměřené na ochranu a udržitelný rozvoj karpatského regionu, rovněž prostřednictvím zohlednění cílů a ustanovení úmluvy ve svých odvětvových politikách (týkajících se např. územního plánování, zemědělství, lesnictví, dopravy a cestovního ruchu), prostřednictvím lepší koordinace těchto politik a uplatňování zásady integrovaného přístupu k hospodaření s přírodními zdroji;

18. poznamenává, že Karpatská úmluva je víceodvětvovým mechanismem pro správu oblasti Karpat, jež umožňuje meziodvětvovou integraci a širokou účast zainteresovaných stran pocházejících z různých úrovní (vnitrostátní, regionální, nevládní apod.). Vypracované standardy víceúrovňové spolupráce, jejichž výsledkem je pět tematických protokolů ke Karpatské úmluvě ⁽⁶⁾, lze využít jako podstatný prvek další spolupráce ⁽⁷⁾;

19. velmi si váží zkušeností a přínosu karpatského euroregionu, který vznikl v roce 1993 jako sociálně-politická iniciativa podpořená vládami karpatských států a který je nejstarší organizací podporující sociálně-ekonomický rozvoj této oblasti. Více než 26 let zkušeností zformovalo meziodvětvovou, mezinárodní, specializovanou strukturu spolupráce, do níž je zapojeno více než 1 000 subjektů;

20. připomíná, že v únoru 2016 vznikla v rámci Evropského výboru regionů meziregionální skupina Karpaty, do jejíž práce se zapojili zástupci regionálních a místních samospráv ze států, které mají zájem vytvořit makroregionální strategii pro karpatský region;

21. připomíná své stanovisko „Makroregionální strategie, jako je strategie pro Podunají – rámec pro podporu nadnárodních klastrů“ ⁽⁸⁾, ve kterém Výbor regionů podpořil záměr vypracovat strategii pro karpatský region a vyjádřil názor, že makroregionální strategie pro oblast Karpat výborně doplní dosavadní iniciativy, např. Karpatské úmluvy nebo karpatského euroregionu, a zároveň umožní využít stávajícího potenciálu spolupráce orgánů na všech úrovních;

22. podotýká, že hlavním cílem karpatské strategie by bylo zachování vysoké přírodní hodnoty a posílení konkurenceschopnosti a přitažlivosti karpatského makroregionu založené na jedinečném přírodním a kulturním dědictví, vnitřním potenciálu udržitelného rozvoje a vytvoření konkurenční výhody. Jedná se tedy o zvýšení životní úrovně a kvality života obyvatel karpatského regionu za současného zachování jedinečných ekologických hodnot Karpat;

⁽⁴⁾ Tematika karpatské strategie je předmětem mezinárodních konferencí „Evropa Karpat“, pořádaných od roku 2011. V rámci Ekonomického fóra v Krynici probíhají diskuse panelu věnovaného karpatské strategii s účastí mezinárodních partnerů zastupujících parlamenty, vlády a regiony. Příklady iniciativ samospráv jsou: pořádání Mezinárodního karpatského fóra spolupráce, Karpatských dnů dobrého sousedství a řada konferencí a setkání.

⁽⁵⁾ V září 2018 podepsali zástupci maďarské, slovenské, ukrajinské a polské vlády tzv. karpatskou deklaraci (*Declaration of Intent to Create the EU Macro-Regional Strategy for the Carpathian Region*).

⁽⁶⁾ Protokol o ochraně a udržitelném využívání biologické a krajinné rozmanitosti – 2008, Bukurešť; Protokol o udržitelném cestovním ruchu – 2011, Bratislava; Protokol o trvale udržitelném hospodářství v lesích – 2011, Bratislava; Protokol o udržitelné dopravě – 2015, Mikulov a Protokol o udržitelném zemědělství a rozvoji venkova – 2017 Lillafüred.

⁽⁷⁾ Spolupráce v rámci Karpatské úmluvy, jejímiž stranami je sedm karpatských států: Česko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Srbsko, Slovensko a Ukrajina, je důležitým prvkem procesu evropské integrace, protože kromě členských států EU zahrnuje také dva státy sousedící s Evropskou unií: Republiku Srbsko a Ukrajinu.

⁽⁸⁾ Stanovisko Výboru regionů 6422/2018 „Makroregionální strategie, jako je strategie pro Podunají – rámec pro podporu nadnárodních klastrů“, zpravodaj: Dainis Turlais (LV/ALDE).

23. má za to, že je třeba naléhavě řešit problém vyklidňování a stárnutí obyvatelstva karpatského regionu. Proto by jedním z klíčových bodů spolupráce v rámci makroregionální strategie pro karpatský region měl být rozvoj poskytování základních sociálních služeb v této oblasti, zejména těch, které souvisejí s přístupem ke vzdělávání a zdravotní péči a se sociálním začleňováním;

24. domnívá se, že opatření navrhovaná ve strategii musí být zaměřena na posílení udržitelné hospodářské spolupráce ve strategických makroregionálních odvětvích: čistém průmyslu, udržitelném cestovním ruchu a zemědělsko-potravinářském odvětví prostřednictvím rozvoje karpatských klastrů a makroregionálního ekosystému inovací. Navrhovaná opatření by se měla soustředit na efektivní využívání místních zdrojů, včetně certifikace a zavedení společného označování karpatských produktů a využívání společného potenciálu karpatských států a regionů, a také podpořit zapojení regionů s méně příznivými sociálně-ekonomickými podmínkami do rozvoje s cílem zlepšit konkurenceschopnost celého makroregionu;

25. zdůrazňuje, že environmentální hodnoty Karpat představují nedílnou součást rozvoje makroregionu. Zlepšení makroregionální spolupráce, jejímž cílem bude ochrana a zachování přírodního prostředí, řízení přírodních rizik, zmírňování klimatických změn a přizpůsobení se jim a jeho propojení s nakládáním s reprodukčním materiálem prostřednictvím udržitelného lesního hospodářství, a také osvětová činnost posilující uvědomělý vztah k životnímu prostředí přispějí ke zlepšení kvality životního prostředí v regionu. Koordinace činností v celé oblasti Karpat umožní dosáhnout úspor z rozsahu;

26. domnívá se, že celá oblast Karpat musí hrát aktivní úlohu a významně přispívat k politice Evropské unie v oblasti změny klimatu a podporovat společný cíl, jímž je zajistit splnění závazků přijatých v rámci Pařížské dohody. V této souvislosti zdůrazňuje, že je nezbytné zachovat karpatské lesy, jelikož hrají velmi důležitou roli při snižování emisí CO₂ a mají význam rovněž z hlediska zadržování vody, ochrany půdy a zachování biologické rozmanitosti;

27. domnívá se, že iniciativy zvyšující konkurenceschopnost a inovace v regionu musí být spojeny se zlepšením jeho přístupnosti. Opatření v jiných oblastech nemohou být realizována bez udržitelné dopravy a digitální a sociální infrastruktury. Společné činnosti v této oblasti pomohou otevřít oblast Karpat a zajistí také posílení její vnitřní soudržnosti, včetně posílení přeshraničních propojení;

28. poukazuje na to, že důležitou součástí komplexního rozvoje karpatské oblasti je územní plánování a spolupráce v regionu. Kvalita fungování institucí, včetně místních samospráv, je faktorem rozhodujícím o kvalitě spolupráce, a potažmo o perspektivách rozvoje makroregionu. Strategie by se měla zvláště zabývat specifickou strukturou osídlení v karpatské oblasti (tj. velký počet malých vesnic položených v údolích), ale i tradičními pasteveckými komunitami žijícími ve vyšších nadmořských výškách, které byly negativně zasaženy obdobím společenských a hospodářských změn uplynulých desetiletí. Je důležité rozvíjet funkční vazby mezi horskými oblastmi Karpat a okolními oblastmi a posílit městská střediska;

29. v návaznosti na své dřívější stanovisko⁽⁹⁾ se domnívá, že makroregionální strategie pro karpatský region umožní doplnit činnosti realizované v rámci stávající strategie pro dunajský region tím, že zohlední specifickou horskou oblast Karpat. Poznává, že strategie pro Podunají (EUSDR z roku 2010) je v současné době makroregionální strategií EU, která se vztahuje na nejrozsáhlejší území, přičemž na část tohoto území se vztahuje rovněž strategie pro alpský region (EUSALP z roku 2016) a strategie pro jadransko-jónský region (EUSAIR z roku 2014), což nemá negativní dopady. Zastává názor, že podobně tomu bude také v případě strategie pro karpatský region;

30. připomíná a potvrzuje svůj souhlas s iniciativou vypracování makroregionální strategie pro oblast Karpat, který opakovaně vyjádřil ve svých stanoviscích⁽¹⁰⁾, a vnímá ji jako vyžralou iniciativu uskutečňovanou na všech úrovních správy – evropské, vnitrostátní, regionální a místní;

31. připomíná výzvu Rady, aby byl makroregionálním strategiím dán nový politický impuls, a její ochotu analyzovat iniciativy směřující k vytvoření nových strategií⁽¹¹⁾;

⁽⁹⁾ Stanovisko VR 6422/2018.

⁽¹⁰⁾ Mimo jiné stanoviska: „Makroregionální strategie, jako je strategie pro Podunají – rámec pro podporu nadnárodních klastrů“, VR 6422/2018; „Provádění makroregionálních strategií“, VR 2554/2017; „Budoucnost politiky soudržnosti po roce 2020 „Směrem k silné a účinné evropské politice soudržnosti po roce 2020““ (2017/C 306/03).

⁽¹¹⁾ COM(2019) 21 final – doc. 5927/19 + ADD 1.

32. vyzývá Evropskou komisi k podpoře iniciativy vypracování makroregionální strategie pro karpatský region jakožto další makroregionální strategie a druhé makroregionální strategie zaměřené na evropskou horskou oblast;
33. domnívá se, že nástroj makroregionální strategie umožní efektivněji využít finanční prostředky dostupné v rámci cíle Evropské územní spolupráce (EÚS) prostřednictvím vybudování skutečného systému spolufinancování a zavádění opatření na podporu regionů karpatských států. Tím dojde rovněž ke zlepšení jejich přístupu k evropským zdrojům financování ⁽¹²⁾;
34. uznává kladný přínos Karpatské úmluvy, význam jejích cílů a jejich soulad s prioritami EU a vyzývá Evropskou komisi k přijetí kroků za účelem přistoupení EU k této úmluvě jako smluvní strany. Připomíná, že EU již je smluvní stranou Alpské úmluvy.

V Bruselu dne 4. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹²⁾ S ohledem na závěry Evropské rady a na stanoviska Evropského výboru regionů, včetně stanoviska VR 2017/C 306/03, se Výbor regionů zasazuje o to, aby základem ESI fondů byl místně podmíněný přístup, a podotýká, že politika a intervence EU by se měly zaměřovat na problémy týkající se konkrétních území, jejichž strukturální sociální a hospodářská situace v souladu se SFEU odůvodňuje přijetí zvláštních opatření.

Stanovisko Evropského výboru regionů – Potenciál odvětví železniční dopravy v oblasti uskutečňování politických priorit EU

(2020/C 79/04)

Zpravodaj: Pascal MANGIN (FR/ELS), člen regionální rady Grand Est**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. zdůrazňuje přínos odvětví železniční dopravy, a to zejména potenciál regionálních a místních tratí, pro několik zastřešujících politických priorit Unie, jimiž jsou konkrétně dekarbonizace a zmírňování změny klimatu, územní, hospodářská a sociální soudržnost, vnitřní trh a volný pohyb osob a zboží, jakož i udržitelná mobilita;
2. zdůrazňuje úlohu dopravní sítě coby páteře hospodářství EU a potenciál železniční sítě pro propojení hlavních dopravních tras s okrajovými regiony a územími Unie a zároveň její přínos k ekologizaci distribuce logistiky EU, když se podpoří přesun nákladní dopravy na dlouhé vzdálenosti ze silnic na železnici. Zdůrazňuje, že v této souvislosti nelze – vedle trvalé podpory definovaných sítí prioritního zájmu – přehlížet ani úlohu sekundárních regionálních tratí;
3. poukazuje na příležitosti kvalifikovaného a stabilního zaměstnání, které odvětví železniční dopravy nabízí, a to při rovnoměrném rozložení pracovních míst po celém území EU, a na pozitivní vedlejší účinek na další hospodářská odvětví;
4. požaduje opatření pro další optimalizaci těchto přínosů v souvislosti se Zelenou dohodou pro Evropu, která budou reagovat na obavy občanů v těchto oblastech;
5. zdůrazňuje význam multimodality pro udržitelný systém mobility EU, jež vychází ze silných stránek jednotlivých druhů dopravy, a potřebu trvalého úsilí o zajištění rovných podmínek, zejména prostřednictvím internalizace externích nákladů;
6. konstatuje, že železnice mají potenciál stát se nejdůležitější složkou mobility. Budou muset být plně digitalizovány a automatizovány, aby mohly poskytovat služby, a to včetně dopravy až do cílového místa v odvětvích osobní a nákladní dopravy, a přispět tak k přechodu na udržitelnější dopravní systém;
7. vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila řádné provádění stávajícího regulačního rámce v oblasti železnic;
8. poukazuje na úlohu stanic jakožto kulturních činitelů a center služeb a na úspěšnost systémů železniční dopravy, jako je #DiscoverEU, pokud jde o podporu kultury a kulturního dědictví EU;

Územní soudržnost

9. konstatuje, že kromě odpovědnosti za služby veřejné dopravy na svých územích mají místní a regionální orgány za úkol rovněž podporovat větší územní soudržnost mezi městskými a venkovskými oblastmi. V souvislosti se závazky Unie v rámci Pařížské dohody místní a regionální orgány uplatňují řešení pro udržitelnější odvětví dopravy, která budou zásadní pro dosažení cíle udržitelné Evropy do roku 2030;

10. domnívá se, že železnice mají významnou úlohu v rámci několika zastřešujících politických priorit Unie, počínaje prováděním cílů udržitelného rozvoje prostřednictvím nové Zelené dohody pro Evropu načrtnuté v politických směrech předsedkyně Evropské komise von der Leyen. Zejména přispívají ke snížení rozdílů mezi městy a příměstskými oblastmi a rovněž mezi venkovskými a městskými oblastmi;

11. zdůraznil ve svém stanovisku CDR 18/2017, že v regionech s méně hustou železniční sítí je třeba zavést nezbytnou infrastrukturu, aby občané a podniky mohli využívat železniční dopravu za stejných podmínek jako ve zbytku EU a aby byl vytvořen jednotný evropský železniční prostor, pokud nebudou existovat jiná, udržitelnější a pro cestující a společnost obecně levnější dopravní řešení;

12. poukazuje na to, že ačkoli podle současných politických cílů EU by koridory hlavní sítě a koridory pro železniční nákladní dopravu měly vytvářet hlavní osy pro rozvoj intermodality v celé EU, výzkumná zpráva o přechodu na jiné druhy dopravy vypracovaná pro Výbor pro dopravu a cestovní ruch (TRAN) Evropského parlamentu zdůrazňuje, že regiony EU nejsou rovnoměrně propojeny. Zpráva zdůrazňuje zejména to, že je nutné zajistit, aby celé území EU mělo možnost napojení na železniční síť „v souladu se zásadou soudržnosti a dostupnosti [...] a na základě jasných ukazatelů úrovní poptávky a socioekonomických podmínek dané spádové oblasti“⁽¹⁾. Aby bylo dosaženo cíle, jímž je zajištění dostatečného propojení Evropy, neměly by být z prostředků EU financovány pouze koridory hlavní sítě, ale také sekundární koridory;

13. zdůrazňuje význam přeshraničních železničních spojení, a to i takových, která mají regionální význam. Vzhledem k jejich zvláštnímu přínosu k územní soudržnosti je zapotřebí, aby je EU zohlednila a finančně podporovala prostřednictvím svých programů;

Hospodářská a sociální soudržnost

14. s ohledem na soudržnost konstatuje, že zaměstnanost v odvětví železniční dopravy je značně rozptýlena napříč regiony Unie, přičemž sahá od dopravců a provozovatelů infrastruktury po dodavatele a výrobce a služby v oblasti údržby, ochrany a bezpečnosti. Ze studií vyplývá, že zaměstnanost v tomto odvětví činí 2,3 milionu osob a 4 miliony, počítáme-li širší hospodářské dopady⁽²⁾. Díky odvětvovým a provozním závazkům je odvětví železniční dopravy sociálně odpovědným zaměstnavatelem, který podporuje rozvoj kvalifikované práce a slouží jako katalyzátor udržitelného růstu na místní, vnitrostátní a unijní úrovni;

15. vyzývá k úzkému partnerství mezi Komisí a odvětvím železniční dopravy pro řešení otázek odborné přípravy, přijímání zaměstnanců a atraktivitu profesí v odvětví železniční dopravy, a to zvláště pro mladé lidi. Dále vyzývá ke zvážení možnosti, že by zaměstnanci pověřeni prováděním inspekci získali statut příslušníka orgánu na evropské úrovni, což by umožnilo omezit případy agrese proti těmto osobám, neboť ty by byly postižitelné sankcemi stanovenými ve vnitrostátních trestních zákonících;

16. připomíná, že železniční průmysl zaznamená v souladu s rostoucí digitalizací a automatizací v tomto odvětví zvýšenou poptávku po odbornících v oblasti IKT a kybernetické bezpečnosti. Tento vývoj bude mít pozitivní vedlejší účinky na další hospodářská odvětví, přičemž jedno pracovní místo vzniklé v odvětví železniční dopravy vytvoří dalšího 0,52 pracovního místa v jiných odvětvích, a to především v malých a středních podnicích⁽³⁾;

17. konstatuje, že odvětví železniční dopravy je rovněž ovlivněno rozdíly v digitálních dovednostech a čelí měnícím se požadavkům na dovednosti v některých odvětvích v souvislosti s digitalizací a automatizací⁽⁴⁾;

18. poukazuje na výhody strukturovaných programů stáží v odvětví železniční dopravy, pokud jde o stávající i vznikající profese v odvětví železniční dopravy, které by mohly být zavedeny ve spojení s poskytovateli odborného vzdělávání a středními školami a s podporou fondů EU pro rozšiřování dovedností a rekvalifikace v souvislosti s přechodem ke zvýšené digitalizaci a automatizaci určitých profesí⁽⁵⁾;

⁽¹⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629182/IPOL_STU\(2018\)629182_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629182/IPOL_STU(2018)629182_EN.pdf).

⁽²⁾ Evropská poradní rada pro železniční výzkum: https://errac.org/wp-content/uploads/2019/03/122017_ERRAC-RAIL-2050.pdf.

⁽³⁾ <http://www.esce.at/ecodev/wp-content/uploads/2016/04/2013-Der-%C3%B6konomische-Fu%C3%9Fabdruck-des-Systems-Bahn-Folder.pdf>.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/transport/modes/rail/market/market_monitoring_en.

⁽⁵⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15431-2017-INIT/cs/pdf>.

19. zdůrazňuje, že jedním z důležitých aspektů je nízké zastoupení žen v zaměstnáních v odvětví železniční dopravy. Podle studie o vývoji na železničním trhu z roku 2019 ⁽⁶⁾ se jejich podíl v celé EU pohybuje v rozmezí od 8 do 49 %, přičemž pouze v případě čtyř členských států přesahuje 30 %. Zvýšení atraktivity profesí v odvětví železniční dopravy v EU pro ženy by mohlo přispět ke snížení problémů při nábore pracovníků. Výbor regionů poukazuje na výsledky platformy EU pro změnu a na její seznam osvědčených postupů ⁽⁷⁾ pro řešení této nerovnováhy. Je nezbytná kombinace opatření přijatých podniky, opatření na odvětvové úrovni a politických opatření;

Zvláštní úloha stanic osobní přepravy jako kulturních platform

20. znovu připomíná hlavní myšlenku svého stanoviska CdR 185/2018 ⁽⁸⁾ a poukazuje v této souvislosti na úlohu stanic, když konstatuje, „že rozmanité formy kulturního dědictví jsou pro Evropu cenným aktivem. Jsou nástrojem, který může značně přispět k větší soudržnosti a udržitelnosti regionů v EU a podpořit identitu v regionech i v celé Evropě a který obzvlášť odráží heslo EU „Jednotná v rozmanitosti““;

21. konstatuje, že kromě přepravy cestujících jsou stanice důležitými nositeli kultury a poskytují rozsáhlou síť kontaktů. Proto se dokonale hodí ke zprostředkování kultury a k otevření kulturních příležitostí širšímu publiku, přispívají ke kvalitě života a k sociální soudržnosti. To platí zejména pro středně velká města, ve kterých jsou stanice zdrojem nevyužitého potenciálu coby alternativní kulturní prostory pro muzea nebo festivaly;

22. vyzývá proto provozovatele stanic a místní a regionální orgány, aby zlepšily kulturní iniciativy ve stanicích a co nejlépe využily stávající systémy, jako je cena EU za současnou architekturu, ⁽⁹⁾ možná spolupráce s Evropskou cestou průmyslového dědictví při posilování povědomí o kulturním dědictví a rozmanitosti, ⁽¹⁰⁾ síť kreativních středisek EU, která zahrnuje některé transformované stanice, nominace na ceny EU za současnou architekturu a unijní program Kreativní Evropa, který je k dispozici pro projekty zahrnující více než tři členské státy, jež si přejí podporu kulturních zvláštností;

23. domnívá se, že stávající úspěšnost programu #DiscoverEU ⁽¹¹⁾ by neměla být považována za samozřejmou. Tento systém umožnil, aby 30 000 mladých Evropanů cestovalo jeden den až jeden měsíc vlakem zdarma. Navrhuje tudíž zahájení společné iniciativy, jež bude spojovat program #DiscoverEU Evropské komise, odvětví železniční dopravy a VR a bude usilovat o propojení cest mladých lidí na síťovou jízdenku Interrail s programem událostí v evropských městech a regionech zaměřeným na místní vlakové stanice a jejich okolí z kulturního hlediska a/nebo za účelem technicky zaměřených návštěv, aby se mladí lidé dozvěděli více o železnicích;

24. připomíná rostoucí oblibu nočních vlaků zejména mezi mladými lidmi, jakož i potřebu tyto spoje v rámci ekologické transformace na některých evropských osách obnovit. Konstatuje, že mezinárodní umělecký festival EUROVALIA bude v roce 2021 věnován vlivu železnic na umění, a navrhuje, aby byl při této příležitosti zdůrazněn přínos nočních vlaků a jejich obnovy. Dále vyzývá železnice, aby posílily svůj příspěvek k udržitelnému cestovnímu ruchu tím, že zlepšení spolupráci s cestovními kanceláři a dalšími druhy dopravy;

Zelená dohoda pro Evropu

25. konstatuje, že EU opakovaně potvrdila, že cílem jejích průmyslových odvětví je získat vedoucí světové postavení v oblasti inovací, digitalizace a dekarbonizace. Dekarbonizace a zmírňování změny klimatu jsou na prvním místě mezi prioritami politické agendy nové Komise v rámci „Zelené dohody pro Evropu“. Proto jsou naléhavě zapotřebí inovativní a vyvážené návrhy Komise, které by měly být předloženy během 100 dní od zahájení činnosti nové Komise. Ta by měla uvést, jaké finanční zdroje jsou nutné k dosažení cílů dekarbonizace;

26. náležitě zohledňuje narůstající lidová hnutí, jako jsou „stud z létání“ nebo demonstrace za klima, a je přesvědčen, že tato hnutí mohou přispět k vyvolání přechodu na jiné druhy dopravy pouze tehdy, pokud železnice nabídnou skutečnou alternativu k více znečišťujícím druhům dopravy za dostupnou cenu. To záleží na příspěvcích místních a regionálních orgánů a veřejných orgánů, ale rovněž na schopnosti odvětví být ještě šetrnější k životnímu prostředí;

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/transport/modes/rail/market/market_monitoring_en.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/transport/themes/social/women-transport-eu-platform-change_en.

⁽⁸⁾ Sociální politika, vzdělávání, zaměstnanost, výzkum a kultura.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/architecture-prize_en.

⁽¹⁰⁾ <https://www.erih.net/>.

⁽¹¹⁾ https://europa.eu/youth/discovereu_cs.

Environmentální výkonnost a uplatňování zásady „znečišťovatel platí“

27. konstatuje, že odvětví dopravy odpovídá za 27 % emisí skleníkových plynů v EU. Jeho stávající politické cíle jsou stanoveny ve strategii Komise pro nízkoemisní mobilitu přijaté v roce 2016, po které následovaly tři legislativní „balíčky mobility“. Co se týče odvětví železniční dopravy, jeho míry emisí jsou ze všech druhů dopravy zdaleka nejnižší. Kromě toho je železnice jediné odvětví dopravy, jehož celkové emise se navzdory zvyšování objemu dopravy snižují⁽¹²⁾;

28. poukazuje na studii společnosti CE Delft z roku 2019⁽¹³⁾ o internalizaci externích nákladů. Podle ní železnice vyniká v pokrývání svých proměnlivých nákladů na infrastrukturu a externalit, jako je znečištění ovzduší, CO₂ a hluk, prostřednictvím poplatků, přičemž má menší mezery v pokrytí nákladů v eurech na osobokilometr nebo tunokilometr než jiné druhy dopravy;

29. domnívá se, že environmentální účinnost železnic by byla ještě větší, kdyby železnice řešily své hlavní nedostatky prostřednictvím systematictějšího nasazování delších a těžších nákladních vlaků, zavedením tišších vlaků, podporou dodatečného vybavení vagonů kompozitními brzdovými špalíky a prostřednictvím využívání čisté a účinné energie;

30. domnívá se, že železnice by rovněž měly intenzivně usilovat o nalezení alternativ ke škodlivým produktům, jako jsou glyfosát nebo krokozot, které jsou použity na mnoha kilometrech tratě;

31. vítá skutečnost, že hlavní železniční hráči se zavázali ke klimatické neutralitě do roku 2050, ale tohoto cíle lze podle něj dosáhnout v bližší budoucnosti;

32. domnívá se, že normotvůrci mohou k tomuto cíli přispět uplatňováním zásady „znečišťovatel platí“. Výbor regionů připomíná své stanovisko CDR 18/2017⁽¹⁴⁾, ve kterém uvádí, že „všechny druhy dopravy by se v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ měly úměrně svému podílu na znečištění podílet na externích nákladech, jež způsobují“, a že „koncepte modálního přechodu využívající nízkoemisní mobilitu by měly mít vysokou prioritu, například prostřednictvím toho, že budou znovu uváženy skryté či otevřené dotace na silniční dopravu“;

33. žádá o přezkum stávajících osvobození od DPH stanovených směrnicí Rady 2006/112/ES⁽¹⁵⁾, podle kterých všechny členské státy uplatňují osvobození od DPH na přeshraniční lety, ale nikoli na přeshraniční železniční dopravu. Změny směrnice by umožnily členským státům uplatňovat sazby DPH na přeshraniční služby přepravy cestujících udržitelnějším způsobem. VR v této souvislosti upozorňuje na evropskou občanskou iniciativu s názvem „Ukončení osvobození leteckých pohonných hmot od daně v Evropě“⁽¹⁶⁾. Bere rovněž na vědomí závazky, které přijal Frans Timmermans, výkonný místopředseda pro Zelenou dohodu pro Evropu, ohledně potřeby přezkoumat daňové zacházení s některými palivy používanými v odvětví dopravy, tak aby byl zajištěn lepší soulad s ambicemi Evropské unie v oblasti klimatu;

34. pokud jde o přezkum směrnice o energetické dani (2003/96/ES)⁽¹⁷⁾ ohlášený předsedkyní von der Leyen, vyzývá ke zrušení povinných osvobození od daně z letecké a námořní dopravy (ačkoli jsou tato osvobození nepovinná v případě energetických produktů a elektřiny používaných k dopravě zboží a cestujících po železnici, metrem, tramvaji atd.) jakožto dalšímu opatření na podporu přechodu na udržitelnější druhy dopravy;

Atraktivita železnic a přechod na jiné druhy dopravy

35. je přesvědčen, že přechod na jiné druhy dopravy bude podpořen rovněž zlepšením spolehlivosti a pohodlí vlaků. Nedílnou součástí pohodlného cestování jsou stanice. Prospěch z této dodatečné kvality služeb ve vlacích a ve stanicích by měly mít i osoby s omezenou schopností pohybu. Protože cestující stále více hledají udržitelné alternativy cestování, získávají si jejich rostoucí důvěru noční vlaky na delší vzdálenosti. K tomuto vývoji může přispět i odvětví železniční dopravy (železniční podniky a provozovatelé infrastruktury) nabídkou atraktivních cen, pohodlných vozů a vhodných vlakových tras;

⁽¹²⁾ https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/share-of-transport-ghg-emissions-1#tab-chart_1.

https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/specific-co2-emissions-per-tonne-2#tab-chart_1.

⁽¹³⁾ <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/studies/internalisation-state-of-play-isbn-978-92-76-01413-3.pdf>.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 342, 12.10.2017, s. 57.

⁽¹⁵⁾ Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. L 347, 11.12.2006, s. 1).

⁽¹⁶⁾ <https://www.fairosene.eu/>.

⁽¹⁷⁾ Směrnice Rady 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny (Úř. věst. L 283, 31.10.2003, s. 51).

36. poukazuje na to, že železnice nabízejí dobrou kombinaci rychlosti, bezpečí, pohodlí, účinnosti a environmentální účinnosti. Přesto silniční doprava představuje více než 50 % nákladní dopravy a železniční doprava 12 %. V dopravě cestujících činí podíl železnic na trhu – navzdory určitému pokroku v posledních letech – v průměru stále méně než 10 %. Místní a regionální orgány hrají důležitou úlohu ve vedení diskusí o financování a řešeních s veřejnými i soukromými subjekty s cílem dosáhnout atraktivních dopravních služeb. VR v této souvislosti vyzývá Evropskou komisi, aby prosazovala kombinovanou dopravu (RoLa) a podporovala veřejné financování jejích terminálů a kolejových vozidel coby optimalizovaný způsob přechodu na jiné druhy dopravy, který pomůže výrazně urychlit dekarbonizaci nákladní dopravy;

Digitalizace, inovace a průmyslová politika

37. je přesvědčen, že zkušenosti dvou obřích provozovatelů železniční dopravy ve Francii a Německu svědčí o tom, že železnice by se měla znovu zaměřit na svou hlavní obchodní oblast, kterou je těžká železniční přeprava. Řádná průmyslová strategie ve spojení s digitalizací pomůže umístit na koleje více vlaků;

38. v souvislosti s digitalizací doporučuje následující:

- měl by být urychleně zaveden evropský systém řízení železničního provozu (ERTMS), který lépe zkombinuje dodatečnou kapacitu a bezpečnější dopravu;
- digitalizaci je třeba rozvíjet na intermodální úrovni za účelem optimalizace výkonnosti odvětví dopravy jako celku. Zvláštní pozornost by měla být věnována službám pro osoby s omezenou pohyblivostí a s jakýmkoli druhem zdravotního postižení (fyzickým, smyslovým nebo mentálním);
- aby se zlepšila péče o zákazníky a bylo možné cestujícím nabízet vysoce výkonné datové a internetové připojení, měly by se plně využívat sítě 5G;
- je třeba urychleně zavést „digitální nákladní vlaky“. Budou shromažďovat informace o stavu zboží a samotném vlaku (teplota, otřesy, bezpečnostní výstrahy atd.) a sdílet je na palubě vlaku a s traťovými řídicími středisky;
- rychlé posílení prediktivní údržby kolejových vozidel a infrastruktury prostřednictvím širokého přijetí dálkových bezdrátově připojených snímačů (internet věcí) pro zjišťování teploty, tlaků, vibrací a bezpečnostních výstrah v kritických místech a v reálném čase, automatického shromažďování a uspořádání veškerých dat z těchto snímačů a okamžité analýzy automatickými systémy založenými na umělé inteligenci;

39. zdůrazňuje, že potenciál integrovaného prodeje jízdenek a mobility jako služby závisí na subjektech v odvětví dopravy, které mají zajistit, aby byla jejich data snadno přístupná zbytku daného odvětví. Je třeba stanovit pokyny na úrovni EU, které přimějí železnice k dalšímu zpřístupnění jejich dat. Ta mohou přispět k rozvoji inteligentních měst. Současně budou místní a regionální orgány rozvíjet nové schopnosti v rámci tvorby, výměny a řízení veřejných informací;

40. zdůrazňuje, že systémy integrovaného prodeje jízdenek musí být navzájem kompatibilní, aby se snížilo riziko roztržitosti vnitřního trhu;

41. je přesvědčen, že s ohledem na významný dopad digitalizace a automatizace na procesy a služby zahrnující místní a regionální orgány v příštích letech je krajně důležité zajistit v příštím VFR nástupce společného podniku Shift2Rail. Oba partneři, EU i odvětví železniční dopravy, budou muset pokračovat ve svém finančním úsilí a železniční odvětví by mělo využít této příležitosti a vytvořit v evropském měřítku více projektů s mnoha partnery, jež budou zahrnovat malé a střední podniky;

42. poukazuje na to, že společný podnik Shift2Rail bude muset výměnou dostát svým slibům, mezi něž patří: snížení nákladů na celý životní cyklus železničních systémů (rozvoj, provoz a obnova infrastruktury a kolejových vozidel) o 50 %, zdvojnásobení kapacity železničního systému, zvýšení dochvilnosti a spolehlivosti železničních služeb o 50 %, odstranění zbývajících překážek, pokud jde o interoperabilitu a účinnost, a snížení negativních vnějších faktorů, jako jsou hluk, vibrace a emise, jakož i zajištění podpory všeobecné dostupnosti nad rámec pouhého souladu s příslušnými platnými vnitrostátními předpisy;

Intramodální hospodářská soutěž

43. konstatuje, že výše čistých zisků plynoucích z dalšího otevírání trhu, větší otevřenosti zadávání veřejných zakázek na služby a pokračujícího oddělování se odhaduje na 18–32 miliard EUR v období let 2019 až 2034. VR proto vyzývá Komisi a Agenturu Evropské unie pro železnice, aby zajistily řádné provádění čtvrtého železničního balíčku s cílem využít výhod otevření trhu a zjednodušení pravidel;

44. konstatuje, že příslušný orgán nebo příslušné orgány, jež uzavřely smlouvu o veřejných službách, mohou požadovat provedení testu hospodářské vyváženosti regulačním orgánem, aby se zajistilo, že nové železniční služby neohrozí stávající veřejnou službu. Pro výkonnější železniční „ekosystém“ je rovněž zásadní posílení regulačních orgánů. Za tím účelem je třeba chránit jejich nezávislost a pravomoci;

45. poukazuje na to, že místní a regionální orgány jsou rovněž důležitými hráči na trhu s kolejovými vozidly a mohou pomoci novým účastníkům získat přístup k vozovému parku. To by mělo jít ruku v ruce s dynamičtějším trhem na úrovni EU s použitými kolejovými vozidly pro přepravu cestujících i nákladu. Odpovědnost nesou v tomto ohledu zavedené železniční podniky, jelikož jsou hlavními vlastníky kolejových vozidel;

Intermodalita/Multimodalita

46. zdůrazňuje, že pro celý železniční systém bude stále důležitější uvažovat v rovině mobility, a ne pouze železniční dopravy. Cestující na území EU nyní očekávají multimodální služby z výchozího místa až do místa určení (door-to-door), a jsou ochotni experimentovat s novými způsoby dopravy (sdílení automobilů, elektrické skútry, veřejná doprava atd.). Při plném zohlednění konceptu mobility jako služby a potenciálu pro integraci s dalšími způsoby dopravy, a to včetně dopravy až do cílového místa, by železniční doprava mohla zvýšit svůj podíl na trhu;

47. poukazuje na to, že v rámci Junckerovy Komise bylo navrženo vytvoření identity evropské mobility. VR si přeje, aby nová Komise dále zkoumala technologické a právní způsoby za účelem uskutečnění této vize. Jedná se o velmi ambiciózní a sofistikovaný projekt, jehož prostřednictvím budou na jedinečném zařízení/kartě shromážděny:

- údaje z osobních dokladů, včetně dokladů pro osoby s omezenou pohyblivostí a řidičských průkazů;
- prostředek pro placení a nepapírové jízdenky pro všechny druhy dopravy;
- účet pro platbu náhrad za porušení práv cestujícího;
- nástroj pro výpočet uhlíkové stopy mobility daného jedince;

48. vyzývá Komisi, aby přistoupila k řešení překážek, jež je třeba odstranit, týkajících se zejména záruk pro cestující proti zmeškaným spojům nebo poskytování informací. Zejména cestující, kteří k cestování mezi různými členskými státy využívají návazné vlaky, nejsou často obeznámeni se svými právy tak dobře, jako například cestující v letecké dopravě;

49. domnívá se, že investice do železniční nákladní dopravy by se měly zaměřit na místa s nedostatečnou propustností v koncových úsecích. To se netýká pouze městských uzlů, ale rovněž železničních spojení v přístavech. Při plánování kapacit je třeba upřednostnit nákladní dopravu. VR dále vyzývá k navýšení evropských zdrojů financování určených na rozvoj intermodálních dopravních center a vytváření uzlů, které vyžadují rozsáhlé investice;

50. vyjadřuje politování nad tím, že interinstitucionální jednání o směrnici o kombinované dopravě (92/106/EHS) ⁽¹⁸⁾ nemohlo být dokončeno před zvolením nových orgánů dříve v roce 2019, a doufá, že bude obnoveno na podzim roku 2019;

51. domnívá se, že by měla být navržena možnost obecné blokované výjimky pro investice do intermodálních logistických platforem. To by bylo významné zjednodušující opatření pro místní a regionální orgány. Podmínkou pro takovou výjimku však je, aby se železnice zdržely křížových dotací. Pomůže to přesvědčit osoby s rozhodovací pravomocí o tom, že pravidla státní podpory by měla nadále podporovat železnice, na rozdíl od více znečišťujících způsobů dopravy, a to v souladu s Pokyny Společenství ke státním podporám železničním podnikům ⁽¹⁹⁾;

Bezpečnost a spolehlivost železniční dopravy

52. zdůrazňuje, že bezpečnost je součástí DNA železnice a lze ji dále zlepšovat společně s nezbytným vylepšováním interoperability. Digitálním nástrojem tohoto vylepšování budou automatický provoz vlaků, systém ERTMS, prediktivní údržba a kybernetická bezpečnost, stejně jako odstranění úrovnových přejezdů;

⁽¹⁸⁾ Směrnice Rady 92/106/EHS ze dne 7. prosince 1992 o stanovení společných pravidel pro určité typy kombinované dopravy zboží mezi členskými státy (Úř. věst. L 368, 17.12.1992, s. 38).

⁽¹⁹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:184:0013:0031:CS:PDF>.

Obchod

53. upozorňuje na důležitost vyváženého přístupu vzhledem k deseti akčním bodům dohodnutým pro vztahy s Čínou, jež byly předloženy Evropské radě v březnu 2019 (EU a Čína – strategická vize) ⁽²⁰⁾;

54. podporuje potřebu náležitého dohledu uznanou v tomto sdělení, která má zajistit, aby stávající kapacita EU a její budoucí potenciál týkající se vysoce kvalifikované produkce (a odpovídajících pracovních příležitostí na celém území EU) nebyly nepřiměřeně ohroženy narušováním hospodářské soutěže na mezinárodní úrovni (přístup na stavební trhy, provoz železničních služeb atd.);

55. poukazuje na to, že i) opatření 6 sdělení o strategické vizi vyzývá Evropský parlament a Radu, aby přijaly nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek do konce roku 2019, ii) Evropská komise uvedla, že do poloviny roku 2019 budou zveřejněny zásady pro účast zahraničních uchazečů a zboží na trhu s veřejnými zakázkami EU, a iii) Komise má do konce roku 2019 určit, jak vyplnit stávající mezery v právu EU;

56. pokud jde o veřejné zakázky v odvětví železniční dopravy, upozorňuje na vhodnost uplatnění zásady „ekonomicky nejvýhodnější nabídky“ stanovené v balíčku o zadávání veřejných zakázek EU z roku 2014 a vyzývá Komisi, aby předložila pokyny pro uplatňování zásady „ekonomicky nejvýhodnější nabídky“. Zároveň je třeba zajistit, aby součástí zadávacích podmínek veřejných zakázek byla hospodářská, sociální a environmentální zlepšení.

Brusel 4. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽²⁰⁾ <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>.

Stanovisko Evropského výboru regionů – Zlepšení správní kapacity místních a regionálních orgánů za účelem posílení investic a strukturálních reforem v letech 2021–2027

(2020/C 79/05)

Zpravodajka: Manuela BORA (IT/SES), členka zastupitelstva a rady regionu Marche

STANOVISKO

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Výzva: zajištění odpovídající správní kapacity měst a regionů EU

1. zdůrazňuje, že správní kapacita je klíčovým prvkem úspěšné realizace investic a reforem, jež jsou nezbytné k dosažení dlouhodobých politických cílů EU. Po skončení platnosti strategie Evropa 2020 by tyto dlouhodobé cíle měly být součástí plnění cílů udržitelného rozvoje, které by rovněž měly mít přednost před systémy správy ekonomických záležitostí týkajícími se správní kapacity, jako je například proces evropského semestru. Rovněž zdůrazňuje, že posílení správní kapacity místních a regionálních orgánů má velký význam s ohledem na výzvy v oblasti životního prostředí a klimatu, které je třeba řešit při provádění nové zelené dohody;
2. konstatuje, že místní a regionální orgány jsou významnými aktéry v rozdělení pravomocí v rámci členských států, jsou odpovědné za více než polovinu veřejných investic v EU a zároveň mají značnou schopnost podnítit soukromé investice. Zdůrazňuje, že díky vyšší správní kapacitě místních a regionálních orgánů by bylo možné účinněji provádět místní veřejné politiky, které jsou podmínkou pro zajištění důvěry občanů v místní, regionální, vnitrostátní a unijní orgány a instituce;
3. zdůrazňuje, že od ledna 2017 se potřebou posílit správní kapacitu místních a regionálních orgánů v mnoha oblastech, včetně politiky soudržnosti, EFSI/InvestEU a programu pro jednotný trh ⁽¹⁾, zabývalo nejméně 38 stanovisek a usnesení VR. Poukazuje rovněž na své usnesení ze dne 9. října 2019 Evropský semestr 2019 a roční analýza růstu na rok 2020 ⁽²⁾;
4. zdůrazňuje, že 12 % všech dílčích doporučení obsažených v doporučeních pro jednotlivé země na rok 2019 se týká výzev souvisejících se správní kapacitou místních a regionálních orgánů ⁽³⁾ v 17 členských státech;
5. domnívá se, že zlepšení správní kapacity je systémovou výzvou. Souvisí s: a) lidskými zdroji (mj. nedostatek zaměstnanců, potíže s obsazením pozic vyžadujících vysokou kvalifikaci, nedostatečná interní technická způsobilost, nedostatečná odměna za zásluhy, nižší platy než v soukromém sektoru, potřeby školení v oblasti digitálních dovedností pro státní zaměstnance, schopnost plnit technické úkoly vyžadující vysokou kvalifikaci a znalost fungování EU a příležitostí, které nabízí na poli financování), b) systémy a postupy a c) vytvářením sítí s externími subjekty;

⁽¹⁾ A v mnoha dalších, mezi něž patří např.: cíle udržitelného rozvoje, akční program pro životní prostředí, inteligentní vesnice, makroregionální strategie, EFG, program Erasmus+, Digitální Evropa (se svými digitálními centry), strategie pro inteligentní specializaci, nařízení o sdílení úsilí a nařízení o LULUCF, Azylový a migrační fond, umělá inteligence pro Evropu, modrá ekonomika a úplné provádění Pařížské dohody o změně klimatu na úrovni jednotlivých zemí.

⁽²⁾ <https://mempportal.cor.europa.eu/Handlers/ViewDoc.ashx?doc=COR-2019-03856-00-00-RES-TRA-CS.docx>.

⁽³⁾ Územní analýza doporučení pro jednotlivé země, již provedl VR – <https://portal.cor.europa.eu/europa2020/Pages/welcome.aspx#>.

6. poznamenává, že v souladu se zásadou subsidiarity nesou odpovědnost za kvalitu veřejné správy členské státy a týká se různých úrovní jejich veřejné správy. EU však může hrát doplňující úlohu tím, že bude prostřednictvím právních předpisů nebo koordinačních postupů (například evropského semestru) sblížovat normy, umožní výměnu osvědčených postupů a podpoří účinnost a inovace ve veřejné správě a budování správní kapacity na všech úrovních veřejné správy. Relevantním právním základem pro zajištění kvality veřejné správy v souvislosti se službami obecného hospodářského zájmu by mohl být článek 14 Smlouvy o fungování Evropské unie;

Hodnocení stávajícího víceletého finančního rámce

7. poukazuje na to, že EU v rámci stávajícího VFR podpořila budování kapacit místních a regionálních orgánů prostřednictvím politiky soudržnosti, programu na podporu strukturálních reforem a několika dalších nástrojů a programů ⁽⁴⁾, včetně těch, které spravuje EIB a jejichž prostřednictvím se podporují investice místních a regionálních orgánů ⁽⁵⁾;

8. vyjadřuje politování nad nedostatkem transparentních informací o celkové výši skutečném využití zdrojů EU ⁽⁶⁾, které jsou k dispozici pro budování kapacit místních a regionálních orgánů, a o jejich celkovém dopadu, a vyzývá Komisi, aby tyto informace co nejdříve poskytla. Rovněž navrhuje, aby výroční monitorovací zpráva týkající se programu na podporu strukturálních reforem vždy obsahovala oddíl o zapojení místních a regionálních orgánů coby příjemců tohoto programu;

9. poznamenává, že z dostupných informací lze vyvodit, že zdroje EU, které jsou ve stávajícím VFR k dispozici na budování kapacit místních a regionálních orgánů, byly vzhledem k úloze místních a regionálních orgánů v současném rozdělení pravomocí a k počtu doporučení pro jednotlivé země určených místním a regionálním orgánům ⁽⁷⁾ použity v nedostatečném rozsahu. Pokud jde o dva programy, jejichž přímými příjemci by místní a regionální orgány rovněž mohly být, vyplývá z dostupných informací, že: 1) místní a regionální orgány obdržely 15 % finančních prostředků, které jsou na budování kapacit k dispozici v rámci tematického cíle 11 ESI fondů, a 2) místní a regionální orgány výrazným způsobem nevyužily technickou pomoc poskytovanou v rámci ESIF z iniciativy členských států, jež by rovněž mohla podpořit budování kapacit spojených s využíváním těchto fondů;

10. domnívá se, že by bylo vhodné zahrnout do předpisů týkajících se evropských fondů další prvky, které by umožnily ještě více (a nad rámec integrovaných projektů) podporovat možnost použít na financování jednoho projektu několik evropských fondů;

11. zdůrazňuje, že informace o zapojení místních a regionálních orgánů do programu na podporu strukturálních reforem jsou nedostatečné. Podle neoficiálních odhadů se místním a regionálním orgánům týkalo pouze okolo 6 % projektů v rámci tohoto programu, což je velmi málo vzhledem k tomu, že je místním a regionálním orgánům přímo či nepřímo určeno 55 % doporučení pro jednotlivé země. Vyjadřuje proto politování nad tím, že místní a regionální orgány mají k programu na podporu strukturálních reforem přístup pouze prostřednictvím svých národních vlád;

12. domnívá se, že mezi překážky, které místním a regionálním orgánům stojí v cestě při využívání podpory EU na budování kapacit, mohou patřit: malé povědomí o existujících příležitostech, nedostatek dovedností potřebných pro podání žádosti o podporu, potíže se spolufinancováním, nadměrná administrativní zátěž a malá podpora ze strany národních vlád;

13. poznamenává, že rozdíly mezi členskými státy v kvalitě veřejné správy se podle všeho pomalu stírají ⁽⁸⁾. Poznamenává, že v tomto vývoji sehrála svoji úlohu politika soudržnosti EU, zejména v těch členských státech, kde fondy EU představují polovinu celkových veřejných investic či ještě více. Zdůrazňuje, že technická pomoc z podnětu Komise představovala téměř polovinu jejich prostředků na zlepšení budování kapacit na všech úrovních řízení ESI fondů ⁽⁹⁾;

⁽⁴⁾ Viz studie na téma Administrative capacity of local and regional authorities: Opportunities and challenges for structural reforms and a more effective European economic governance (<https://portal.cor.europa.eu/europe2020/Documents/publi-file/AdminCapacity/AdminCapacity.pdf>), již nechal vypracovat VR, a studie Evropského parlamentu na téma Public Sector Reform: How the EU budget is used to encourage it ([http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/572696/IPOL_STU\(2016\)572696_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/572696/IPOL_STU(2016)572696_EN.pdf)).

⁽⁵⁾ <https://eiah.eib.org/index>.

⁽⁶⁾ Administrative capacity of local and regional authorities: Opportunities and challenges for structural reforms and a more effective European economic governance (Správní kapacita místních a regionálních orgánů – příležitosti a výzvy strukturálních reforem a účinnější evropská správa ekonomických záležitostí), studie zadaná Výborem regionů, říjen 2018 (<https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/Administrative-capacity/AdminCapacity.pdf>).

⁽⁷⁾ Viz dokumenty uvedené v poznámce pod čarou č. 11.

⁽⁸⁾ Podle nedávného posudku Výzkumné služby Evropského parlamentu, který vychází z výsledků evropského indexu kvality veřejné správy z roku 2017, došlo ve východních regionech k významnému zlepšení oproti předchozím letům, zatímco některé jižní regiony vykázaly známky poklesu ([http://www.europarl.europa.eu/thinktank/cs/document.html?reference=EPRS_BRI\(2018\)628244](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/cs/document.html?reference=EPRS_BRI(2018)628244)).

⁽⁹⁾ Tyto iniciativy jsou uvedeny v této specifické sekci internetových stránek Komise týkajících se politiky soudržnosti: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/how/improving-investment/.

14. zdůrazňuje, že kvalita veřejných institucí se může lišit i uvnitř jednotlivých zemí, jak ukazuje projekt Světové banky „Doing Business“ (Podnikání). Sdílí mj. názor Evropského parlamentu, že „zejména zaostávající regiony mají často problémy s přístupem k finančním prostředkům [na reformu veřejného sektoru] nebo s jejich použitím, především v důsledku byrokracie, omezené administrativní kapacity nebo nesrovnalostí,“ a stejně jako Parlament tedy doufá, že „členské státy budou pokračovat ve vnitřních reformách zaměřených na skutečnou realizaci zásady řádné správy a urychlení soudních řízení“⁽¹⁰⁾;

15. zdůrazňuje, že problém nedostatečné administrativní kapacity někdy ještě prohlubují postupy způsobující nadměrnou administrativní zátěž. V této souvislosti poukazuje na své obavy ohledně návrhů EU týkajících se elektronického průkazu služeb, oznamovacího postupu a testu přiměřenosti, které jsou zahrnuty v balíčku týkajícím se služeb, a ohledně dodatečné administrativní zátěže vyplývající z právních předpisů EU a jednotlivých států, jimiž se řídí zadávání veřejných zakázek;

Návrhy opatření v příštím víceletém finančním rámci

16. trvá na tom, že by místní a regionální orgány měly mít prostřednictvím politických nástrojů v rámci sdíleného řízení i nadále přímo k dispozici přiměřené finanční prostředky na budování kapacit (tj. ne méně než v období 2014–2020). Navrhuje proto, aby článek 32 navrhovaného nařízení o společných ustanoveních na období 2021–2027, nebo článek 2 navrhovaného nařízení o EFRR a FS stanovil, že všechny operační programy budou obsahovat opatření zaměřené na budování kapacit veřejných orgánů a zúčastněných stran na všech úrovních, a nikoli výhradně v souvislosti se správou ESF fondů;

17. poukazuje na své stanovisko k návrhu nařízení o společných ustanoveních na období 2021–2027⁽¹¹⁾, v němž uvádí, že by paušální sazba pro technickou pomoc v rámci EFRR a FS (článek 31) měla být zvýšena na 5 %, na stanovisko k příštímu EFRR/FS⁽¹²⁾, v němž navrhuje vyčlenit dodatečné finanční prostředky na budování kapacit, a to i s ohledem na potřebu lokalizovat cíle udržitelného rozvoje, a na stanovisko k ESF+⁽¹³⁾, jež usiluje o opětovné začlenění tematického cíle 11 v období po roce 2020;

18. zdůrazňuje, že je důležité šířit znalosti a osvědčené postupy, jako jsou plány Itálie na posílení správy⁽¹⁴⁾, Pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky a projekty Interreg Evropy zaměřené na meziregionální spolupráci. Vítá iniciativy TAIEX-REGIO PEER 2 PEER, pakty integrity a pilotní iniciativu ve spolupráci s OECD a žádá o vypracování plánů pro urychlení budování administrativních kapacit v období po roce 2020;

19. domnívá se, že pro zlepšení správní kapacity by mohl být relevantní jeho návrh na zřízení programu Erasmus pro místní a regionální představitele⁽¹⁵⁾;

20. domnívá se, že je třeba podporovat dočasné pobyty úředníků místních a regionálních orgánů členských států v administrativách různých evropských orgánů, institucí a agentur, které se uskutečňují v rámci programů vyslaných národních odborníků, národních odborníků účastnících se odborné přípravy a Erasmus pro veřejnou správu;

21. zdůrazňuje, že vnitrostátní a regionální spolufinancování programů budování kapacit by mělo mít výjimku ze stropů schodku stanovených v Paktu o stabilitě a růstu;

22. konstatuje, že místní a regionální orgány jsou povinny provádět na svém území cíle udržitelného rozvoje, a proto je důležité, aby VR podporoval cíl 17 – Partnerství ke splnění cílů. Ve stále více propojeném světě je nezbytné zlepšit přístup místních a regionálních orgánů k technologiím a znalostem za účelem výměny nápadů a podpory veřejných inovací;

Lepší správa a zjednodušení

23. domnívá se, že dlouhodobým cílem EU by mělo být udržitelné zlepšení institucionální a správní kapacity místních a regionálních orgánů. Zdůrazňuje, že to vyžaduje dlouhodobé plánování, přičemž existuje riziko, že bude muset být dosaženo kompromisů s krátkodobými žádostmi členských států o technickou pomoc;

⁽¹⁰⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2019-0012&format=XML&language=CS>.

⁽¹¹⁾ Přijato 5.12.2018 (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-03593-00-00-ac-tra-cs.docx/content>).

⁽¹²⁾ Přijato 5.12.2018 (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-03594-00-00-ac-tra-cs.docx/content>).

⁽¹³⁾ Přijato 5.12.2018 (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-03597-00-00-ac-tra-cs.docx/content>).

⁽¹⁴⁾ <http://www.pra.gov.it/cosa-sono/>.

⁽¹⁵⁾ Přijato 31.1.2018 (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2017-01298-00-00-ac-tra-cs.docx/content>).

24. opakuje, že klíčovým nástrojem podpory místních a regionálních orgánů v přechodu ke klimatické neutralitě je Pakt starostů a primátorů. Upozorňuje však na skutečnost, že nedostatečná správní kapacita byla označena za jednu z hlavních překážek úspěšnějšího provádění paktu, a zejména za jedno z hlavních omezení schopnosti místních a regionálních orgánů využívat příznivých podmínek financování projektů renovace zvyšující energetickou účinnost;

25. zdůrazňuje potřebu koordinace a součinnosti mezi stávajícími nástroji pro budování kapacit, které jsou financovány z prostředků EU, a transparentního a včasného sledování a hodnocení těchto nástrojů. V této souvislosti zdůrazňuje své doporučení ⁽¹⁶⁾, aby Komise vydala jediný soubor pokynů k budování kapacit, který se bude vztahovat na všechny příslušné programy EU;

26. lituje, že úsilí vynaložené na větší zjednodušení správních postupů při řízení fondů nevedlo k dosažení očekávaných výsledků. Jedná se o velmi závažnou překážku, která snižuje kapacitu zprostředkujících subjektů a především příjemců podpory. Nedávné studie totiž odhadují, že administrativní náklady dosahují v případě EFRR 3 % průměrných nákladů programu a v případě Fondu soudržnosti 2,2 %;

27. zdůrazňuje, že kapitoly o budování kapacit *na všech úrovních správy* by měly být zahrnuty do roční analýzy růstu, zpráv o jednotlivých zemích a národních programů reformem. Posouzení potřeb a souvisejících politik v oblasti budování kapacit na všech úrovních správy by z národních programů reformem učinilo strategický koordinační nástroj. Souhlasí s návrhem Evropského parlamentu opětovně do roční analýzy růstu začlenit kapitolu věnovanou veřejné správě a správě věcí veřejných ⁽¹⁷⁾;

28. domnívá se, že přímé strukturované zapojení místních a regionálních orgánů – nebo jejich vnitrostátních organizací – do evropského semestru, založené na partnerství a víceúrovňové správě, by těmto orgánům umožnilo přispět k posouzení potřeb v oblasti budování kapacit a stanovení dlouhodobých cílů a politik, čímž by se posílila jejich odpovědnost a podpořila jejich činnost. Místní a regionální orgány – nebo jejich vnitrostátní organizace – by měly být prostřednictvím právně závazného evropského kodexu chování ⁽¹⁸⁾ zapojeny jako plnohodnotní partneři do evropského semestru, a to nyní tím spíše, že semestr poskytuje prostřednictvím přílohy D zpráv o jednotlivých zemích pokyny pro programování politiky soudržnosti ⁽¹⁹⁾. Místní a regionální orgány by tak dostaly možnost přispět během cyklu evropského semestru k úspěšnému přizpůsobení politik EU skutečným územním rozdílům a specifickým výzvám;

29. domnívá se, že s ohledem na návrhy Evropské komise na zjednodušení pro příští období 2021–2027 a vzhledem k provádění politiky soudržnosti prostřednictvím kombinace různých unijních zdrojů financování je nezbytně nutné uplatňovat integrovaný přístup za využití společného plánování, a podpořit tak využívání různých nástrojů, např. integrovaných územních investic a komunitně vedeného místního rozvoje, jež zapojují místní a regionální orgány do procesu rozhodování a provádění;

30. sdílí obavy Evropského parlamentu, pokud jde o to, že „Komise nemá ani standardizovaný a sdílený rámec pro hodnocení veřejné správy ani metodu systematického sběru údajů“, a žádá Komisi, aby tyto nástroje vyvinula;

31. doporučuje, aby byl nový program na podporu reformem přímo přístupný místním a regionálním orgánům a aby se více zaměřoval na zlepšování kvality veřejné správy a podporu budování kapacit na všech úrovních správy. Poukazuje na své doporučení, aby byla správa programu na podporu reformem založena na partnerství a víceúrovňové správě ⁽²⁰⁾. Žádá, aby byl určitý podíl prostředků přidělených z programu na podporu reformem vyčleněn na projekty, o něž požádají místní a regionální orgány. Doporučuje, aby vzhledem k tomu, že mají členské státy přístup k útvaru na podporu strukturálních reformem pouze prostřednictvím vnitrostátních kontaktních míst, byly žádosti místních a regionálních orgánů neustále stimulovány a monitorovány;

⁽¹⁶⁾ Stanovisko Program na podporu strukturálních reformem na období 2017–2020, přijaté 7.4.2016 (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2016-01214-00-00-ac-tra-cs.docx/content>).

⁽¹⁷⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2019 o posouzení využívání rozpočtu EU pro reformu veřejného sektoru – http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0012_CS.html.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko Zlepšit řízení evropského semestru – kodex chování pro zapojení místních a regionálních orgánů, přijaté 11.5.2017 (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2016-05386-00-00-ac-tra-cs.docx/content>).

⁽¹⁹⁾ Stanovisko Evropský semestr a politika soudržnosti: sladění strukturálních reformem s dlouhodobými investicemi, přijaté 10.4.2019 (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-05504-00-00-ac-tra-cs.docx/content>).

⁽²⁰⁾ Stanovisko Program na podporu reformem a evropská funkce investiční stabilizace, přijaté 5.12.2018 (<https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-03764-00-00-ac-tra-cs.docx/content>).

32. zdůrazňuje význam digitalizace a elektronické správy, včetně regionálních digitálních center a otevřených datových platforem, a sdílí názor EP, že je „nezbytné prosazovat v rámci veřejné správy inovativní postupy, které podpoří lepší konektivitu, digitalizaci a kvalitní digitální služby“⁽²¹⁾.

V Bruselu dne 4. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽²¹⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2019 o posouzení využívání rozpočtu EU pro reformu veřejného sektoru – http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0012_CS.html.

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Pakt starostů a primátorů po roce 2020

(2020/C 79/06)

Zpravodajka: Benedetta BRIGHENTI (IT/SES), členka zastupitelstva obce Castelnuovo Rangone (provincie Modena)

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Význam Paktu starostů a primátorů v evropských politikách v oblasti klimatu

1. zdůrazňuje, že hlavní mezinárodní studie zabývající se změnou klimatu⁽¹⁾ vyzdvihují naléhavost provádění ambiciózních politik v oblasti klimatu a to, že evropské veřejné mínění vykazuje v tomto ohledu rostoucí obavy. V této souvislosti se zájmem očekává návrhy na vytvoření Zelené dohody pro Evropu a evropského předpisu o klimatu ze strany nové Evropské komise a vyzývá Evropskou komisi a všechny členské státy, aby Pakt starostů a primátorů uznaly jako jeden z hlavních nástrojů, jak reagovat na kritickou situaci v oblasti klimatu a vést místní a regionální orgány při přechodu na klimatickou neutralitu a přizpůsobování se změně klimatu v souladu se závazky přijatými v rámci Pařížské dohody a dlouhodobé strategie do roku 2050⁽²⁾. Může být důležitým doplňkem zapojení místních a regionálních orgánů do vypracování integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu;

2. připomíná, že Pakt spojuje města s vyššími ambicemi a s rozsáhlými zkušenostmi v oblasti místní politiky týkající se klimatu, která často překračují normy příslušných členských států. Signatáři a koordinátoři Paktu by proto měli být členskými státy v rámci úsilí o zapojení místních a regionálních orgánů do přípravy integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu považováni za privilegované partnery;

3. vyzývá Evropskou komisi, aby v Paktu starostů a primátorů důrazněji prosazovala cíl pro rok 2050 a aby s cílem lépe reagovat na průřezové výzvy a příležitosti, které pro místní a regionální orgány představuje klimatická neutralita, zvažila rozšíření této iniciativy zahrnutím nových nepovinných oblastí, například průmyslu, zemědělství a obhospodařování lesů, a nových environmentálních témat, jako je kvalita ovzduší, oběhové hospodářství, biologická rozmanitost a biokulturní rozmanitost a přírodní propady uhlíku, díky čemuž by došlo k podpoře ambicí obcí, které jsou v tomto ohledu nejdále. Toto zahrnutí by se mělo zaměřit hlavně na akční plán a zdržet se ukládání dalších povinností signatářům při podávání zpráv a monitorování. Zároveň je důležité podporovat jiné formy spolupráce v oblasti změny klimatu a životního prostředí, do nichž jsou zapojeny místní a regionální orgány v mnoha členských státech, a také propojení s Paktem starostů a primátorů. Budou-li tyto místní a regionální orgány moci odpovídajícím způsobem přispívat k práci na místní úrovni, mělo by to být náležitě uznáno a měly by v tom být podporovány;

4. znovu vyzývá Evropskou komisi, aby důrazněji uznala strategickou úlohu, kterou VR hraje ve správě Paktu starostů a primátorů, včetně jeho globálních aspektů, a aby zároveň zajistila, že tato iniciativa zůstane zcela věrná svému evropskému původu a bude i nadále reagovat na potřeby měst v EU a současně prosazovat opatření v oblasti klimatu na celém světě;

⁽¹⁾ <https://www.ipcc.ch/2018/10/08/summary-for-policymakers-of-ipcc-special-report-on-global-warming-of-1-5c-approved-by-governments/>

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52018DC0773>

5. vítá iniciativu Dohoda pro zelená města (Green City Accord) a vyzývá Evropskou komisi, aby využila této příležitosti k dalšímu prozkoumání možnosti zahrnout do rámce Paktu starostů a primátorů nová environmentální témata, jako je kvalita ovzduší, biologická rozmanitost, hluk a oběhové hospodářství. Nemělo by to však vést ke komplikovanějším minimálním požadavkům pro signatáře, ale mělo by jim to spíše poskytnout možnost postupně se vypořádat s novými aspekty a řešit výzvy související se zmírněním změny klimatu a přizpůsobením se jí a s transformací energetiky prostřednictvím více průřezového a uceleného přístupu s využitím synergií;
6. domnívá se, že cíle udržitelného rozvoje ⁽³⁾ by měly být významným referenčním rámcem pro udržitelný rozvoj místních a regionálních orgánů, a v tomto smyslu má za to, že by Pakt měl být pevně zasazen do rámce cílů udržitelného rozvoje a měl by být považován za jeden z klíčových nástrojů pro monitorování jejich provádění na místní úrovni. Vyzývá proto Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby do metodického rámce Paktu začlenily odkaz na cíle udržitelného rozvoje, počínaje jednoduchým přidělením činností k jednotlivým cílům udržitelného rozvoje, jichž se tyto činnosti týkají;
7. vítá celosvětové rozšíření Paktu starostů a primátorů i úsilí o vytvoření soudržného referenčního rámce a považuje Globální pakt za důležitý nástroj diplomacie a dialogu se třetími zeměmi. Uznává rovněž jeho stěžejní roli při zajišťování toho, aby úsilí EU nebylo oslabeno nedostatkem ambicí jiných zemí. Upozorňuje však na to, že by snaha o harmonizaci referenčního rámce Paktu v celosvětovém měřítku neměla vyvolat odklon Paktu od potřeb a postupů místních a regionálních orgánů v EU a ohrozit jeho úspěch v budoucnosti;
8. vítá různé iniciativy vycházející zdola, které Evropská komise zavedla pro města a regiony, jako je platforma pro uhelné regiony procházející transformací, platforma pro otázky inteligentní specializace v oblasti energie (S3PEnergy), iniciativy Čistá energie pro ostrovy EU, Inteligentní města a obce, Evropské zelené město a další. Vyzývá v této souvislosti Evropskou komisi, aby navázala na přehled, který již vypracovalo jednotné kontaktní místo EU pro města ⁽⁴⁾, a důkladně prozkoumala účel a úlohy těchto iniciativ a zejména jejich případné synergie s Paktem starostů a primátorů s cílem dospět k co nejvíce uživatelsky vstřícné struktuře. Tento přístup by napomohl vytvořit jasný a soudržný rámec pro různé iniciativy související s cíli udržitelného rozvoje, aniž by byly ohroženy jejich zvláštní rysy a specifika;
9. připomíná členským státům, že by při přípravě vnitrostátních plánů v oblasti klimatu a energetiky měly konzultovat nižší než celostátní úroveň správy, a vyzývá je, aby při vypracovávání, revizi a provádění svých plánů a dlouhodobých strategií do roku 2050 vzaly v úvahu zkušenosti a reakce ze strany společenství Paktu starostů a primátorů, jakož i více než 400 energetických agentur zastoupených v EU, z nichž mnohé zastávají roli koordinátorů Paktu starostů a primátorů nebo tento Pakt podporují a jsou odpovědné za regionální energetické plánování;

Správa Paktu starostů a primátorů

10. znovu vyjadřuje podporu systému regionálně a místně stanovených příspěvků jako způsobu, jak formálně uznat, monitorovat a stimulovat snižování emisí uhlíku, o něž se snaží města, místní orgány a regiony na celém světě. Žádá Evropskou komisi, aby s ním spolupracovala na prozkoumání toho, jak by akční plány v oblasti udržitelné energetiky a klimatu nebo obdobné plány mohly fungovat jako systémy regionálně a místně stanovených příspěvků zajišťující místní příspěvky k Pařížské dohodě OSN o klimatu;
11. připomíná, že Pakt starostů a primátorů se v průběhu let rozrůstal a vyvíjel také proto, aby čelil rychle se měnící situaci, a že zásadní význam má jeho reorganizace, tak aby odpovídal současným a budoucím očekáváním. V tomto ohledu připomíná strategickou úlohu, kterou může VR hrát tím, že bude Evropské komisi poskytovat kanál pro nepřetržitou obousměrnou komunikaci s místními a regionálními komunitami. Žádá Evropskou komisi, aby byla v zájmu zajištění výše uvedeného lépe formalizována role VR v rámci evropského Paktu starostů a primátorů, a to mj. prostřednictvím začlenění VR do kontrolních a řídicích orgánů iniciativy;
12. vyzývá Evropskou komisi, aby spolupracovala s kanceláří Paktu starostů a primátorů a s VR s cílem začlenit Pakt starostů a primátorů nebo podobné vnitrostátní a regionální iniciativy, které počítají s účastí místní a regionální úrovně a jsou kompatibilní, do vnitrostátních referenčních rámců, zejména do vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu a vnitrostátních dlouhodobých strategií do roku 2050. Vyzývá v této souvislosti Evropskou komisi, aby vytvořila skupinu odborníků na Pakt starostů a primátorů, jež by zahrnovala národní zástupce pro koordinaci, vyslance VR, zástupce kanceláře Paktu starostů a primátorů, Evropské komise a Společného výzkumného střediska, jakož i další odborníky, včetně zástupců jiných iniciativ pro spolupráci v oblasti klimatu a životního prostředí, s cílem pravidelně diskutovat o výzvách a příležitostech při provádění Paktu starostů a primátorů v různých vnitrostátních souvislostech, a to i ve spojitosti s jinými iniciativami tohoto druhu, které již na území daného státu existují;

⁽³⁾ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development_cs

13. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby posílily vnitrostátní strategii, zejména úlohu národních a regionálních koordinátorů a podporovatelů. Regionální koordinátoři by měli mít silnější mandát a měli by být ve své činnosti podporováni Evropskou komisí z hlediska technického a finančního, mimo jiné prostřednictvím odpovídajícího financování poskytovaného v rámci ESI fondů. Díky tomu by koordinátoři měli být schopni poskytovat zejména malým místním orgánům přístup k technické podpoře. V této souvislosti žádá řídicí orgány, aby zohlednily klíčovou úlohu činností týkajících se Paktu ve svém územním celku při řešení problémů v oblasti klimatu, energetiky a životního prostředí, a vyzývá je k tomu, aby tyto činnosti měly na zřeteli při plánování činností na příští programové období;

14. zdůrazňuje, že posílení sítě národních a zejména regionálních koordinátorů má strategický význam pro zachování užítku a zásadního významu Paktu jako nástroje k podpoře provádění a monitorování vnitrostátních a regionálních politik a za účelem výměny osvědčených postupů. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby kanceláři Paktu starostů a primátorů poskytla dostatečné zdroje pro koordinaci vnitrostátních partnerů a poskytla jim technickou podporu a aby vytvořila paralelní mechanismy pro finanční podporu vnitrostátních koordinačních činností;

15. připomíná klíčový význam regionálních koordinátorů Paktu při podpoře malých a středních signatářů jak v počáteční fázi plánování, tak ve fázi shromažďování a provádění a monitorování opatření. Připomíná rovněž důležitou úlohu podporovatelů, tedy podpůrných organizací, které usnadňují přistoupení k Paktu, jelikož hrají zprostředkovatelskou úlohu a provádějí propagaci. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby podpořila koordinátory a posílila úlohu podporovatelů, aby bylo zajištěno, že jejich úloha bude dlouhodobě udržitelná;

16. vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila, že VR bude zastoupen v politické Radě evropského Paktu, čímž bude zabezpečena pevnější vazba mezi řízením Paktu na úrovni EU a vyslanci Paktu s cílem poskytovat této iniciativě politickou podporu, podporovat Pakt a usnadňovat dialog s vnitrostátními orgány. V této souvislosti se zavazuje vynaložit nezbytné zdroje k zajištění toho, aby byla síť vyslanců Paktu stále aktivnější a účinnější, a to v úzké spolupráci s Evropskou komisí a s kanceláři Paktu starostů a primátorů;

17. vyzývá Evropskou komisi, aby data Paktu starostů a primátorů zpřístupnila veřejnosti a opatřila je georeferenčními údaji. Tato data by mohla přispět k vytvoření Střediska EU pro sledování klimatické neutrality a sloužit platformě pro městské údaje⁽⁹⁾ a Středisku pro sledování energetické chudoby, které by mělo shromažďovat údaje rozčleněné alespoň na úrovni NUTS 2;

18. současně vyzývá místní a regionální orgány, aby Pakt starostů a primátorů využily jako příležitost k posílení svých správních kapacit a aby samy vzdělávaly své úředníky, čímž se předejde přílišné externalizaci činností, jež by mohla ohrozit schopnost správních orgánů provádět a aktualizovat akční plány v oblasti udržitelné energetiky a klimatu;

19. vyzývá Společné výzkumné středisko EU, aby navázalo užší vztahy s regionálními koordinátory Paktu a poskytlo jim technickou a vědeckou podporu při sběru a analýze údajů a poskytlo obcím dostatečnou technickou pomoc při provádění akčních plánů v oblasti udržitelné energetiky a klimatu, při určování finančních prostředků a při vytváření participativních procesů;

20. vyzývá Evropskou komisi, Společné výzkumné středisko a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby dále usilovaly o vytvoření jednoduššího a stabilního rámce pro monitorování, v němž nebude potřebné průběžné vzdělávání a školení, ale který bude zároveň poskytovat nezbytnou flexibilitu, aby bylo možné reagovat na měnící se kontext politik. Zdůrazňuje, že povinnost provádět monitorování, které je sice důležité pro fungování a věrohodnost systému Paktu, nesmí bránit místním subjektům (zejména těm nejmenším) v tom, aby se k Paktu připojily a využívaly možnosti podpory ambiciózních opatření, které Pakt nabízí. V této souvislosti rovněž požaduje prozkoumat, jak by bylo možné lépe využít samotné monitorování jak z hlediska komunikace, tak z hlediska postupů, aby byla podpořena co nejrozsáhlejší účast v této síti;

21. navrhuje také zvážit možnost vytváření tematických sítí signatářů, kteří mají podobné charakteristiky nebo čelí podobným problémům, například z hlediska své velikosti, zeměpisných podmínek či sociální nebo hospodářské situace;

⁽⁹⁾ <https://urban.jrc.ec.europa.eu/#/en>

22. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby v akčních plánech v oblasti udržitelné energetiky a klimatu prosazovaly taková opatření – zejména co se týče přizpůsobování se změně klimatu –, která přesáhnou obecní, regionální a národní správní hranice s cílem podpořit společný přístup ke křehkým segmentům životního prostředí;

23. vyzývá Evropskou komisi a Společné výzkumné středisko, aby za pomoci regionálních koordinátorů a podporovatelů znovu posoudily postup pro hodnocení akčních plánů v oblasti udržitelné energetiky a klimatu za účelem jeho urychlení a poskytování pokynů, které budou vstřícnější vůči uživatelům a zaměřené na politická rozhodnutí. Mělo by se usilovat o omezení administrativních postupů, zjednodušení povinností podávat zprávy a o lepší využívání dat;

24. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby vždy používaly co nejjednodušší, nejmodernější a nejmístičnější jazyk a způsoby komunikace, aby mohl být Pakt starostů a primátorů a další formy spolupráce místních a regionálních orgánů v oblasti klimatu a životního prostředí uznávány jako značka udržitelnosti a jako pečeť excelence pro opatření v oblasti klimatu, pokud se to odráží v určitých dosažených výsledcích;

Participativní přechod ke klimatické neutralitě

25. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby prosazovaly opatření, která mají podpořit signatáře, již mají z nepředvídatelných důvodů, které nemohou ovlivnit, problémy s plněním cílů, k nimž se zavázaly podpisem Paktu starostů a primátorů;

26. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby dále posílily vzdělávání a školení signatářů a co nejvíce se přitom snažily překonat jazykové bariéry. Připomíná, že je třeba věnovat zvláštní pozornost přizpůsobování se změně klimatu a energetické chudobě, jež jsou stále relativně novými tématy, a proto jsou pro většinu signatářů mimořádně náročné;

27. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby dále posílily skupinu praktických odborníků z místní úrovně ⁽⁶⁾ a učinily ji transparentnější tím, že zveřejní její složení. Tato skupina představuje významný zdroj k zaručení toho, že proces přijímání rozhodnutí v rámci Paktu starostů a primátorů bude vycházet zdola a že budou správně pochopeny potřeby místních a regionálních orgánů. Evropská komise by mohla zvážit zajištění odborné přípravy na vysoké úrovni určené praktickým odborníkům a koncipované jako součást a doplnění již nyní pořádaných setkání. Tato odborná příprava by měla klást zvláštní důraz na poskytování pomoci praktickým odborníkům z malých obcí a mohla by být pořádána za pomoci akademických pracovníků, kteří jsou členy akademické sekce komunity Paktu starostů a primátorů;

28. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby dále rozvíjely úlohu tzv. „Akademického koutku“, jehož cílem je vytvořit vazby mezi akademickými a výzkumnými institucemi a místními a regionálními orgány. Připomíná, že tyto vazby mají zásadní význam pro rozvoj znalostí a schopností, které jsou potřebné pro transformaci, a že je rovněž nezbytné upevnit jak podporu výzkumu a studií, tak podporu šíření výsledků těchto činností v širším společenství Paktu;

29. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby dále prosazovaly a šířily osvědčené postupy pro provádění opatření s nízkými náklady, například zavedení kritérií udržitelnosti do stávajících nebo plánovaných činností obce, což by ve většině případů nevyžadovalo nové zdroje financování, ale pouze lepší rozdělení dostupných zdrojů. V této souvislosti připomíná zvláštní význam systematického používání ekologických a udržitelných veřejných zakázek. Při zvyšování účasti a politického dohledu by rovněž byly prospěšné pokyny pro vytváření odhadů času, který potřebují zaměstnanci, a souvisejících nákladů;

30. vyzývá Evropskou komisi, aby se více zaměřila na sociální aspekt, počínaje energetickou chudobou, ale také na zdraví, zranitelnost v důsledku změny klimatu, řízení rizik a kvalitu života;

31. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby posílily zapojení škol a vzdělávacích středisek na všech úrovních do vypracování, provádění a přezkumu akčních plánů v oblasti udržitelné energetiky a klimatu. Bude to rovněž stěžejní pro vyvolání dlouhodobých změn v chování, které jsou zapotřebí k zajištění účinnosti procesu přechodu na klimatickou neutralitu, jak je rovněž rozsáhle zdůrazněno v dlouhodobé strategii do roku 2050;

⁽⁶⁾ <https://www.paktstarostuaprimatoru.eu/about-cz/support-community-cz/group-pratitioners-cz.html>

32. potvrzuje, že je zásadně důležité přijmout koncepci „pětinásobné šroubovice“ s cílem vytvořit účinné akční plány, které obstojí i v budoucnu a budou schopny řídit komplexní přechod, který je nezbytný. To vyžaduje zapojení veřejné správy, průmyslu, akademické obce, nevládních organizací a občanů. Vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby tedy posílily formální úlohu soukromého sektoru, jiných veřejných subjektů, jež nejsou ve správě obcí (zdravotnických zařízení, výzkumných zařízení atd.), neziskových organizací a organizací občanské společnosti při vypracování a provádění akčních plánů v oblasti udržitelné energetiky a klimatu;

Systémové plánování podporované vhodnými finančními nástroji

33. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby navrhly opatření na podporu užší provázanosti s plánováním na místní a regionální úrovni, počínaje plány udržitelné mobility a městským plánováním. Připomíná v této souvislosti, že nedávná zpráva IPCC o změně klimatu a půdě (7) dále zdůrazňuje klíčovou úlohu politik využívání půdy v boji proti změně klimatu. Připomíná rovněž, že akční plány v oblasti udržitelné energetiky a klimatu by se měly pro místní správní orgány stát funkčním, flexibilním a dynamickým nástrojem, který bude úzce propojen s ostatními plány a programy;

34. vyzývá Evropskou komisi, aby zohlednila, že odpovědnost v oblasti zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí spočívá do značné míry na místní úrovni. Je nezbytné uznat tento fakt, aby byl akčním plánům v oblasti udržitelné energetiky a klimatu přiznán význam, který mají v rámci systémů financování jednotlivých zemí;

35. vyzývá Evropskou komisi a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby posílily pojetí akčních plánů v oblasti udržitelné energetiky a klimatu jako souhrnného strategického dokumentu, který bude horizontálně začleněn do obecného plánování místní samosprávy a bude zohledňovat různé potřeby, které mají místní orgány. Každá činnost by měla navazovat na konkrétní plány/nástroje, které již v dané obci existují. Akční plány v oblasti udržitelné energetiky a klimatu by také mohly určit kvalitativní/kvantitativní kritéria na podporu postupů plánování a rozhodování v obci s cílem dosáhnout cílů Paktu starostů a primátorů;

36. vyzývá Evropskou komisi, aby uznala a ocenila úsilí signatářů, koordinátorů a podporovatelů v nejrelevantnějších finančních nástrojích EU. Členské státy by navíc měly být vybízeny, aby učinily totéž s ohledem na řádné provádění svých vnitrostátních plánů v oblasti klimatu a energetiky;

37. vyzývá Evropskou komisi, aby přičkla větší úlohu regionům, které jsou významnými prvky systému víceúrovňové správy. Žádá Komisi, aby v této souvislosti počítala s pobídkami, jako je např. sdílení zátěže, které budou regiony stimulovat k dosažení cílů v oblasti snížení emisí CO₂. Domnívá se dále, že ESI fondy by měly zahrnovat mechanismy na podporu činnosti regionálních koordinátorů;

38. je přesvědčen, že nezbytným předpokladem pro přístup ke všem relevantním programům financování (City Facility, Horizont Evropa, Life atd.) by se měla stát existence akčního plánu v oblasti udržitelné energetiky a klimatu nebo obdobného plánu v oblasti energetiky a klimatu;

39. připomíná, že z důvodu průřezového charakteru akčních plánů v oblasti klimatu by mohla být řada činností způsobilá pro podporu z fondů EU pro rozvoj venkova a námořní opatření. Proto vybízí koordinátory Paktu, aby dále zkoumali tuto možnost, a kancelář Paktu starostů a primátorů, aby poskytla v tomto ohledu pokyny;

40. vyzývá Evropský parlament, aby prozkoumal možnosti spolupráce s VR a jeho členy v souvislosti s projektem VR týkajícím se vyslanců Paktu s cílem zvýšit dosah a viditelnost politické podpory tohoto Paktu;

41. vyzývá Evropskou komisi, aby regionům poskytla jasné pokyny, vypracovala se zapojením všech příslušných generálních ředitelství pokyny k tomu, jak podpořit provádění akčních plánů v oblasti udržitelné energetiky a klimatu prostřednictvím ROP EFRR a ESF, sdílela osvědčené postupy a vytvořila pozice odborníků na podporu obcí;

42. vyzývá EIB, aby dále posilovala svou komunikaci se společenstvím Paktu starostů a primátorů s cílem upevňovat schopnost místních a regionálních orgánů co nejlépe využívat nástroje EIB se zvláštním zaměřením na vypracování nástrojů na podporu malých a středně velkých místních orgánů;

(7) IPCC Special Report on Climate Change and Land.

43. vítá zřízení Evropského centra pro investiční poradenství (EIAH)⁽⁸⁾, které reaguje na silnou potřebu podpory a poskytnutí pokynů pro místní a regionální orgány v oblasti možností financování. Konstatuje však, že tento nástroj měl dosud na místní a regionální orgány zřejmě jen omezený dopad. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby přezkoumala důvody této situace a vytvořila větší součinnost mezi tímto nástrojem a iniciativami vycházejícími zdola, zejména s Paktem starostů a primátorů, a prohlašuje, že je připraven podporovat Evropskou komisi při další podpoře tohoto nástroje a zkoumání způsobů, jak zvýšit jeho funkčnost.

V Bruselu dne 5. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁸⁾ <https://eiah.eib.org/about/initiative-urbis.htm>

Stanovisko Evropského výboru regionů – Práce prostřednictvím platform – výzvy v oblasti regulace na místní a regionální úrovni

(2020/C 79/07)

Zpravodaj: Dimitrios BIRMPAS (EL/SES), radní obce Egaleo**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Úvodní poznámky

1. zdůrazňuje, že ekonomika digitálních platform je nedílnou součástí evropského hospodářství a její hospodářský a sociální význam bude i v budoucnu výrazně růst;
2. poukazuje na to, že Evropská komise popisuje ekonomiku platform jako „obchodní modely, v nichž jsou činnosti usnadňovány platformami pro spolupráci“⁽¹⁾. Podle téhož zdroje vytvářejí platformy pro spolupráci otevřený trh pro dočasné využívání zboží nebo služeb často poskytovaných soukromými osobami. Ekonomika sdílení zahrnuje tři kategorie aktérů: i) poskytovatele služeb, kteří sdílejí aktiva, zdroje, čas a/nebo dovednosti – může se jednat o soukromé osoby nabízející příležitostně služby nebo o poskytovatele služeb jednajících v rámci výkonu svého povolání („profesionální poskytovatelé služeb“), ii) jejich uživatele a iii) zprostředkovatele, kteří – prostřednictvím on-line platformy – propojují poskytovatele s uživateli a usnadňují transakce mezi nimi („platformy pro spolupráci“);
3. poukazuje rovněž na to, že OECD definuje platformu jako „digitální službu, která usnadňuje interakce mezi dvěma nebo více odlišnými, ale vzájemně provázanými skupinami uživatelů (ať už firem, nebo jednotlivců), které komunikují prostřednictvím internetu“⁽²⁾;
4. poukazuje na to, že využívání digitálních platform pro koordinaci všech druhů hospodářské činnosti roste s exponenciálním nárůstem používání internetu;
5. konstatuje, že nárůst práce v rámci digitálních platform lze vysvětlit tím, že vzhledem k nezbytnosti flexibilního trhu práce nabízí řadu výhod pro zaměstnavatele i pracovníky. Podle nadace Eurofound⁽³⁾ přináší práce prostřednictvím platform také řadu příležitostí pro trh práce, jako jsou např. snadný přístup na trh práce, zdroj dodatečných příjmů, stimulace samostatně výdělečné činnosti, pružná pracovní doba, prevence diskriminace pracovníků nejen na základě etnického původu, zdravotního postižení, ale i zeměpisné polohy. Kromě toho, jak zdůraznilo Společné výzkumné středisko (JRC)⁽⁴⁾, vzhledem k tomu, že mnoho pracovníků platform pochází ze zranitelných skupin uchazečů o zaměstnání (mladí lidé, ženy, lidé z odlehklých regionů), může práce prostřednictvím platform pozitivně ovlivnit začlenění těchto skupin na trhu práce. Práce prostřednictvím platform totiž může – za předpokladu, že budou zavedena vhodná opatření s cílem zajistit důstojné pracovní podmínky – „usnadnit přechod na stabilnější formy zaměstnání“;
6. uznává, že rychlé šíření digitálních pracovních platform v posledních letech vyvolalo řadu otázek týkajících se fungování a přínosů vyplývajících z reorganizace práce, kterou tyto platformy přinesly, a souvisejících rizik;
7. konstatuje, že podle nadace Eurofound⁽⁵⁾ panuje z důvodu zvláštního pracovního ujednání pro pracovníky platform, jež vychází z úkolů prováděných ad hoc, větší nejistota ohledně práv a úrovně sociální ochrany, pracovních podmínek nebo stability zaměstnání;
8. zastává názor, že zajištění sociální ochrany a sociálních práv všech pracovníků (od zdraví a bezpečnosti až po přístup k ekonomickému vzdělávání) vyžaduje komplexní rámec, jenž vytvoří rovné podmínky pro ekonomiku platform a „tradiční“ off-line ekonomiku, které budou založeny na stejných právech a povinnostech pro všechny zúčastněné strany;

(1) Sdělení Komise *Evropský program pro ekonomiku sdílení*, COM(2016) 356 final.

(2) *OECD Employment Outlook 2019 (Výhled zaměstnanosti v zemích OECD pro rok 2019)*.

(3) Eurofound, 2019, *Platform work: Maximising the potential while safeguarding standards? (Práce prostřednictvím platform – maximalizace potenciálu při zachování standardů?)* https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef19045en.pdf.

(4) JRC, 2018, *Platform Workers in Europe (Pracovníci platform v Evropě)*, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC112157/jrc112157pubsy_platform_workers_in_europe_science_for_policy.pdf.

(5) Eurofound, 2018, *Employment and working conditions of selected types of platform work (Pracovněprávní vztahy a pracovní podmínky u vybraných druhů práce prostřednictvím platform)*, <https://www.eurofound.europa.eu/cs/publications/report/2018/employment-and-working-conditions-of-selected-types-of-platform-work>.

9. zdůrazňuje, že falešná samostatná výdělečná činnost (někdy označovaná také jako zdánlivá či skrytá samostatná výdělečná činnost) se vztahuje na případy, kdy jsou osoby klasifikovány jako osoby samostatně výdělečně činné, ale ve všech ohledech pracují jako zaměstnanci. Je třeba vymýtit záměrnou chybnou klasifikaci pracovníků zaměstnavateli, kteří se snaží obejít právní úpravy zaměstnanosti, daňové povinnosti a zastoupení zaměstnanců a usilují o přenesení rizik na pracovníky a/nebo získání konkurenční výhody;

10. znovu potvrzuje, že právo všech pracovníků na spravedlivé a rovné zacházení, pokud jde o pracovní podmínky, přístup k sociální ochraně a odbornou přípravu – bez ohledu na typ a dobu trvání pracovního poměru – je spolu s právem na spravedlivou mzdu umožňující důstojnou životní úroveň zakotveno v evropském pilíři sociálních práv⁽⁶⁾, který jednomyslně podporují všechny členské státy EU;

11. je si vědom obtíží, s nimiž se setkávají tzv. samostatně činní pracovníci v úsilí o kolektivní zastoupení, a upozorňuje na skutečnost, že největší výzvou, jíž čelí sociální partneři, je oslovit pracovníky v neformálním sektoru a v nově vznikajících formách zaměstnanosti, jako jsou pracovníci platform⁽⁷⁾. Vyzývá proto k přijetí opatření na podporu a usnadnění sociálního dialogu pro tento segment trhu práce;

12. zastává názor, že společná evropská iniciativa zaměřená na regulaci práce v digitálních platformách by měla zajistit koordinovanou reakci členských států na právní problémy vyplývající z probíhajících technologických změn na trhu práce. Je si vědom, že nové technologie, například umělá inteligence, umožňují přístup k příležitostem v oblasti odborné podpory, získávání znalostí a učení. Dále zdůrazňuje, že je třeba řádně řešit negativní dopady nových technologií na pracovníky platform, neboť rostoucí výskyt těchto technologií, včetně umělé inteligence, podřizuje tyto pracovníky rozhodnutím, která jsou do značné míry určována algoritmy umělé inteligence;

13. připojuje se k výzvě MOP požadující vytvoření systému mezinárodní správy, který by majitelům platform ukládal povinnost dodržovat určitá minimální práva a ochranu a reguloval používání údajů a „algoritmické odpovědnosti“ ve světě práce. To by řešilo otázky kolektivního zastoupení pracovníků platform i otázky týkající se umělé inteligence prostřednictvím požadavku, aby se uplatňoval přístup „člověk ve velení“, jenž zajišťuje, že konečná rozhodnutí, která ovlivňují práci, jsou přijímána lidmi⁽⁸⁾. Zároveň vítá iniciativy na celostátní a nižší úrovni⁽⁹⁾, jakož i iniciativy založené na platformách, které zavádějí kodexy chování pro crowdsourcing a crowdworking;

14. sdílí názor vyjádřený v závěrech Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO) ze dne 24. října 2019, že je zapotřebí „posílit instituce působící v oblasti práce, zejména správu služeb zaměstnanosti a inspekci práce, a prosazovat účinné provádění mezinárodních pracovních norem na ochranu všech pracovníků, a to i v nových formách práce, a přechod z neformální ekonomiky do formální“⁽¹⁰⁾. Dále souhlasí s potřebou „zajistit odpovídající ochranu soukromí a osobních údajů a případně reagovat na výzvy a příležitosti, zejména v souvislosti s digitální transformací práce, včetně práce prostřednictvím platform“⁽¹¹⁾;

15. vítá záměr nové předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyen, jenž zazněl na zahajovacím zasedání Evropského parlamentu dne 16. července 2019 a jímž je zlepšit pracovní podmínky pracovníků platform, zejména se zaměřením na dovednosti a vzdělávání⁽¹²⁾. Očekává nicméně, že zlepšení těchto podmínek přesáhne rámec výše uvedených politických oblastí a jeho součástí bude návrh nové Komise na „řešení pracovních podmínek pracovníků platform a aktivní řešení nových forem nejistoty“⁽¹³⁾;

⁽⁶⁾ Kapitola II: Spravedlivé pracovní podmínky, oddíl 5 a 6, https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_cs.

⁽⁷⁾ Studie Evropského parlamentu „EU and ILO: Shaping the Future of Work“ (EU a MPO: Formování budoucnosti práce), 2019 (http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/EMPL/DV/2019/09-03/IPOL_STU2019638407_EN.pdf).

⁽⁸⁾ Work for a brighter future (Práce pro lepší budoucnost), Celosvětová komise MOP pro budoucnost práce, 2019, http://www.ilo.org/wcms-sp5/groups/public/---dgreports/---cabinet/documents/publication/wcms_662410.pdf.

⁽⁹⁾ Zajímavým příkladem je iniciativa města Miláno, které v roce 2018 zřídilo „městskou informační přepážku pro kurýry“. Jde o první italskou úřední instanci, jejímž posláním je vyslechnout pracovníky platform, které působí v oblasti rozvozu potravin, a poskytnout jim informace a poradenství, http://www.ansa.it/lombardia/notizie/2018/07/18/a-milano-primo-sportello-per-i-rider_111a55ca-fc7b-4c16-91f7-60b1b22a3c96.html.

⁽¹⁰⁾ Budoucnost práce: podpora Evropské unie deklaraci přijaté u příležitosti 100. výročí založení MOP – závěry Rady (24. října 2019).

⁽¹¹⁾ Tamtéž.

⁽¹²⁾ Politické směry pro příští Evropskou komisi, 2019–2024, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_cs.pdf

⁽¹³⁾ Úvodní proslov Nicolase Schmita, komisaře pro pracovní místa, během slyšení před Evropským parlamentem, https://multimedia.europarl.europa.eu/en/-hearing-of-nicolas-schmit-commissioner-designate-jobs-opening-statement-by-nicolas-schmit_1178011-V_v.

16. poukazuje na to, že je obecně nutné aktualizovat stávající právní rámce na úrovni EU (tj. směrnici o elektronickém obchodu, směrnici o službách), aby bylo možné reagovat na rychlý rozvoj ekonomiky sdílení a na výzvy, které přináší celosvětově fungující platformy. Klíčovým předpokladem pro jakoukoli aktualizaci právního rámce je prozkoumání účinnosti stávajících právních předpisů EU týkajících se práce prostřednictvím platform, jako je směrnice o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách, a přesné zmapování existujících forem práce prostřednictvím platform;

Klasifikace pracovníků a smluv

17. odkazuje na své předchozí stanovisko, v němž zdůraznil, že „vývoj některých podnikatelských modelů v ekonomice sdílení vede k výrazným negativním externalitám v sociální oblasti a oblasti zaměstnanosti, zejména tím, že se zneužívá koncepce „samostatné výdělečné činnosti“, a počítá se sociálními rozdíly mezi zaměstnanci“⁽¹⁴⁾;

18. odkazuje rovněž na dřívější postoj VR, přičemž poukazuje na to, že „řadu forem zaměstnávání v rámci ekonomiky sdílení je třeba řadit mezi závislá a samostatná povolání“, protože „zde vyvstávají důležité otázky ohledně pracovních podmínek, zdraví a zajištění, dávek nemocenského pojištění, náhrady mzdy v případě nemoci, dávek v nezaměstnanosti a penzijního pojištění“⁽¹⁵⁾;

19. konstatuje, že v diskusním dokumentu o sociálním rozměru Evropy⁽¹⁶⁾ Evropská komise poukazuje na to, že podmínkou prohlubování tohoto rozměru je, že EU „se dohodne na společných pravidlech stanovujících postavení v zaměstnání pro pracovníky digitální platformy. To umožní podnikům plně využít potenciál evropského jednotného digitálního trhu“;

20. zdůrazňuje, že vzhledem k tomu, že mladí lidé jsou lépe obeznámeni s digitální transformací a technologickým vývojem, považují práci v digitálních platformách a flexibilitu, kterou často nabízí, za atraktivní pracovní příležitost, a to i přes absenci jasně definovaných pracovních práv. Je třeba poznamenat, že pracovníci platform jsou v současné době v průměru o 10 let mladší než pracovníci, kteří pracují off-line⁽¹⁷⁾, a že absence jasného rámce, jenž by tato práva definoval, tak zvyšuje počet nejistých pracovních míst mezi mladými lidmi;

21. je si vědom složitosti smluvních vztahů v digitálních platformách, poukazuje však na to, že velmi rozmanité modely zaměstnávání v tradiční ekonomice se řídí společnými základními pravidly, která platí pro všechny provozovatele stejně. Výbor regionů proto žádá, aby byla působnost základních pracovních a sociálních ustanovení rozšířena i na ekonomiku platform a její pracovníky, a zdůrazňuje, že sociální dopady jednotného digitálního trhu je třeba řešit na evropské úrovni. Přiměřený vnitrostátní a v případě potřeby – s ohledem na nadnárodní povahu digitální ekonomiky – evropský rámec, který bude řešit výzvy v oblasti regulace práce v digitálních platformách, vytvoří rovné podmínky pro tradiční hospodářství a hospodářství digitálních platform a bude řešit sociální dumping. Tento regulační rámec by měl rovněž stanovit zákaz doložek o výlučnosti, které pracovníkům brání ve spolupráci s jinými platformami;

22. zdůrazňuje, že tato regulace by měla řešit důležité regulační otázky, jako je např. důkazní břemeno týkající se pracovního poměru (a tedy jakékoli nesprávné klasifikace), ověření vyvrátitelné domněnky existence zaměstnaneckého vztahu, organizace práce na základě smluvních vztahů obsahujících nespravedlivé podmínky nebo i otázka vlastnictví a přenositelnosti údajů o profilu a výkonnosti pracovníka platformy. Kromě toho by se mohla zabývat otázkou příspěvků zaměstnavatelů na sociální zabezpečení ve vztahu k celkovému počtu dotčených pracovníků, a to bez ohledu na jejich postavení v zaměstnání a s přihlédnutím ke kvalitě pracovních ujednání. S cílem zohlednit možnost přeshraniční digitální činnosti a umožnit uplatňování směrnice o vysílání pracovníků⁽¹⁸⁾ by mělo být – coby minimální záruka pracovních práv – možné rozlišovat mezi „místem zaměstnání“ a „místem poskytnutí služby“;

⁽¹⁴⁾ Stanovisko VR *Ekonomika sdílení a on-line platformy – společný pohled měst a regionů* (COR-2016-04163).

⁽¹⁵⁾ Stanovisko VR *Transparentní a předvídatelné pracovní podmínky v Evropské unii* (CdR 1129/2018).

⁽¹⁶⁾ COM(2017) 206, 26. dubna 2017.

⁽¹⁷⁾ http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC112157/jrc112157_pubsy_platform_workers_in_europe_science_for_policy.pdf, s. 23.

⁽¹⁸⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-18-2018-INIT/cs/pdf>.

23. konstatuje, že posuzování toho, zda v určitém případě existuje pracovněprávní vztah, je vymezeno právními předpisy, kolektivními smlouvami nebo zvyklostmi platnými v každém členském státě, s přihlédnutím k judikatuře Soudního dvora ⁽¹⁹⁾. Podle této judikatury sem mohou spadat i pracovníci platform, pokud splňují tato kritéria. Souhlasí s názorem Evropského parlamentu, že „při posuzování toho, zda v určitém případě existuje pracovněprávní vztah, by se mělo vycházet ze skutečností týkajících se skutečného výkonu práce, nikoli z toho, jak tento vztah popisují jednotlivé strany.“ ⁽²⁰⁾ Souhlasí rovněž s tím, že „zneužívání právního postavení samostatně výdělečně činných osob, jak je vymezeno vnitrostátním právem, ať již na vnitrostátní úrovni nebo v přeshraničních situacích, je jednou z forem falešně hlášené práce, jež je často spojena s nehlášenou prací [...] za účelem obcházení určitých právních nebo daňových povinností.“ ⁽²¹⁾ Souhlasí proto s tím, že k boji proti tomuto jevu jsou zapotřebí pokyny na evropské úrovni;

24. vítá skutečnost, že ve většině členských států EU existuje systém minimální mzdy, který je určován zákony nebo prostřednictvím kolektivního vyjednávání. Pravomoci a odpovědnost v otázkách týkajících se stanovování mezd mají členské státy nebo vnitrostátní sociální partneři. Musí se tedy plně respektovat nezávislost sociálních partnerů a jejich právo na uzavírání kolektivních smluv o mzdách ⁽²²⁾;

25. podporuje vytvoření zvláštní pracovní skupiny, která bude zkoumat a sledovat pracovní vztahy a klasifikaci pracovníků v digitálních platformách v rámci činnosti Střediska EU pro sledování ekonomiky internetových platform zřízené rozhodnutím Komise ⁽²³⁾. Toto středisko, které tvoří skupina nezávislých odborníků v oblasti ekonomiky internetových platform a specializovaný tým úředníků Komise, již zahájilo práci a poskytuje Komisi poradenství a odborné znalosti týkající se vývoje ekonomiky internetových platform. Výbor regionů může přispívat k činnosti skupiny osvědčenými postupy na místní, regionální a přeshraniční úrovni, jež posílí např. rozvoj dovedností zaměstnanců místních nebo regionálních orgánů. Žádá proto, aby mu byl v rámci tohoto střediska přiznán status pozorovatele;

Regionální a místní rozměr

26. konstatuje, že neustálý rozvoj a rozšiřování hospodářských činností, v nichž jsou digitální platformy rostoucí měrou využívány, mají dopad na místní a regionální úroveň, a proto musí být regulovány rovněž na úrovni místních a regionálních orgánů a v rámci jejich pravomocí, hlavně pokud jde o zdanění a územní plánování;

27. vyzývá místní a regionální orgány, aby poskytovaly řešení sociálních a pracovních výzev, jež práce v rámci platform přináší, a to prostřednictvím opatření sociální podpory pro nestandardní formy zaměstnání, jakož i opatření zaměřených proti nepovoleným a někdy nelegálním formám zaměstnání (jako je např. zdánlivě samostatná výdělečná činnost) v rámci těchto platform, a zajistily tak pracovníkům těchto platform individuální i kolektivní práva;

28. naléhavě vyzývá místní a regionální orgány jakožto poskytovatele a příjemce široké škály on-line služeb (často realizovaných prostřednictvím digitálních platform), aby mezi svá kritéria pro zadávání veřejných zakázek začlenily pozitivní diskriminaci sociálně odpovědných platform a sociální kritéria týkající se pracovních podmínek platform;

29. naléhavě vyzývá místní a regionální orgány coby poskytovatele služeb, aby vypracovaly pracovní smlouvy, které by mohly sloužit jako vzor pro jiné místní zaměstnavatele;

30. naléhavě vyzývá místní a regionální orgány, aby koncipovaly taková pracovní místa, celoživotní učení a sociální politiky, které budou držet krok s digitalizací trhů práce a budou ji zohledňovat;

31. vybízí místní a regionální orgány, aby v rámci svých pravomocí sledovaly podvodné používání klasifikace pracovníků prostřednictvím inspektorátu práce nebo rovnocenného orgánu či instituce.

V Bruselu dne 5. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁹⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-43-2019-INIT/cs/pdf>.

⁽²⁰⁾ Legislativní usnesení Evropského parlamentu z 16. dubna 2019 k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách v Evropské unii, http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0379_CS.html.

⁽²¹⁾ Tamtéž.

⁽²²⁾ Stanovisko VR *Normy odměňování zaměstnanců v EU* (COR-2015-01689).

⁽²³⁾ Rozhodnutí Komise ze dne 26. 4. 2018, kterým se zřizuje skupina odborníků pro sledování ekonomiky internetových platform (C(2018) 2393 final).

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Evropský rámec pro regulační reakce na ekonomiku sdílení

(2020/C 79/08)

Zpravodaj: Peter FLORIAN SCHÜTZ (AT/SES), poslanec Vídeňského zemského sněmu a člen rady města Vídeň

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Obecné připomínky

1. vyzývá Evropský parlament, Radu a Komisi, aby zařadily ekonomiku sdílení do popředí svých priorit pro funkční období 2019–2024;
2. konstatuje, že ekonomika sdílení se zakládá na trojstranném vztahu mezi třemi kategoriemi účastníků (zákazníkem, dodavatelem a platformou/zprostředkovatelem), což se výrazným způsobem odlišuje od tradičního „řetězového“ modelu a dvoustranného vztahu mezi zákazníkem a dodavatelem, na němž je založen stávající regulační rámec EU;
3. proto se domnívá, že konkrétní uplatňování práva Unie na tyto nové obchodní modely není zdaleka srozumitelné a že je často obtížné jej provést, jak se ukazuje na základě intenzivních sporů a množství lidí obracejících se na soudy v souvislosti s těmito modely;
4. připomíná, že Výbor ve svém stanovisku z roku 2016 ⁽¹⁾ konstatoval, že sdílení Komise Evropský program pro ekonomiku sdílení ⁽²⁾ neposkytlo vyčerpávající odpovědi na některé klíčové otázky, které vyvstaly v souvislosti s ekonomikou sdílení. Tato nečinnost podle něj vedla k tomu, že jsou vysoce politická rozhodnutí přenechávána soudům, místo aby je přijímali evropská a regionální normotvůrci;
5. zdůrazňuje výhody, které může ekonomika sdílení přinášet, pokud funguje za spravedlivých a regulovaných rovných podmínek, jako je například silnější konkurence v řadě odvětví, která otřásá postavením zavedených podniků a má za následek širší nabídku pro zákazníky a nižší ceny, lepší pracovní příležitosti a pozitivní dopady na životní prostředí díky účinnějšímu využívání aktiv a zdrojů;
6. nicméně poukazuje na to, že ekonomika sdílení má vedle výhod také negativní dopad na tradiční podnikání a místní komunity. Zdůrazňuje, že oslabování pracovních a spotřebitelských práv a norem ochrany životního prostředí je na jednotném trhu nepřijatelné, a upozorňuje, že Výbor připravuje samostatné stanovisko o zaměstnanosti a sociálních aspektech práce prostřednictvím platform ⁽³⁾;
7. domnívá se, že s hospodářskou činností online a offline by mělo být z hlediska rovných podmínek na jednotném trhu zacházeno stejně. Ekonomika sdílení přináší zákazníkům větší výběr a podnikatelům nové příležitosti, ale občané a podniky si musí být vědomi platných místních pravidel a povinností, ať už si vyberou kteroukoli obchodní platformu (např. sdílení domů, cest autem, nejruznějších domácích služeb, se záměrem zisku či nikoli atd.);

⁽¹⁾ COR-2016-04163. K dispozici zde: <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2016-04163-00-01-ac-tra-cs.docx/content>

⁽²⁾ COM(2016) 356 final. K dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2016%3A356%3AFIN>

⁽³⁾ Stanovisko VR SEDEC-VI/051 Práce prostřednictvím platform – výzvy v oblasti regulace na místní a regionální úrovni, zpravodaj: Dimitrios BIRMPAS.

8. zároveň hluboce lituje vytlačování místních obyvatel, k němuž dochází v několika velkých městech z důvodu rostoucích cen nemovitostí, což souvisí s vysokým množstvím ubytovacích jednotek využívaných ke krátkodobým pronájmům turistům prostřednictvím online platformem;

9. nicméně sdílí přání Komise vyjádřené v programu pro ekonomiku sdílení z roku 2016, aby byly vyváženy dva politické cíle zaměřené na řešení současných problémů – a byla poskytována právní jistota – prostřednictvím regulace na straně jedné a podpory inovací, nového podnikání a dalšího rozvoje ekonomiky sdílení na straně druhé;

10. je toho názoru, že zásada právního státu zahrnuje vytváření a také účinné prosazování právních předpisů, a že by neměly existovat žádné překážky bránící místním a regionálním orgánům v uplatňování a prosazování evropských, vnitrostátních a regionálních právních předpisů;

11. vítá dobrovolné činnosti platformem v rámci Evropy, upozorňuje však na to, že tyto činnosti nemohou nahradit rámcová pravidla pro skutečně společný trh;

Evropský rámec s územním rozměrem

12. ve světle těchto obav se domnívá, že stávající regulační rámec EU, který byl zaveden před věkem platformem ekonomiky sdílení, je již *de facto* překonaný a bez řádné aktualizace není schopen reagovat na výzvy, jež ekonomika sdílení přináší;

13. vyzývá Evropskou komisi, aby za tímto účelem v průběhu roku 2020 předložila návrhy zasazené do širšího kontextu aktu o digitálních službách, který je součástí programu nově zvolené předsedkyně Komise (*), zejména proto, že hlavní technická zařízení (např. chytré telefony) a platformy vznikly až dlouho po směrnici o elektronickém obchodu z roku 2000;

14. poukazuje na výrazný místní a regionální rozměr ekonomiky sdílení, která ovlivňuje každodenní život, jelikož mnohé sektory, v nichž tyto platformy působí – od ubytování, městské dopravy a doručovacích služeb až po využívání veřejných prostor – jsou regulovány a podléhají daním na místní a regionální úrovni;

15. vyzývá Komisi a členské státy, aby vytvořily stimulační regulační prostředí, které umožní malým evropským platformám lépe využívat výhody jednotného trhu a rozšiřovat svou činnost, a úspěšně tak konkurovat dominantním globálním aktérům;

16. požaduje, aby budoucí evropský rámec tento územní rozměr uznával a posiloval kapacity veřejných orgánů v oblasti přijímání opatření, která regulují ekonomiku sdílení podle jejich vnitrostátní, regionální a místní situace, to vše s ohledem na zásadu subsidiarity. Prosazování platných usnesení soudu vůči platformám pro krátkodobé pronájmy v zemi pobytu vyžaduje značné úsilí místních orgánů, jelikož nemají dostatečné zdroje a kapacitu k vedení sporů v jiném členském státě EU;

17. zdůrazňuje, že princip země původu uvedený ve směrnici o elektronickém obchodu působí městům a regionům potíže. Čím silnější princip země původu je, tím jasnější a účinnější musí být pravidla k prosazování práva; je toho názoru, že existuje riziko účelového vybírání při vstupu na jednotný trh, což v důsledku vede k právním nejistotám a ke ztrátě správní kontroly veřejných orgánů v cílových zemích;

18. nicméně se domnívá, že samotná místní a vnitrostátní úroveň činnosti by nebyla schopna zvládnout některé z hlavních obav, které ekonomiku sdílení obklopují, a v tomto ohledu je kromě vnitrostátních a regionálních právních předpisů zapotřebí i jasný evropský rámec;

19. navrhuje, aby byla provedena posouzení územních dopadů rozhodujících prvků aktu o digitálních službách a evropského rámce pro ekonomiku sdílení;

(*) „Unie, která si klade vyšší cíle: Moje agenda pro Evropu“. K dispozici zde: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_cs.pdf

20. dále doporučuje, aby byl vzhledem k dynamické povaze ekonomiky sdílení zaveden mechanismus, který bude sledovat provádění aktu o digitálních službách a evropského rámce pro ekonomiku sdílení;

21. žádá Evropskou komisi, aby pravidelně sledovala vývoj platforem ekonomiky sdílení, s ohledem na dodržování pravidel hospodářské soutěže, jelikož na regionální i místní úrovni lze pozorovat vysokou míru dominantního postavení jen několika platforem;

Roztříštěnost vnitřního trhu

22. zdůrazňuje, že tříštění vnitřního trhu již probíhá, jelikož navzdory poměrné novosti tohoto fenoménu existuje v mnohých členských státech, městech a regionech nadměrné množství pravidel pro ekonomiku sdílení, přičemž k roku 2017 existovaly nebo byly plánovány právní a politické iniciativy ve dvou třetinách členských států, například v oblasti daňového systému, pravidel pro ubytování a budovy, dopravy a dodavatelských služeb či veřejných prostor⁽⁵⁾;

23. zdůrazňuje skutečnost, že tyto četné iniciativy ukazují na potřebu jasné regulace EU v rámci jednotného trhu. Roztříštěnost vyplývající z její absence může odradit uživatele i poskytovatele od využívání výhod, které ekonomika sdílení nabízí;

24. upozorňuje, že zastavení tříštění trhu za pomoci harmonizovaných pravidel v rámci EU je rovněž nezbytné k podpoře růstu menších podniků působících v oblasti ekonomiky sdílení, jelikož stávající velké mezinárodní platformy se z důvodu své rozsáhlosti snáze přizpůsobí složité regulaci a změnám;

25. je přesvědčen, že zavedení jasného rámce na úrovni EU nabídne evropským začínajícím podnikům příležitost k růstu a lepší konkurenceschopnosti v celosvětovém měřítku. Mimoevropské platformy ekonomiky sdílení si zaslouží patřičnou pozornost, jelikož prosazování pravidel ve třetích zemích je ve většině případů téměř nemožné;

Status platforem ekonomiky sdílení

26. vyjadřuje politování nad tím, že klíčová otázka ohledně statusu platforem ekonomiky sdílení, a tedy otázka toho, jaká pravidla řídí jejich činnost, byla zatím z velké části přenechána soudům, ačkoli se jedná o vysoce politickou záležitost s dalekosáhlými důsledky, na niž samotné dřívější právní předpisy nenabízí úplnou odpověď;

27. zdůrazňuje, že nařízení o elektronickém obchodu⁽⁶⁾ a svobodu poskytovat přeshraniční služby informační společnosti, které stanoví, je zapotřebí přezkoumat a aktualizovat s ohledem na spory a soudní řízení, které nyní v souvislosti s ním probíhají⁽⁷⁾;

28. poukazuje na skutečnost, že definice služby informační společnosti⁽⁸⁾ jako taková může potřebovat bližší objasnění, jak rozlišovat mezi různými druhy činností, a to zejména v souvislosti se vznikem „smíšených služeb“, jak je definuje generální advokát Soudního dvora Evropských společenství (SDEU) M. Szpunar, včetně jak služby informační společnosti, tak neoddělitelně i základní služby, která není poskytována elektronicky⁽⁹⁾;

29. domnívá se, že evropský rámec by měl definovat status platforem sdílené ekonomiky podle přesného stupně kontroly, kterou platforma vykonává, a že kritéria definující „rozhodující vliv“ (koncept, o němž hovoří SDEU) musí být proto v právu Unie výslovně vymezena;

⁽⁵⁾ Zpráva Komise o právní analýze, GR JUST, 2017, s. 92–101, dostupné online na adrese: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/annex-5_task5_reportmay2017.pdf

⁽⁶⁾ Směrnice 2000/31/ES („směrnice o elektronickém obchodu“). K dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32000L0031>

⁽⁷⁾ Viz zejména věci SDEU C-434/15 a C-320-16 týkající se platformy Uber a probíhající věc C390-18 týkající se platformy Airbnb.

⁽⁸⁾ Definici lze nalézt ve směrnici (EU) 2015/1535, která je k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32015L1535>

⁽⁹⁾ Soudní dvůr Evropské unie, stanovisko generálního advokáta ve věci C-434/15, k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-05/cp170050cs.pdf>

30. na druhou stranu věří, že by se kritéria „tvůrce trhu“, jež generální advokát rovněž zmiňuje, mohla do jisté míry uplatňovat na většinu platform ekonomiky sdílení, a proto je mnohem méně důležité, aby byl definován jejich status a pravidla uplatnitelná na jejich činnosti;

31. má za to, že platformy ekonomiky sdílení musí nést odpovědnost za protiprávní jednání či šíření nelegálního obsahu (např. nabídky sociálního bydlení na platformách pro krátkodobé pronájmy) a věří, že diskriminační rozhodnutí platform mohou být provedena pouze podle místních právních předpisů nebo soudních rozhodnutí;

Status uživatelů platform ekonomiky sdílení a ochrana spotřebitele

32. zdůrazňuje skutečnost, že rozlišujícím prvkem ekonomiky sdílení je to, že smývá hranici mezi soukromými a profesionálními subjekty, tj. mezi obchodníky a spotřebiteli;

33. v této souvislosti se domnívá, že definice „poskytovatele služeb“ uvedená ve směrnici o službách ⁽¹⁰⁾ by měla být přezkoumána, jelikož její současné znění lze vykládat tak, že může zahrnovat jakoukoli hospodářskou činnost. Věřící, že tato situace by případně mohla mít silně odrazující účinek, jelikož klade neúměrnou zátěž na osoby, které chtějí příležitostně poskytovat neprofesionální služby (jako „spotřebitelé“) prostřednictvím platformy ekonomiky sdílení;

34. proto doporučuje, aby byla situace objasněna prostřednictvím celounijních prahových hodnot stanovených pro určitý stupeň hospodářské činnosti, po jejichž přesažení bude každý uživatel považován za profesionála a bude podléhat tržním regulacím. Domnívá se, že tyto prahové hodnoty by měly být založeny spíše na měřítku času než peněz, aby bylo možno zajistit rovné podmínky v rámci celé EU;

Přístup k údajům

35. upozorňuje, že přístup k údajům je pro orgány veřejné správy klíčovou záležitostí, zejména na místní a regionální úrovni. Bez přístupu k relevantním údajům platform, které na daném území fungují, nelze zajistit řádné prosazování platných místních předpisů a mechanismů dohledu;

36. proto se domnívá, že evropský rámec musí po platformách požadovat, aby veřejným orgánům poskytovaly údaje nezbytné k prosazování pravidel, která se na platformu a/nebo její odvětví činnosti vztahují na právním základě ⁽¹¹⁾. Orgány veřejné správy však musí při přístupu k těmto informacím věnovat náležitou pozornost údajům a know-how platform, jako jsou algoritmy vyhledávání a určování pořadí. Orgány veřejné správy by neměly spoléhat na ochotu platform sdílet s nimi údaje, ostatně ze zkušeností získaných v několika evropských městech vyplývá, že platformy, které tvrdily, že jsou ochotny spolupracovat, „v praxi nespolupracují, nebo jen na dobrovolném základě“ ⁽¹²⁾;

37. bere na vědomí, že některé platformy samy podnikly kroky vedoucí k prosazování jistých pravidel, ale přestože je toto úsilí chvályhodné, dobrovolná samoregulace může být uživateli platformy snadno obcházena (jedna ubytovací jednotka může být zveřejněna na několika platformách nebo několikrát na platformě jedné). Proto je přesvědčen, že přístup orgánů veřejné správy k údajům je nejlepším řešením;

38. prohlašuje, že velké digitální platformy jsou strážci v oblasti digitální ekonomiky a mohou získat dominantní postavení na trhu a mít velký užitek z pozitivních dopadů sítě. Pro platformy s dominantním postavením na trhu bude nevyhnutelné zpřísnění již existujících povinností, jež jim ukládají právní předpisy o ochraně osobních údajů vyžadující přenositelnost údajů (např. prostřednictvím otevřených rozhraní);

Záležitosti ohledně daňového systému

39. nicméně vítá praxi spolupráce, kterou některé platformy zavedly s cílem prosazovat pravidla, jako je vybírání poplatků za pobyt jménem měst a obcí;

40. nicméně se domnívá, že vyžadovat ode všech platform, aby tak činily namísto všech místních a regionálních orgánů, by mohlo představovat velkou administrativní zátěž, zatímco sdílení údajů je méně zatěžující;

⁽¹⁰⁾ Směrnice 2006/123/ES, k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32006L0123>

⁽¹¹⁾ Obecné nařízení o ochraně osobních údajů, čl. 6 odst. 1 písm. e).

⁽¹²⁾ The Guardian, červen 2019, dostupné online: <https://www.theguardian.com/cities/2019/jun/20/ten-cities-ask-eu-for-help-to-fight-airbnb-expansion>

41. zdůrazňuje, že některým městům a regionům se s platformami ohledně daňových otázek nepodařilo dohodnout, jelikož některé platformy ekonomiky sdílení neprojevily žádnou snahu přijmout místní a regionální právní předpisy, které se týkají daní, nebo pravomoci místních kontrolních orgánů v oblasti dohledu (např. účetní dvory) nebo jiné místní kontrolní mechanismy pro řádné danění;

42. upozorňuje na skutečnost, že příjem, který získávají dodavatelé v rámci ekonomiky sdílení, kteří případně pracují prostřednictvím několika platform se sídlem v různých zemích, mohou spadat do šedé zóny a pro daňové orgány je obtížné je sledovat. Někteří příjemci si zcela oprávněně nejsou jisti, jaké daně by měli uplatňovat, zatímco jiní se mohou úmyslně vyhýbat placení daní tím, že tyto nejasnosti využívají; zdůrazňuje, že sdílení údajů mezi platformami a příslušnými orgány veřejné správy, by tento stav ukončilo a zajistilo, že jsou odpovídající daně placeny;

43. upozorňuje na skutečnost, že danění samotných platform je dalším klíčovým bodem; online platformy musí platit svůj spravedlivý díl daní. Odkazuje na své stanovisko Zdanění digitální ekonomiky ⁽¹³⁾, v němž Výbor konstatuje, že stávající daňové systémy již neodpovídají současné ekonomické situaci, která je charakterizována globalizací, mobilitou, digitální technologií, novými obchodními modely a složitými podnikovými strukturami, a vítá návrhy Komise k tomuto tématu ⁽¹⁴⁾;

Dopad na životní prostředí

44. považuje ekonomiku sdílení za dodatečný způsob, jak přispět k různým opatřením, která EU přijala za účelem dosažení cílů v oblasti klimatu stanovených v Pařížské dohodě z roku 2015;

45. žádá Evropskou komisi, aby do druhé poloviny roku 2020 vypracovala studie o možném dopadu ekonomiky sdílení na životní prostředí, jelikož takovéto zevrubné studie nejsou k dispozici;

Bydlení

46. věří, že oblast působnosti veřejného sektoru musí být chráněna, aby byl zabezpečen volný pohyb zboží a služeb elektronickou cestou, ale zároveň neomezoval hospodářskou soutěž a místní trhy. Kritéria o obecném zájmu stanovená ve směrnici o elektronickém obchodu musí být proto dále upřesněna a rozšířena. Cenově dostupné bydlení je pro evropské občany všech členských států nanejvýš důležité; krátkodobé pronájmy prostřednictvím platform mohou posílit nežádoucí trendy na trhu s bydlením;

Závěrečné připomínky

47. zdůrazňuje skutečnost, že mnohé regiony a města se potýkají se vznikem činností platform na svém území bez předchozího upozornění. Několik evropských měst podepsalo v roce 2018 dokument „Sharing cities Declaration“ (Prohlášení sdílejících měst) ⁽¹⁵⁾;

48. proto vyzývá Komisi, aby navrhla evropský rámec, který zavede povinnost předem upozornit příslušné orgány a podpoří spolupráci mezi orgány a platformami s cílem zajistit, že platformy budou fungovat v souladu s příslušnými pravidly a takovým způsobem, jenž odpovídá místním podmínkám;

49. těší se na spolupráci s Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou při utváření evropského rámce pro regulační reakce na ekonomiku sdílení.

V Bruselu dne 5. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹³⁾ Viz COR-2018-02748. K dispozici zde: <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-02748-00-00-ac-tra-cs.docx/content>

⁽¹⁴⁾ Viz COM(2018) 147 final a COM(2018) 148 final.

⁽¹⁵⁾ K dispozici zde: <http://www.sharingcitiesaction.net/declaration/>

Stanovisko Evropského výboru regionů – Místní a regionální orgány utvářející budoucnost Východního partnerství

(2020/C 79/09)

Hlavní zpravodaj:	Tadeuš ANDŽEJEVSKI (LT/EKR), člen rady městské obce Vilnius
Odkaz:	strukturované konzultace EU ve věci budoucnosti Východního partnerství zahájené dne 26. července 2019

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Obecné připomínky

1. oceňuje, že před deseti lety vzniklo Východní partnerství jako společná iniciativa Evropské unie, jejích členských států a šesti východoevropských a jihokavkazských partnerských zemí: Arménie, Ázerbájdžánu, Běloruska, Gruzie, Moldavska a Ukrajiny. Připomíná, že hlavními iniciátory vytvoření Východního partnerství jako strukturované politiky, která má podporovat regionální spolupráci a posilovat vztahy EU s východoevropskými partnery, byly Polsko a Švédsko. Má za to, že se Východní partnerství v průběhu let stalo důležitým nástrojem, prostřednictvím kterého Evropská unie působí na země, které leží na východ od jejích hranic. Poukazuje na to, že během deseti let jeho existence vznikla řada projektů a iniciativ, které přispěly k provedení nezbytných reforem v zemích Východního partnerství a k utváření tamní občanské společnosti;

2. podporuje další rozvoj Východního partnerství v dalším desetiletí spolupráce s EU. Vyzývá k posílení účasti zemí Východního partnerství v orgánech a agenturách Unie a také v odvětvových programech EU, včetně rozsáhlejšího zapojení do přijímání rozhodnutí týkajících se těchto programů a jejich využívání v těchto zemích. Doporučuje postupně posilovat úlohu místních a regionálních orgánů zemí Východního partnerství při řízení programů Unie prováděných v těchto zemích;

3. vyzývá zejména k rozšíření právního rámce, na kterém se Východní partnerství zakládá, například tím, že budou do dohod o přidružení uzavřených s Ukrajinou, Gruzíí a Moldavskou republikou doplněny přílohy umožňující účast v dalších programech EU. Proto vítá iniciativu Evropského parlamentu směřující k prohlubování spolupráce s těmito třemi zeměmi, přičemž cílem procesu posilování spolupráce by měla být perspektiva členství v EU. Současně poukazuje na to, že je zapotřebí rozšířit spolupráci rovněž s ostatními zeměmi Východního partnerství a stanovit priority partnerství společné pro EU a jednotlivé země, jež budou tvořit základ pro uzavírání rámcových dohod o další spolupráci;

4. aktivně se zapojil do činnosti v rámci Východního partnerství tím, že tuto iniciativu rozvíjí a upevňuje na regionální a místní úrovni. Prostřednictvím řady iniciativ, jako např. zřízení Konference regionálních a místních orgánů zemí Východního partnerství (CORLEAP) nebo pracovních skupin pro podporu decentralizačních reforem v jednotlivých zemích (Ukrajina), přispěl k posílení místní a regionální správy v zemích Východního partnerství a regionální spolupráce jak mezi jednotlivými zeměmi tohoto partnerství, tak s členskými státy EU;

5. doporučuje institucionální posílení CORLEAP, aby tato konference mohla lépe podporovat proces decentralizace v zemích Východního partnerství. Za tímto účelem doporučuje navázat v rámci CORLEAP užší spolupráci se zástupci největších sdružení místních a regionálních orgánů z EU i ze zemí Východního partnerství;

6. poukazuje na to, že rovnost žen a mužů je zakotvena v ústavách a právních předpisech všech zemí Východního partnerství a všechny tyto země bez výhrad ratifikovaly všechny důležité mezinárodní úmluvy v této oblasti. Připomíná, že zásada rovnosti žen a mužů je rovněž pevně zakotvena ve Smlouvách EU. Unie má v souladu s článkem 8 Smlouvy o fungování Evropské unie při všech svých činnostech, a tedy i pokud jde o Východní partnerství, usilovat o podporu rovného zacházení pro muže a ženy. Vyzývá proto orgány EU, aby poskytovaly pomoc při výměně osvědčených postupů na podporu politické účasti žen v místních a regionálních orgánech zemí EU i Východního partnerství;
7. domnívá se, že i v dalším fungování VP budou mít místní a regionální orgány zásadní význam pro úspěšnou realizaci cílů partnerství. Proto očekává, že na plánovaném summitu Východního partnerství, který bude uspořádán v rámci chorvatského předsednictví Rady EU, Evropská komise a vedoucí představitelé členských států EU zohlední jeho doporučení a stanoviska, vypracovaná ve spolupráci s úrovněmi správy, jež mají nejbližší k občanům;
8. poukazuje na to, že občanská společnost a místní a regionální orgány hrají důležitou úlohu při posilování právního státu – místní a regionální orgány v EU a v zemích Východního partnerství jsou základní úrovní demokratické legitimacy a hrají ústřední roli při prosazování kultury právního státu a monitorování dodržování příslušných zásad;
9. podporuje další decentralizační reformy v zemích Východního partnerství, při současném respektování autonomie těchto zemí, pokud jde o jejich územní a institucionální uspořádání. Proto také plně přijímá závěry 9. výročního zasedání CORLEAP, které se konalo v Turku (Finsko) dne 12. září 2019, týkající se strategického přístupu k posilování regionálních a místních iniciativ zaměřených na demokratizaci a decentralizaci, včetně decentralizace veřejných financí;
10. podporuje požadavek některých evropských sdružení místních a regionálních orgánů, aby byla místním a regionálním orgánům umožněna širší účast v programech EU realizovaných v zemích Východního partnerství přidružených k EU, mimo jiné v programech zaměřených na rozvoj udržitelného plánování a hospodářský a sociální rozvoj, na podporu investic a na místní a regionální infrastrukturu. Pro EU a země Východního partnerství by měly být hlavní zásadou cíle udržitelného rozvoje, které by měly být prosazovány jakožto základ spolupráce ve všech oblastech, jež s nimi souvisejí. Příkladem takovýchto opatření může být účast zemí Východního partnerství v programu URBACT a v programu „Evropa pro občany“ a také v programech zaměřených na ochranu klimatu, jako je LIFE. Považuje rovněž za žádoucí rozšířit program TAIEEX a twinningové programy tak, aby se jich mohly účastnit i místní a regionální orgány ze zemí Východního partnerství;
11. vyslovuje se rovněž pro to, aby se místní a regionální orgány ze zemí Východního partnerství podílely na stanovení cílů tohoto partnerství a jejich následné realizaci. Zároveň uznává koncept různé míry zapojení jednotlivých zemí do Východního partnerství a respektuje zásadu nevyvolávání rozporů mezi těmito zeměmi;
12. doporučuje, aby bylo v Agendě pro udržitelný rozvoj 2030 přeformulováno 20 cílů pro rok 2020 na základě 17 globálních cílů udržitelného rozvoje, což přispěje k jejich plnění v rámci Východního partnerství;
13. Evropská unie je i nadále odhodlána podporovat územní celistvost, nezávislost a svrchovanost všech partnerských zemí. Pro naši společnou vizi mírové a jednotné Evropy má klíčový význam bezvýhradná podpora, respektování a dodržování cílů a zásad zakotvených v Chartě OSN, Helsinském závěrečném aktu z roku 1975 a Pařížské chartě OBSE z roku 1990;
14. podporuje obnovené úsilí o prosazování mírového řešení nevyřešených konfliktů v regionu na základě zásad a norem mezinárodního práva. Řešení konfliktů, budování důvěry a dobré sousedské vztahy mají zásadní význam pro hospodářský a sociální rozvoj a spolupráci. VR vítá úsilí a posílenou úlohu EU při řešení konfliktů a budování důvěry v rámci nebo na podporu stávajících dohodnutých formátů a procesů jednání, mimo jiné i prostřednictvím případné přítomnosti na místě;
15. vítá intenzivnější spolupráci se všemi partnery při modernizaci systémů vzdělávání, výzkumu a inovací a zlepšování jejich kvalitativních výsledků a konkurenceschopnosti, přičemž v rámci reformy těchto systémů bude současně zajištěno dodržování již uplatňovaných práv příslušníků národnostních menšin zakotvených v úmlouvách OSN a Rady Evropy a souvisejících protokolech, nediskriminace příslušníků menšin a respektování rozmanitosti a budou plně zohledněny odborné znalosti orgánů Rady Evropy;
16. vyslovuje se zejména pro mírové řešení konfliktu ve východních regionech Ukrajiny a problému protiprávní anexe Krymu Ruskou federací;

Podpora řádné správy věcí veřejných v zemích Východního partnerství

17. vyzývá k posílení kapacity a kvality veřejné správy v zemích Východního partnerství na všech úrovních, především na úrovni místních a regionálních orgánů. Podporuje zvyšování kvalifikace úředníků a posilování transparentnosti při nábore zaměstnanců veřejné správy a přijímání veřejných rozhodnutí, včetně zavádění protikorupčních standardů a rozhodovacích procesů založených na demokratických mechanismech;

18. proto vítá unijní program „Iniciativa EU pro boj proti korupci na Ukrajině“ (EUACI) realizovaný Dánskou agenturou pro rozvoj. Program je financován z prostředků EU a spolufinancován Dánskem. Jeho cílem je podporovat místní správu v omezování rizika korupce, mimo jiné zavedením stabilních a transparentních administrativních postupů, a poskytnout tak občanům, místním organizacím občanské společnosti a médiím větší transparentnost ohledně práce veřejné správy;

19. v tomto ohledu oceňuje úlohu Státní školy veřejné správy ve Varšavě, která po summitu Východního partnerství v roce 2011 v rámci programu „Akademie veřejné správy Východního partnerství“ uspořádala devět školení pro pracovníky různých úrovní správy v zemích Východního partnerství;

20. v této souvislosti poznamenává, že z celkového počtu více než 500 vyškolených úředníků pouze malou část představovali úředníci místních či regionálních orgánů. VR vyzývá k tomu, aby byla odborná příprava organizovaná členskými státy či orgány EU za účelem posílení správní kapacity v zemích Východního partnerství více zaměřena na úředníky místních a regionálních orgánů. Připomíná, že častým argumentem vlád jednotlivých zemí Východního partnerství, pokud jde o obtíže při přímém provádění a řízení unijních projektů místními a regionálními orgány v jejich zemích, je právě nedostatečná správní kapacita těchto orgánů;

21. v této souvislosti podporuje iniciativu CORLEAP, jejímž cílem je zřídit vzdělávací platformu pro online školení a v jedné ze zemí Východního partnerství založit Východoevropskou školu veřejné správy, jejímž úkolem by byla komplexní a koordinovaná odborná příprava úředníků ze zemí Východního partnerství působících na různých úrovních správy s využitím evropských osvědčených postupů. Sjednotil by se tak proces odborné přípravy úředníků z těchto zemí (mimo jiné by došlo také k posílení výuky anglického jazyka) a byly by jim vštípeny vysoké profesní a etické standardy;

22. vítá pilotní program EU pro úředníky veřejné správy z Gruzie, Moldavska a Ukrajiny realizovaný v rámci nástroje TAIEX PEER 2 PEER, který funguje na principu praktických stáží (*job-shadowing*) a umožňuje těmto úředníkům získat zkušenosti v členských státech EU a předávat pak nabyté znalosti a zkušenosti úřadům veřejné správy ve svých zemích. VR navrhuje zvýšit podíl úředníků místních a regionálních orgánů v tomto programu a vyzývá k jeho rozšíření na všechny země Východního partnerství. Vítá zahájení programu Evropské komise spočívajícího ve vysílání národních odborníků na odborné vzdělávací stáži (*National Experts in Professional Training*, NEPT), který je zaměřen na země Východního partnerství, a také vyhlášení nové fáze programu pro mladé odborníky (EU4Youth) pro tyto země. Mimoto se domnívá, že k posilování správní kapacity v zemích Východního partnerství lze využít také účast v iniciativě JASPERS, která poskytuje pomoc při přípravě evropských projektů;

23. podporuje partnerství mezi místními a regionálními orgány členských států EU a příslušnými orgány zemí Východního partnerství a také podobná partnerství mezi místními a regionálními orgány jednotlivých zemí Východního partnerství. Příkladem partnerství tohoto typu je spolupráce regionů, měst a obcí. Zmíněná partnerství mohou představovat příležitost pro sdílení informací a zkušeností, kulturní výměnu a výměny mládeže, pořádání školení, návštěvy odborníků, stáže pro úředníky a jiné projekty;

24. bere proto s potěšením na vědomí úspěch pilotního programu partnerství mezi městy a regiony členských států EU a ukrajinskými městy a regiony (v rámci programu *U-LEAD with Europe*). Tento roční program spolupráce, který byl realizován pod záštitou VR, podporoval decentralizaci Ukrajiny a byl zaměřen zejména na zlepšení řízení hospodářské politiky, mimo jiné v oblasti energetiky, cestovního ruchu a rozvoje venkova;

25. navrhuje, aby byly v rámci posílení řádné správy věcí veřejných na místní a regionální úrovni v zemích Východního partnerství podporovány analytické a odborné činnosti v oblasti místního a regionálního rozvoje a odstraněny nejzávažnější problémy a překážky rozvoje zjištěné na této úrovni. Zmíněné odborné činnosti mohou provádět místní instituce občanské společnosti (*think tanky*) a jiná analytická a vědecká střediska ve spolupráci s podobnými institucemi v členských státech EU;

26. domnívá se, že důležitým prvkem řádné správy věcí veřejných na místní a regionální úrovni v zemích Východního partnerství je poskytování technické a organizační podpory organizacím občanské společnosti, místním médiím a sdružením místních a regionálních orgánů;

27. je toho názoru, že dalším důležitým prvkem podpory řádné správy věcí veřejných je dodržování práv národnostních menšin a zapojování těchto menšin do rozhodovacího procesu a následného provádění rozhodnutí na úrovni místních a regionálních orgánů;

Podpora hospodářského a sociálního rozvoje

28. podporuje všechny iniciativy zaměřené na hospodářský a sociální rozvoj v zemích Východního partnerství, zejména pak na místní a regionální úrovni. Proto vítá iniciativu Evropské unie „Starostové pro ekonomický růst“ (*Mayors for Economic Growth*, M4EG) z roku 2017, která funguje v rámci Východního partnerství. Jedním z cílů této iniciativy je umožnit místním orgánům stimulovat hospodářský růst, např. díky zavádění změn právních předpisů, lepšímu přístupu k financování a rozvoji infrastruktury, lidského kapitálu a schopnosti přilákat externí investory;

29. v návaznosti na své předchozí stanovisko (CIVEX-VI/030) opětovně vyzývá k zajištění kvalitních oficiálních statistických údajů v zemích Východního partnerství na místní a regionální úrovni, aby bylo možné účinněji a strategicky řídit sociální a hospodářský rozvoj. Vypracovávané statistiky musí být pokud možno rozlišené podle pohlaví;

30. poznamenává, že v důsledku absence kvalitních statistických údajů není možné spolehlivě odhadnout hospodářský potenciál jednotlivých regionů a samosprávných celků, vyhodnotit účinnost sociálně-hospodářských projektů, které jsou zde realizovány, a navíc to znesnadňuje boj proti korupci a brání zavádění transparentnosti do společenského života;

31. podporuje také výměnu zkušeností a odbornou pomoc ze strany členských států EU v oblasti strategického řízení místního rozpočtu, účinnějšího řízení místních služeb, zavádění participativního rozpočtu vytvářeného za účasti občanů atd.;

32. doporučuje zajistit silnější podporu iniciativám, jejichž cílem je stimulovat v zemích Východního partnerství podnikání na místní a regionální úrovni, zejména pokud jde o malé a střední podniky, a šířit zásady sociálního podnikání;

33. kromě toho doporučuje zavádět programy podporující energetickou účinnost a rozvoj využívání obnovitelných zdrojů energie v zemích Východního partnerství, se zohledněním potřeby decentralizace těchto programů na místní či regionální úrovni. Proto vítá iniciativu „Pakt starostů a primátorů East“ (*Covenant of Mayors East*, CoM East), jejímž účelem je propagovat a zavádět v zemích Východního partnerství cíle unijní politiky v oblasti energetiky a klimatu. Tato iniciativa by měla zejména podpořit místní orgány těchto zemí při zavádění udržitelné energetiky, při zajišťování bezpečnosti dodávek energie a při přizpůsobování se změně klimatu;

34. podporuje větší účast zemí Východního partnerství v programech Erasmus+, Kreativní Evropa, COSME a Horizont 2020 a také v dalších iniciativách tohoto typu v příštím víceletém finančním výhledu EU. Současně vyzývá ke stanovení organizačních preferencí pro účast těchto zemí ve zmíněných programech, např. v rámci společných konsorcií vytvářených mezi subjekty ze zemí Východního partnerství a členských států EU;

35. doporučuje prosazovat zásady transparentnosti a boje proti korupci v zemích Východního partnerství v případě realizace společných programů místními a regionálními orgány a místními tržními subjekty, včetně malých a středních podniků, a rovněž při spolupráci se zahraničními investory;

Rozvoj přeshraniční spolupráce

36. poukazuje na to, že iniciativy přeshraniční spolupráce jsou důležitým nástrojem, který může přispět k realizaci cílů Východního partnerství, zejména pokud jde o spolupráci mezi zeměmi Východního partnerství a členskými státy EU a o místní a regionální rozvoj;

37. proto vítá rozvíjení územních programů v oblasti Východního partnerství (programy územní spolupráce v oblasti Východního partnerství, EaPTC) realizovaných za účasti vybraných regionálních a místních orgánů ve čtyřech dvojicích zemí, tj. mezi Arménií a Gruzíí, Ázerbájdžánem a Gruzíí, Běloruskem a Ukrajinou a Moldavskem a Ukrajinou. VR se domnívá, že programy územní spolupráce by měly být prováděny tak jako doposud, tj. mezi zeměmi Východního partnerství, ale kromě toho také mezi příhraničními oblastmi těchto zemí a členských států EU;

38. je toho názoru, že přeshraniční spolupráce by měla sledovat tyto cíle: rozvoj mezilidských kontaktů, kulturní výměna, výměny mládeže, výměna zkušeností v rámci občanské společnosti a v oblasti fungování místních médií, vědecké výměny a výměny odborníků s cílem podporovat decentralizaci a místní a regionální rozvoj a lepší fungování veřejné správy i partnerství mezi místními a regionálními orgány;

39. domnívá se, že při organizaci přeshraniční spolupráce by bylo možné vycházet z podobných programů prováděných v EU. Za tímto účelem je třeba využít např. osvědčených postupů programu Interreg, který je již po více než dvě desetiletí úspěšně realizován v příhraničních oblastech EU;

40. u přeshraničních programů je zapotřebí věnovat zvláštní pozornost lidskému aspektu, aby se pohraniční oblasti zemí Východního partnerství, ale také hranice s členskými státy EU staly místem spolupráce a často i usmíření. Malé projekty P2P (*people to people*), které by bylo možné administrativně vydělit z větších programů, mají potenciál přilákat velký počet lidí. Projekty P2P by měly být co nejméně zatíženy byrokracií a měly by být v co největší míře dostupné pro potenciální příjemce (školy, nemocnice, organizace mládeže, náboženské organizace atd.), a to díky tomu, že se sníží vlastní příspěvek zúčastněných stran. V zájmu budoucího rozvoje stálých struktur s právní subjektivitou by se dalo prozkoumat, zda by bylo možné vytvořit jakási „uskupení pro územní spolupráci v rámci Východního partnerství“ (po vzoru ESÚS);

41. je toho názoru, že finanční prostředky v rámci přeshraničních programů by měly být zaměřeny na vybrané místní a regionální orgány v zemích VP a na tomto základě by měly být shromažďovány zkušenosti, zpočátku v rámci pilotních projektů;

Komunikace

42. domnívá se, že důležitým prvkem prohlubování spolupráce mezi zeměmi Východního partnerství a také mezi těmito zeměmi a členskými státy EU by měl být rozvoj komunikačních sítí – silničních, železničních, telekomunikačních apod.;

43. proto vítá vytvoření investiční platformy pro země, na které se vztahuje politika sousedství (*Neighbourhood Investment Platform*, NIP), jejíž činnosti jsou zčásti financovány z Evropského fondu pro udržitelný rozvoj (EFSD) a zčásti získávány z jiných zdrojů na zásadě smíšeného financování, tj. kombinování grantů a půjček. EFSD rovněž poskytuje finanční záruky pro tyto investice. Do roku 2019 bylo v rámci NIP spuštěno nebo schváleno patnáct projektů pro země Východního partnerství s vyčleněnými prostředky ve výši 151 milionů EUR, přičemž by bylo možné zmobilizovat ze všech zdrojů celkem až 1800 milionů EUR. Mnohé z těchto investic jsou určeny na rozvoj síťové infrastruktury, včetně infrastruktury dopravní. Některé z nich jsou určeny na místní infrastrukturu v rámci investičního programu pro komunální infrastrukturu;

44. poukazuje na to, že iniciativy týkající se dopravy by měly být realizovány nejen v rámci fondů EU přímo zaměřených na Východní partnerství, ale také v rámci programů využívajících smíšené financování. Proto vítá skutečnost, že se v zemích Východního partnerství realizují investice v rámci orientačního akčního plánu pro investice do sítě TEN-T a že mohou být prováděna opatření financovaná z prostředků Nástroje pro propojení Evropy. Poznává, že některé z těchto investic jsou rovněž místní povahy a přispívají k rozvoji komunikačních spojení ve městech a regionech Východního partnerství. Je zapotřebí rozšířit možnosti využívání jiných programů a investičních prostředků EU a zjednodušit přístup zemí Východního partnerství k těmto prostředkům;

45. je toho názoru, že za účelem účinnějšího dosažení cílů Východního partnerství je třeba navýšit v příštím víceletém finančním výhledu po roce 2020 strop pro financování z evropských prostředků. VR vítá návrh Evropské komise navýšit přibližně o 25 % prostředky na nový nástroj vnější činnosti (nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci). Zdůrazňuje však, že je nezbytné srovnatelně navýšit prostředky určené na Východní partnerství. Kromě toho je třeba zvážit možnost vyčlenění zvláštních prostředků v rámci tohoto nástroje určených na realizaci cílů místními a regionálními orgány zemí Východního partnerství a využívaných v rámci přeshraniční spolupráce.

V Bruselu dne 5. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

Stanovisko Evropského výboru regionů – Akční plán proti dezinformacím

(2020/C 79/10)

Zpravodaj:	Randel LÄNTS (EE/SES), člen rady města Viljandi
Odkaz:	společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Akční plán proti dezinformacím JOIN(2018) 36 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Připomínky

1. vítá iniciativu Evropské komise týkající se boje proti dezinformacím ⁽¹⁾, jejímž cílem je zvýšit povědomí o tomto problému a upozornit na to, že dezinformace mohou nepříznivě ovlivnit volební procesy a integritu demokratických institucí. Oceňuje, že byl k dezinformacím zaujat mnohostranný přístup, v jehož rámci je podněcováno zapojení veřejných orgánů, občanské společnosti a soukromého sektoru a který je založen na spolupráci, vzdělávání a regulaci;
2. potvrzuje názory, které uvedl ve svém stanovisku Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup ⁽²⁾. Rád by upozornil zejména na to, že je nutné lépe s touto problematikou obeznámit občany a že toto povědomí musí být mj. vytvářeno při výuce ve školách;
3. s potěšením bere na vědomí, že problematika dezinformací (co se týče procesů v rámci Evropské unie i vývoje za jejími hranicemi a za účasti subjektů z Unie i ze třetích zemí) je jedním z hlavních bodů programu nové Evropské komise. Očekává, že bude s nově ustaveným sborem evropských komisařů úzce spolupracovat, aby tak byly zohledněny zkušenosti a připomínky nižších úrovní správy v těchto otázkách;
4. vítá usnesení Evropského parlamentu o vnějším ovlivňování voleb a dezinformacích ve vnitrostátních a evropských demokratických procesech a znovu zdůrazňuje, že je nezbytné zaujmout k potírání tohoto jevu koordinovaný víceúrovňový a mnohostranný přístup, v jehož rámci bude rovněž zohledňován postoj místních a regionálních orgánů;
5. poukazuje na to, že je nutné řešit problém dezinformací komplexním způsobem, jelikož vyvstává v kontextu složitých a rychle probíhajících socioekonomických změn. Domnívá se, že místní a regionální orgány mají vhodné předpoklady k tomu, aby se podílely na diskusi o hrozbě spočívající v dezinformacích a aby zaváděly a koordinovaly příslušná protipatření;
6. upozorňuje na to, že existují skutečné centrály pro šíření falešných informací a že je nezbytné společné a soustavné úsilí ze strany institucí, platforem sociálních médií a občanské společnosti, aby se jejich činnosti zamezilo;

⁽¹⁾ Společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Akční plán proti dezinformacím.

⁽²⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů Boj proti dezinformacím na internetu: evropský přístup.

7. podotýká, že nové možnosti získávání a šíření informací vyžadují, aby byla posílena schopnost občanů bojovat proti dezinformacím na internetu díky znalostem a digitálním dovednostem a příslušným opatřením. Rozvíjení mediální gramotnosti podporuje kritické myšlení občanů a umožňuje jim důkladně posuzovat informace a informační zdroje. Občané se tak mohou informovaně rozhodnout, z jakých zdrojů budou čerpat, čímž se zejména zvyšuje jejich společenská odolnost. Naléhavost tohoto problému vyplývá ze skutečnosti, že více než polovina obyvatel členských států EU získává informace o každodenním dění ze sociálních médií;
8. domnívá se však, že zvyklosti a dovednosti lidí v oblasti využívání médií jsou ještě stále ovlivňovány důvěryhodností „tradičních“ sdělovacích prostředků, která je dána tím, že za zveřejňované zprávy odpovídá redakce. Díky vědomí, že podnik poskytující novinářský obsah z právního, ekonomického a profesně-etického hlediska a svou pověstí ručí za to, že zveřejňované informace jsou pravdivé, jsme se doposud pohybovali ve spolehlivém a konstruktivním veřejném informačním prostředí;
9. podotýká, že v nových médiích je práce redaktorů a spolehlivost šířených informací kontrolována jen v nepatrné míře, resp. není kontrolována vůbec. Zároveň se v posledních letech objevily nové prostředky a způsoby, díky nimž mohou být falešné informace prezentovány co nevěrohodněji a nejrealističtěji;
10. poukazuje na dosavadní zkušenosti s různými otázkami a kampaněmi v oblasti občanské výchovy, z nichž je patrné, že zvýšit povědomí lidí a docílit změn v chování lze pouze v dlouhodobém a komplikovaném procesu, mj. zprostředkováním dovedností v oblasti mediální gramotnosti. Sdělovací prostředky, politikové a rozhodující činitelé se sice mohou k tématu falešných informací obsírně vyjadřovat, jen v omezené míře tím však dokážou změnit chování občanů;
11. připouští, že se zatím nepodařilo zohlednit všechny tyto aspekty v programech týkajících se občanské výchovy a začlenit je do všeobecného povědomí lidí a do každodenního fungování nových médií. Chceme-li dosáhnout dlouhodobých změn v chování, musíme vsadit na občanskou výchovu a komunikační činnost. Vedle vzdělávacího systému a rozvoje uvědomělého myšlení a jednání občanů má rozhodující význam také to, aby byla tato komunikační činnost rozsáhle pojatá a aby byly cílové skupiny vhodným způsobem oslovovány v médiích, která upřednostňují;
12. zdůrazňuje, že platformy sociálních médií dosahují v Evropské unii značných zisků, avšak co se týče obsahu, nenabízejí uživatelům žádné rychlé asistenční služby. Komunikace s platformami sociálních médií probíhá jen v konkrétních případech, individuálně a příležitostně a chybí standardizovaný, rychlý a účinný postup namířený proti falešným informacím či nenávisným výrokům;
13. domnívá se, že pro zajištění vyváženosti a faktické podloženosti informací ve veřejném informačním prostředí má zásadní význam to, aby pro platformy sociálních médií, na nichž jsou za poplatek zveřejňovány politické příspěvky, platily jednotné požadavky týkající se pravdivosti informací. Pokud se ukáže, že některý z těchto příspěvků uvedené požadavky nesplňuje, pak musí být daná platforma povinna tento obsah odstranit;
14. je znepokojen tím, že platformy sociálních médií se doposud úspěšně vyhýbaly dodržování právních předpisů, na jejichž základě by tyto podniky vlastně byly povinny pomáhat uživatelům v souvislosti s obsahem a řešit jejich problémy v reálném čase a v jazyce daného členského státu;
15. je znepokojen tím, že jednotlivci mnohdy nemají nezbytné dovednosti a znalosti a nevědí, jak na falešné informace reagovat nebo jak se zachovat v případě, že se oni sami nebo osoby jim blízké stanou obětí falešných informací či nenávisných výroků. Právě menší obce často ještě stále nemají potřebné zkušenosti a nevědí, jak v krizové situaci postupovat vůči globálním platformám sociálních médií;
16. vyjadřuje politování nad tím, že problémy nezřídka zhoršuje to, že představitelé platform sociálních médií někdy nerozumějí kulturním souvislostem a místním zvláštnostem a komunikace probíhá většinou v angličtině a zabere spoustu času. V situaci, kdy jsou šířeny dezinformace, je nutné urychleně nalézt řešení, platformy sociálních médií však zatím reagují pasivně a netransparentně;
17. vyjadřuje politování nad tím, že místní orgány, které jsou nejlépe informovány o místním dění, hrají v boji proti šíření falešných informací jen podružnou roli – často jim chybí příslušné znalosti, dovednosti a zdroje. Mimoto nepatří boj proti dezinformacím k obvyklým úkolům místních a regionálních orgánů (na rozdíl od sociálních služeb, vzdělávání a záležitostí obecného zájmu);

18. upozorňuje na to, že místní a regionální orgány by toho proti dezinformacím mohly hodně udělat. Mohly by občanům pomoci rozlišovat autentické informace od dezinformací tím, že budou fungovat otevřenějším a transparentnějším způsobem a budou pořádat dialogy s občany a veřejné diskuse, a to živě i on-line. Při tomto úsilí by měly spolupracovat s místními a regionálními novináři, akademickou obcí a expertními skupinami, občanskou společností, celostátními orgány, institucemi a orgány EU, aktivisty a politickými komentátory;

19. upozorňuje na to, že potírání dezinformací a jejich sledování však vyžaduje zvláštní dovednosti a nástroje, jimiž průměrný úředník nebo odborný pracovník regionálního nebo místního orgánu v současnosti ještě nedisponuje. Nedostatky z hlediska dovedností, znalostí a zkušeností představují významnou strategickou nevýhodu, která jim brání účinně dezinformace odhalovat a předcházet jejich šíření;

20. připomíná, že důležitost veřejného informačního prostoru a rychlost, jakou se informace šíří, podstatným způsobem ovlivňuje politické procesy a atmosféru ve společnosti. Proto je naléhavě nutné posílit schopnost bojovat proti dezinformacím na úrovni regionálních a místních orgánů a jiných místních subjektů;

21. zdůrazňuje, že boj proti šíření dezinformací nesmí probíhat formou kontroly smýšlení nebo cenzury a nesmí ani budit dojem, že se o něco takového jedná. Případné šíření dezinformací je nutné systematicky a soustavně sledovat v období před volbami, během krizí a v případě rychlých společenských změn, avšak nikoli neustále. Předcházení dezinformacím nesmí znamenat omezování svobody projevu, kontrolu politického smýšlení nebo krok směrem ke společnosti pod dohledem. Naopak, je spíše předpokladem pro svobodu projevu a svobodné utváření názorů;

22. zdůrazňuje, že boj proti dezinformacím musí probíhat za zcela transparentních podmínek, přičemž občané musí mít možnost získat obsáhlé informace a průběžně být informováni například o ochraně osobních údajů, jejich zpracovávání a o aspektech financování. Nebude-li panovat dostatečná transparentnost, pak je zde velké riziko, že opatření namířená proti dezinformacím se sama stanou terčem nepřátelských informačních útoků;

23. domnívá se, že do boje proti dezinformacím je nutné v co největší míře zapojit regionální a místní sdělovací prostředky a občanskou společnost. Na základě své každodenní práce a svých profesních zkušeností jsou novináři vycvičeni rozpoznávat dezinformace a jsou v tomto ohledu informovanější a pozornější než jiné subjekty, které se v informačním prostředí nepohybují každý den;

24. upozorňuje na to, že je třeba podporovat prostřednictvím finančních prostředků, rozsáhlejší spolupráce a rozvíjení poznatků různých iniciativy zaměřené na ověřování faktů ze strany novinářů a občanské společnosti, vyvracení mylných představ a šíření spolehlivých informací;

25. považuje za důležité, aby byly do vytváření sítě ověřovatelů faktů zapojeny také subjekty občanské společnosti, mj. na místní a regionální úrovni, což umožní zvýšit transparentnost a zprostředkovat poznatky o místních poměrech. Z ekonomiky sdílení by se dala převzít tzv. zásada důvěryhodnosti, podle níž by mohli být ověřovatelé faktů odměňováni na základě toho, jak usilovně a s jakou přesností vyvíjejí svou činnost, aby se tak zvýšil počet osob, které se na ověřování faktů podílejí. V rámci tohoto systému by komunita ověřovatelů faktů regulovala svou vlastní činnost a zajišťovala také své vlastní standardy prostřednictvím vzájemného hodnocení. Kromě toho je nezbytné dále rozvíjet institucionální sítě a nástroje na vnitrostátní a evropské úrovni;

26. podotýká, že vzdělávání a zvyšování povědomí představitelů občanské společnosti přispívá k rozvíjení sítě proti šíření falešných zpráv a falešných informací a ke zmenšování rizika úřední cenzury nebo pokusů o omezování svobody projevu;

27. zdůrazňuje, že kromě toho by se dal boj proti dezinformacím usnadnit využitím některých veřejně dostupných technologických nástrojů, které umožňují včas a snáze odhalovat rozsáhlé dezinformační kampaně. Mohly by být dále rozvinuty příslušné algoritmy pro sledování aktivity v sociálních médiích, aby bylo možné odhalovat rozsáhlé dezinformační kampaně a v závažných případech přijmout odpovídající opatření;

28. zdůrazňuje, že v boji proti dezinformacím má zásadní význam rychlá a účinná výměna informací a zkušeností. Při rozboru zkušeností jednotlivých regionů a obcí a případů, kdy došlo k šíření falešných informací, lze určit společné znaky, vzorce, chyby a úspěchy těchto kampaní. Evropská unie by tudíž měla výměnu zkušeností mezi místními a regionálními orgány a členskými státy a jejich vzájemné učení podporovat finančními prostředky a prostřednictvím své sítě;

Návrhy

29. navrhuje přimět platformy sociálních médií pomocí politických doporučení či regulačních opatření k tomu, aby vyvíjely mnohem intenzivnější komunikační činnost s cílem informovat uživatele o dezinformacích a o kritickém posuzování zdrojů. V období před volbami nebo referendy a během krizí by v sociálních médiích mohly být ve větší míře zveřejňovány informace, které by objasňovaly dané souvislosti a varovaly uživatele před zdroji dezinformací. V této souvislosti poukazuje na to, že z předběžné analýzy nedávné kampaně k volbám do Evropského parlamentu vyplynulo, že mnohé platformy poskytovaly informace s cílem upozornit uživatele na konkrétní situaci, což pomohlo omezit dopad veškerých dezinformačních činností;

30. pokládá za nutné přimět platformy sociálních médií popřípadě pomocí politických doporučení či regulačních opatření k tomu, aby více než doposud přispívaly k rozvíjení rozsáhlé sítě ověřovatelů faktů, v níž bude zřejmě nezbytné zavést nějaký systém odměňování, který bude vycházet z příjmů dosahovaných novými médii. Považuje rovněž za důležité podporovat spolehlivé sdělovací prostředky na celostátní, regionální i místní úrovni tam, kde zejména veřejné subjekty plní významnou úlohu a budou ji plnit i v budoucnosti;

31. doporučuje přijmout regulační opatření, jejichž účelem bude identifikovat kampaně zaměřené na šíření dezinformací a zamezit jim, a to i prostřednictvím spolupráce s platformami sociálních médií a podávání zpráv. Pokud by byly zavedeny jednotné standardy pro podávání zpráv o potírání dezinformací, pak by bylo možné sledovat činnost platform sociálních médií po delší dobu, nechat ji popřípadě monitorovat nezávislou třetí stranou, a získat tak ucelenější představu o rozsahu problémů spojených s šířením dezinformací;

32. doporučuje vypracovat celoevropský právní rámec, který globálním platformám sociálních médií uloží povinnost, aby v každém členském státě zřídily asistenční službu a kontaktní místo, jež budou fungovat v jazyce dané země. Každý občan, představitel obce a zástupce nevládní organizace by měl mít možnost bez problémů se obrátit na zákaznickou službu, jež by se v celé Evropské unii měla řídit podobnými zásadami. Dostupnost této asistenční služby v mateřském jazyce a fyzická přítomnost kontaktního místa by boj proti falešným informacím výrazně ulehčila a posílila by se díky tomu také práva občanů;

33. doporučuje platformám sociálních médií, aby občanům poskytly možnost nahlásit v případě potřeby a bez velké námahy případy šíření falešných informací nebo pokusy v tomto směru;

34. vyzývá k tomu, aby se zvažilo, zda by mohla být regionálním a místním orgánům a občanským sdružením v celoevropském měřítku poskytována finanční podpora, aby bylo možné zlepšit schopnost odhalování dezinformací, bojovat proti jejich šíření a zintenzivnit vzájemnou a přeshraniční spolupráci těchto orgánů a sdružení;

35. doporučuje, aby byla se zapojením sítě ověřovatelů faktů vytvořena příručka o nakládání s dezinformacemi, s jejíž pomocí by vzdělávací zařízení a místní orgány mohly v rámci boje proti dezinformacím koncipovat výuku zaměřenou na podporu kritického myšlení;

36. poukazuje na to, že již u nejmladší generace je třeba rozvíjet schopnost analýzy faktů, kritické myšlení a rozumné uvažování, které umožňují dešifrovat a porovnávat získávané informace. Domnívá se, že za tímto účelem je v zájmu boje proti dezinformacím nezbytné podporovat opatření zaměřená na zvyšování informovanosti (diskusí, dialogů apod.) ve vzdělávacích zařízeních a v zařízeních odborné přípravy.

V Bruselu dne 5. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Zpráva Evropské komise o politice hospodářské soutěže v roce 2018

(2020/C 79/11)

Zpravodaj:	Dominique LÉVÊQUE (FR/SES), starosta obce Aÿ-en-Champagne
Odkaz:	Zpráva Evropské komise o politice hospodářské soutěže v roce 2018 COM(2019) 339 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Obecné připomínky

1. domnívá se, že nenarušená a účinná politika hospodářské soutěže je nezbytným základem evropského projektu. To neznamená, že by byla cílem sama o sobě. Je však nástrojem pro provádění vnitřního trhu, který je nezbytný pro plnění cílů EU, které jsou stanoveny v článku 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU), jenž se opírá zejména o strategický rámec cílů udržitelného rozvoje, o sociálně tržní hospodářství a sociální pokrok. Provádění politiky hospodářské soutěže musí být rovněž soudržné s ostatními politikami Unie (podle článku 7 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU)) a musí splňovat průřezové požadavky v oblasti zaměstnanosti, životního prostředí a ochrany spotřebitele stanovené v článcích 9, 11 a 12 SFEU;

2. připomíná, že článek 3 SFEU svěřuje Evropské unii (EU) výlučnou pravomoc ohledně stanovení pravidel hospodářské soutěže a že Komisi náleží pravomoc přímého provádění. Z toho důvodu se právní mechanismy, které mají zajistit dodržování zásady subsidiarity, nevztahují na politiku hospodářské soutěže (článek 5 SEU). Tato výlučná pravomoc však nezbavuje Komisi povinnosti udržovat nepřetržitý dialog v rámci přípravy a posuzování mechanismů hospodářské soutěže se státními orgány členských států na všech úrovních správy, s vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž, s Evropským parlamentem, s Evropským výborem regionů (VR), s Evropským hospodářským a sociálním výborem a s občanskou společností, zvláště se sdruženími spotřebitelů, a náležitě zohledňovat jejich názory;

3. vítá výroční zprávu o politice hospodářské soutěže v roce 2018, avšak konstatuje, že v této zprávě jsou především uvedena hlavní rozhodnutí Komise přijatá v roce 2018 a legislativní vývoj v oblasti hospodářské soutěže a nejsou zde představeny žádné návrhy na reformu. Politické směry pro příští Evropskou komisi na období 2019–2024, které předložila nově zvolená předsedkyně dne 16. července, však zahrnují reformy evropské politiky hospodářské soutěže, zejména v souvislosti se „Zelenou dohodou pro Evropu“, novými právními předpisy o digitálních službách nebo se zřízením veřejného a soukromého fondu zaměřeného na primární veřejné nabídky akcií malých a středních podniků;

4. vyjadřuje hluboké politování nad tím, že dohoda o vystoupení Spojeného království ze dne 17. října 2019 již neobsahuje závazná opatření, která by zajistila dodržování norem Evropské unie Spojeným královstvím v oblasti státní podpory, hospodářské soutěže a příslušných daňových otázek. Nezávazný a nespecifický závazek Spojeného království zachovat „rovné podmínky pro všechny“ prostřednictvím „vysokých společných norem“ v těchto oblastech, jak je uvedeno v politickém prohlášení připojeném k dohodě, neposkytuje občanům, pracovníkům a podnikům ve Spojeném království dostatečnou ochranu;

Vystoupení Spojeného království z Evropské unie

5. zdůrazňuje, že Spojené království bude nejméně do data svého vystoupení z Evropské unie nadále podléhat pravidlům hospodářské soutěže EU. Šetření zahájená před tímto datem by mohla být uzavřena až po tomto datu, avšak v každém případě budou muset být uskutečněna. V této souvislosti vítá vysvětlení, která Komise poskytla ve zprávě ze dne 25. března 2019 o dopadu vystoupení Spojeného království na právní předpisy EU v oblasti hospodářské soutěže⁽¹⁾, ale lituje, že tato zpráva pojednává pouze o protisoutěžním chování a kontrole spojování podniků;

(1) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/eu-competition-law_cs.pdf

6. je toho názoru, že v případě vystoupení Spojeného království je třeba rovněž postupovat obezřetně, pokud britská vláda nedodrží svůj závazek i nadále kontrolovat státní podpory tím, že zachová společný regulační rámec s EU. Rovněž znovu požaduje, aby byla prozkoumána možnost zavést dočasná opatření pro úpravu pravidel státní podpory (tj. uvolnění či pozastavení) pro určité zeměpisné oblasti a hospodářská odvětví, která by byla obzvláště zasažena důsledky vystoupení Spojeného království, zejména pokud by se uskutečnilo mimo vyjednaný rámec („bez dohody“). Mělo by to vést k rozšíření obecného nařízení o blokových výjimkách;

Politika EU v oblasti hospodářské soutěže a průmyslová strategie EU

7. připomíná, že Rada vyzvala Komisi, „aby do konce roku 2019 předložila dlouhodobou vizi průmyslové budoucnosti EU spolu s konkrétními opatřeními k její realizaci“. VR již v této souvislosti uvedl, že „je přesvědčen, že průmyslová strategie EU by měla rovněž zahrnovat podrobnou a fakticky podloženou revizi pravidel EU pro státní podporu a kontrolu spojování podniků, aby byly zajištěny rovné podmínky na mezinárodní úrovni v souladu s globálními obchodními politikami a mnohostrannými dohodami. Zároveň by tato strategie měla zahrnovat také investiční a inovační potenciál státní podpory nebo fúzí.“⁽²⁾ VR se domnívá, že mezi aspekty tohoto potenciálu patří schopnost vytvářet nebo udržovat pracovní místa v průmyslu v EU, zejména zapojením do restrukturalizace průmyslových odvětví, která se nacházejí v obtížné situaci, a do produkce komponentů, jež mají pro evropský průmysl strategický význam;

8. navrhuje, aby se změnila metoda kontroly podpor v oblasti výzkumu, vývoje a inovací tím, že kontrola *ex ante*, kterou provádí Komise, by byla v co největší míře omezena, lhůty pro posouzení těchto podpor by se zkrátily a opatření pro významné projekty společného evropského zájmu by byla zjednodušena.⁽³⁾ Tato změna by měla usnadnit provádění projektů společného evropského zájmu, z nichž byl spuštěn pouze jeden (v oblasti mikroelektroniky) ve výši 1,75 miliardy EUR, přičemž byl Komisi v květnu tohoto roku předložen návrh projektu společného evropského zájmu týkající se koncipování a výroby bateriových článků a modulů nové generace v investiční výši 6 miliard EUR, z čehož 1,2 miliard EUR má být financováno z veřejných prostředků;

Státní podpora – obecné připomínky

9. vítá skutečnost, že modernizace kontroly státní podpory zahájená v roce 2014 umožnila zvýšit počet výjimek, díky čemuž bylo od roku 2015 přijato více než 96 % nových opatření týkajících se podpory, která se řídí obecným nařízením o blokových výjimkách, a že tato modernizace rovněž umožnila, aby se kontrola státní podpory soustředila na zásadní otázky;

10. poukazuje na to, jaký význam má z hlediska transparentnosti zřízení modulu pro transparentnost státní podpory⁽⁴⁾, což je platforma IT, která umožňuje předávat a zveřejňovat údaje o státní podpoře vyšší než 500 000 EUR, a konstatuje, že koncem roku 2018 zveřejnilo 25 členských států informace o více než 43 000 udělených podporách;

11. znovu opakuje své přesvědčení, že sdělení o pojmu státní podpory, které Komise přijala v roce 2016, poskytuje veřejným orgánům užitečný základ pro lepší pochopení této složité otázky. Vyzývá však Komisi, aby ho aktualizovala s ohledem na vývoj své rozhodovací praxe a evropské judikatury, zejména pokud jde o selektivitu;

12. vyzývá Komisi, aby v průběhu tří účetních období zvýšila prahovou hodnotu pro podpory *de minimis* z 200 000 EUR na 500 000 EUR vzhledem k tomu, že tato prahová hodnota byla stanovena v roce 2006;

13. poukazuje na to, že Komise v roce 2018 zahájila kontrolu účelnosti pravidel státní podpory, která by měla vyústit začátkem roku 2020 v řadu návrhů na přepracování těchto pravidel. VR v této souvislosti žádá, aby byl ve vhodný okamžik plně zapojen do analýzy návrhů mechanismů, které nejvíce souvisejí s pravomocemi a s politickou, ekonomickou a sociální oblastí činnosti místních a regionálních orgánů, mezi něž patří: obecné nařízení o blokových výjimkách, pravidlo *de minimis*, pokyny k regionální státní podpoře, rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací, sdělení o státní podpoře pro významné projekty společného evropského zájmu, pokyny týkající se rizikového financování, pokyny týkající se státní podpory letišť a leteckých společností, pokyny týkající se podpory v oblasti životního prostředí a energetiky, pokyny týkající se podpory na záchranu a restrukturalizaci a pokyny týkající se odvětví železniční dopravy;

⁽²⁾ Stanovisko VR Místní přístup ke strategii průmyslové politiky EU ze dne 26. června 2019, odstavec 16.

⁽³⁾ Viz francouzsko-německé prohlášení na podporu průmyslové politiky uzpůsobené 21. století <https://ue.delegfrance.org/manifeste-franco-allemand-pour-une>

⁽⁴⁾ Viz <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public>

14. bere na vědomí veřejnou konzultaci realizovanou v období od 26. června do 27. září 2019 ohledně návrhu na revizi obecného nařízení o blokových výjimkách, který má být předložen společně s příštím víceletým finančním rámcem (VFR). Cílem konzultace bylo určit nejjednodušší a neúčinnější způsob, jak usnadnit kombinování vnitrostátního financování a financování z rozpočtu EU. Vítá zejména, že návrh rozšiřuje stávající blokovou výjimku, která se omezuje na podporu poskytovanou malým a středním podnikům, tak, aby umožňovala poskytovat podporu bez předběžného oznámení i velkým podnikům (článek 20). Rovněž vítá, že obecné nařízení o blokových výjimkách dále stanoví zjednodušenou blokovou výjimku na velmi malé částky podpory poskytované na projekty Evropské územní spolupráce (do výše 20000 EUR na jeden podnik a projekt) (článek 20a). V neposlední řadě podporuje zvýšení maximální intenzity podpory pro malé a střední podniky na 80 %. Vznášá však tyto dvě výhrady:

- i) je třeba objasnit, že pokud veřejné instituce, které se projektů účastní, využívají vlastní zdroje, tyto prostředky se při výpočtu maximální intenzity podpory nepovažují za příspěvek z veřejných zdrojů, a
- ii) potvrzení, že podpora poskytnutá na základě článku 20a nepodléhá oznamovací povinnosti (článek 11) ani povinnosti kontroly (článek 12), jež jsou stanoveny v obecném nařízení o blokových výjimkách, a nejsou s ní spojeny ani žádné požadavky na informace pro třetí strany;

15. bere na vědomí sdělení Komise o navrácení protiprávních a neslučitelných státních podpor, které bylo zveřejněno dne 22. července 2019 ⁽⁵⁾ v rámci provádění nařízení Rady 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie ⁽⁶⁾. V tomto právním rámci zmíněné sdělení nepřináší příjemcům státních podpor, a zejména příjemcům státních podpor *de minimis*, žádné úlevy. Desetiletá promlčecí lhůta pro podporu *de minimis* se nesnižuje, ačkoli v důsledku odkladných procesních úkonů je tato doba ve skutečnosti mnohem delší. Komise rovněž nesouhlasila s tím, že se vzdá navrácení podpory v případech, kdy tato podpora vytvořila legitimní očekávání, pokud nejsou dostupné informace potřebné k navrácení podpory, nebo pokud se rozhodnutí vnitrostátního soudu, které se konkrétně týká udělení určité podpory, stane konečným. Komise se rovněž domnívá, že pokud nelze od příjemce získat nazpět částku podpory, nejenže musí být příjemce přinucen k platební neschopnosti, ale neměla by být povolena žádná restrukturalizace ani dočasné pokračování jeho činnosti, dokud nevrátí celou částku podpory; Tento přístup je obtížně slučitelný s cílem vnitrostátního a evropského insolvenčního řízení. I když je cílem postupů pro navrácení státní podpory odstranit narušující dopady protiprávní podpory se zpětnou účinností, restrukturalizace podniků podle insolvenčního práva zohledňuje i jiné cíle, jako je například zachování zaměstnanosti. VR tedy vyzývá Komisi, aby zvažila předložení návrhu na změnu nařízení (EU 2015/1589);

16. upozorňuje, že rámec pro státní podporu v bankovním sektoru se od srpna 2013 nezměnil ⁽⁷⁾, ačkoli se podstatným způsobem změnila hospodářská situace. Nabízí se tedy otázka, zda podmínka, aby případná podpora pomohla „napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu“ (čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU), je stále relevantní;

17. vítá rozsudek Tribunálu ze dne 24. září 2019 ve spojených věcech T-755/15 a T-759/15 týkající se platnosti rozhodnutí Evropské komise z roku 2015 o podpoře, kterou Lucembursko poskytlo společnosti Fiat Chrysler Finance Europe. Tento rozsudek totiž potvrzuje, že selektivní zvýhodnění prostřednictvím daňového rozhodnutí může představovat protiprávní a s vnitřním trhem neslučitelnou státní podporu a že přezkum daňového rozhodnutí Komisí z hlediska pravidel státní podpory nepředstavuje „daňovou harmonizaci“. Zároveň zdůrazňuje, že v souladu s rozsudkem Tribunálu ze dne 15. listopadu 2011 ve spojených věcech C-106/09 P a C-107/09 P „náleží stanovení základů daně a rozdělení daňového zatížení na různé výrobní faktory a různá hospodářská odvětví do pravomoci členských států“;

Státní podpora v oblasti služeb obecného hospodářského zájmu

18. připomíná, že při uplatňování pravidel EU pro státní podporu v oblasti služeb obecného hospodářského zájmu svěřují Smlouvy členským státům širokou posuzovací pravomoc, pokud jde o definici služby obecného hospodářského zájmu. Je rovněž třeba dodržovat zásady místní a regionální samosprávy, hospodářské, sociální a územní soudržnosti a neutrality, pokud jde o režim vlastnictví v členských státech Unie, který je zaručen v článku 3 SEU a v člancích 14, 106 a 345 a v protokolu č. 26 SFEU;

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/recovery_notice_cs.pdf

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 248, 24.9.2015, s. 9.

⁽⁷⁾ Sdělení Komise o použití pravidel pro poskytování státní podpory ve prospěch bank v souvislosti s finanční krizí od 1. srpna 2013 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013XC0730\(01\)&from=CS](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013XC0730(01)&from=CS)

19. zdůrazňuje význam rozsudku Tribunálu ze dne 15. listopadu 2018 pro služby obecného hospodářského zájmu v oblasti sociálního bydlení. Tento rozsudek se týkal opravného prostředku, který podaly nizozemské společnosti působící v oblasti sociálního bydlení⁽⁸⁾. Tento rozsudek na jedné straně upřesňuje povinnost členského státu prokázat, že aby se na služby obecného hospodářského zájmu nevztahovala pravidla hospodářské soutěže, musí být jejich působení v oblasti sociálního bydlení nezbytné a přiměřené skutečné potřebě veřejné služby, pokud jde o přístup k bydlení, a na druhé straně omezuje úlohu Komise při kontrole zjevného pochybení. Definice služeb obecného hospodářského zájmu v oblasti bydlení obsahuje zjevnou chybu, pokud je nejasná, jelikož pouze stanoví, že se pronájem přednostně poskytuje osobám, které nemohou najít vhodné ubytování, aniž by byla tato cílová skupina definována;

20. v této souvislosti⁽⁹⁾ se znovu zasazuje o vyjasnění oblasti působnosti rozhodnutí Komise ze dne 20. prosince 2011 v souvislosti se sociálním bydlením. Aby bylo možné reagovat na znepokojující situaci v oblasti bydlení, která se týká velké části obyvatel s nízkými či dokonce průměrnými příjmy, a na různé situace na místních trzích s nemovitostmi a také respektovat pravomoc členských států stanovit definici služby obecného hospodářského zájmu, mělo by se v souladu se zásadou subsidiarity rozhodnutí vztahovat na poskytování sociálního bydlení specifickým skupinám, jejichž potřeby v oblasti bydlení nemohou vyřešit tržní podmínky, zejména z důvodu omezení, která souvisejí s jejich solventností či s dalšími znevýhodněními. Přesná povaha potřeb musí být jasně vymezena příslušnými orgány členských států za použití vhodných a transparentních kritérií;

21. bere na vědomí, že Komise dne 7. prosince 2018 schválila prodloužení lhůty pro uplatňování nařízení o podporách *de minimis* pro podniky poskytující služby obecného hospodářského zájmu až do 31. prosince 2020. Výbor v této souvislosti připomíná, že požadoval:

- zvýšení prahových hodnot *de minimis* pro státní podporu pro služby obecného hospodářského zájmu (nad rámec vyrovnávacích opatření až do výše 500000 EUR za období tří účetních období),
- přezkum definice „přiměřeného zisku“ u služeb obecného hospodářského zájmu, a to zejména s přihlédnutím k tomu, že jsou tyto zisky často znovu investovány do služeb obecného hospodářského zájmu, mimo jiné prostřednictvím pobídek nebo zvýšením procentuálního podílu přiměřeného zisku;

Státní podpora pro ekologickou a energetickou transformaci

22. zdůrazňuje, že je důležité, aby byla politika Komise v oblasti podpor udělovaných na ochranu životního prostředí a energetiku plně v souladu s prováděním dohody uzavřené v Paříži v souladu s UNFCCC, aby podporovala udržitelnou energetiku prostřednictvím energie z obnovitelných zdrojů a snahy o větší energetickou účinnost a umožnila bojovat proti energetické chudobě, zabezpečit zásobování energií a posílit územní soudržnost. V této souvislosti vyzývá k ukončení státních podpor na těžbu fosilních paliv;

23. upozorňuje členy Evropského výboru regionů a obecně zástupce místních a regionálních orgánů na probíhající konzultaci (do 6. listopadu 2019), která se týká hodnocení pravidel poskytování státních dotací na zdravotní a sociální služby obecného hospodářského zájmu⁽¹⁰⁾, a očekává, že bude zdrojem cenných informací o zkušenostech z praxe. Poukazuje na obtíže, s nimiž se potýkají místní a regionální orgány při vymezování skupiny „znevýhodněných osob“ v souvislosti se sociálním bydlením a metodikou výpočtu nadměrných náhrad;

24. bere na vědomí přepracování pokynů týkajících se některých státních podpor v rámci systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, které bylo zahájeno dne 20. prosince 2018;

25. k budoucímu přepracování pokynů týkajících se státní podpory v oblasti životního prostředí a energetiky hodlá přispět těmito návrhy:

- požaduje, aby byly státní podpory pro biomasu a bioplyn podmíněny zárukami původu,
- doporučuje, aby byla zavedena ustanovení týkající se skladování a samospotřebitelů energie z obnovitelných zdrojů a zároveň byl zajištěn soulad s revidovanou směrnicí o obnovitelných zdrojích energie (zejména s články 21 a 22),

⁽⁸⁾ Věc T-202/10 RENV II: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=207808&text=&dir=&doclang=CS&part=1&occ=first&mode=DOC&pageIndex=0&cid=6861>.

⁽⁹⁾ Viz odstavec 41 stanoviska VR Státní podpora a služby obecného hospodářského zájmu (ECON-VI-013) přijatého dne 11. října 2016.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2019-3777435_cs

- žádá, aby bylo poskytování podpory vázáno na povinnost transparentnosti, podle níž jsou náklady, které nesou spotřebitelé, jasně uvedeny na fakturách (v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ⁽¹¹⁾),
- navrhuje, aby byl odstavec 220 pokynů pozměněn v tom smyslu, že by členské státy měly mít povinnost prokázat, že „prioritně zvažují jiné způsoby, jak dosáhnout cíle postupného omezování dotací, které mají nepříznivý vliv na životní prostředí nebo na hospodářství, jako je např. upřednostňování řízení poptávky a opatření v oblasti energetické účinnosti, zvýšení propojovací kapacity a umožnění využívat energii z obnovitelných zdrojů“ ⁽¹²⁾;

26. vyzývá Komisi, aby ověřila, zda osvobození od daně z leteckého petroleje nepředstavuje narušení hospodářské soutěže ve prospěch odvětví letectví, které vychází z nesprávného výkladu Chicagské úmluvy o mezinárodním civilním letectví (z r. 1944). V této dohodě se totiž uvádí, že v případě mezinárodního letu nemůže být palivo obsažené v nádržích letadla po příletu do země zdaněno, ale nezmiňuje se o zdanění při doplňování zásob před letem. V důsledku toho by mohlo dojít k tomu, co v některých členských státech již existuje, a sice že by určitý členský stát mohl – alespoň při vnitrostátních letech – zavést zdanění letenky, pokud by letadlo přímo konkurovalo dopravě po železnici, nebo zdanění leteckého petroleje za účelem omezení emisí skleníkových plynů. Vzhledem k dopadu těchto daní na vnitřní trh EU by však bylo vhodnější, aby bylo takové zdanění koordinováno na evropské úrovni. Domnívá se proto, že evropská občanská iniciativa „Fairrosene“, která si klade za cíl dosáhnout zrušení daňového osvobození leteckého paliva v Evropě, si zaslouží náležitou pozornost ⁽¹³⁾;

27. připomíná svůj požadavek ⁽¹⁴⁾, aby „byly pro uhelné regiony vyčleněny zvláštní těžební oblasti podle čl. 107 odst. 3 písm. a) a písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) a aby byla pro tyto zvláštní těžební regiony přizpůsobena pravidla EU pro poskytování státní podpory, a to za účelem přijetí opatření zaměřených na zvládnání strukturálních transformací (...). Kromě toho by bylo vhodné prověřit, zda by z důvodu mimořádného a exemplárního významu, který má ekologicky šetrná transformace uhelných regionů pro politiku Evropské unie v oblasti energetiky a klimatu, bylo možné založit takováto podpůrná opatření na čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU.“;

Politika hospodářské soutěže a hospodářská, sociální a územní soudržnost

28. vítá skutečnost, že Komise začala v roce 2018 poprvé uplatňovat pokyny pro širokopásmové sítě tím, že umožnila veřejným orgánům podporovat zavádění širokopásmového připojení. Konkrétně se jednalo o bavorský projekt ⁽¹⁵⁾ na zavádění sítí s velmi vysokou kapacitou v šesti venkovských obcích. Vzhledem k tomu, že ke splnění cílů jednotného digitálního trhu v oblasti propojení by měly být v průběhu příštích deseti let nutné celkové investice ve výši přibližně 500 miliard EUR, je nezbytné, aby politika v oblasti hospodářské soutěže zohledňovala specifika zavádění širokopásmového připojení ve venkovských oblastech, a sloužila tak veřejnému zájmu a řešila stále se prohlubující rozdíly v přístupu k technologiím, které existují mezi venkovskými a městskými oblastmi;

29. zdůrazňuje, že VR ve svém stanovisku k rámcovému nařízení o strukturálních a investičních fondech navrhl, aby v souvislosti s režimy státní podpory mohl být orgán poskytující podporu považován za příjemce podpory (článek 2), „když výše podpory na podnik činí méně než 200 000 EUR“, a konstatuje, že Evropský parlament a Rada tento návrh přijaly;

30. připomíná, že pokud jde o evropské fondy, v obecném nařízení o blokových výjimkách se uvádí (v 26. bodu odůvodnění), že „o státní podporu se nejedná v případě financování z prostředků Unie, které centrálně spravují orgány, agentury, společné podniky a jiné subjekty Unie a které není přímo ani nepřímo pod kontrolou členských států. Je-li toto financování z prostředků Unie kombinováno se státní podporou, pak při určování, zda jsou dodrženy prahové hodnoty oznamovací povinnosti a maximální intenzita podpory, by měla být brána v potaz pouze tato státní podpora, a to za předpokladu, že celková výše veřejných finančních prostředků poskytnutých k úhradě těchto způsobitelných nákladů nepřekračuje nejvýhodnější sazbu financování, kterou stanoví použitelná ustanovení práva Unie.“;

⁽¹¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 125).

⁽¹²⁾ Pokyny pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky na období 2014–2020, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628(01))

⁽¹³⁾ <https://eci.ec.europa.eu/008/public/#/initiative>

⁽¹⁴⁾ Odstavce 29 až 31 návrhu stanoviska VR Sociálně-ekonomická strukturální transformace uhelných regionů v Evropě, zpravodaj: Mark Speich (DE/ELS), přijetí stanoviska se plánuje na plenární zasedání ve dnech 8. a 9. října 2019.

⁽¹⁵⁾ Věc SA.48418 Bayerisches Gigabit Pilotprojekt – Německo, dokument k dispozici zde: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48418.

31. znovu vyzývá Komisi, aby zvýšila prahovou hodnotu pro uplatňování obecného nařízení o blokových výjimkách na podporu pro regionální letiště výrazně převyšující současný limit 200000 cestujících ročně, neboť tato letiště nemohou narušit obchod mezi členskými státy, nemají strukturální kapacity k pokrytí kapitálových a provozních nákladů⁽¹⁶⁾ a protože je veřejná podpora určena k rozvoji bezpečné a ekonomicky životaschopné infrastruktury pro leteckou dopravu v regionech s horším dopravním spojením⁽¹⁷⁾;

32. lituje, že návrhy Komise z června 2018 pro reformu SZP po roce 2020 neobsahovaly návrhy na přezkum pravidel hospodářské soutěže vztahujících se na odvětví zemědělství, ačkoli to VR požadoval. Vyzývá proto Komisi, aby neohledě na interinstituční činnost navazující na legislativní návrhy týkající se SZP po roce 2020 přehodnotila svůj dosud velmi restriktivní výklad článku 101 SFEU v horizontálních pokynech a nebránila kolektivním smlouvám uzavřeným organizacemi producentů;

33. vítá skutečnost, že v březnu 2019 Komise v souladu s požadavky VR zvýšila individuální strop pro podporu *de minimis* v zemědělství z 15000 EUR na 20000 EUR (za určitých podmínek na 25000 EUR) a zároveň zvýšila vnitrostátní strop pro všechny podpory *de minimis* z 1 na 1,25 % roční zemědělské produkce jednotlivých států za období tří let. Tato dvě zvýšení totiž umožňují alespoň částečně zohlednit prohlubující se tendenci klimatických, zdravotních a hospodářských krizí;

Politika hospodářské soutěže v digitální éře

34. vítá skutečnost, že uzpůsobení politiky EU v oblasti hospodářské soutěže digitální éře je ve zprávě Komise označeno za prioritu a že nový program hospodářské soutěže na období 2021–2027 se zaměří na otázky spojené s používáním metadat a algoritmů;

35. lituje, že návrhy obsažené ve zprávě o „politice hospodářské soutěže v digitální éře“⁽¹⁸⁾, která byla předložena v dubnu tohoto roku, nebyly předběžně projednány ve výroční zprávě. Za nejdůležitější považuje tyto návrhy:

- měly by být zakázány strategie, které používají dominantní platformy ke snížení konkurenčního tlaku, jemuž čelí, aniž by u nich bylo jasně zdokumentováno, že se tím zlepšuje ochrana spotřebitele,
- šetření Komise by měla klást menší důraz na analýzu definice trhu a více se soustředit na teorie týkající se újmy a na zjišťování protisoutěžních strategií,
- je třeba analyzovat případ od případu přístup k údajům, který má k dispozici podnik, jenž je pokládán za dominantní, nikoli však konkurenti, a udržitelnost takového diferencovaného přístupu k údajům,
- je třeba zajistit přenositelnost údajů, tzn. schopnost uživatelů dále přeposílat údaje, které o nich nashromáždila určitá platforma b) je nutné zajistit interoperabilitu údajů,
- platformy, které představují systémovou infrastrukturu v oblasti zprostředkování, by měly nést důkazní břemeno, pokud jde o to, že „autopreference“ nemá dlouhodobý vylučující účinek na trh s výrobky, jak se tvrdí v žalobě 23 evropských elektronických burz pracovních míst podané proti programu „Google for Jobs“;

36. žádá, aby byl vytvořen evropský legislativní nástroj, který by umožnil příslušné úrovni správy (místní, regionální, celostátní nebo evropské), jež pověřila platformy plněním úkolů spadajících do služeb obecného zájmu, aby měla přístup k algoritmům, jež platformy používají, a kontrolovala je;

37. zasazuje se o to, aby byly více kontrolovány transakce, jimiž se startupy dostávají do vlastnictví dominantních platform či ekosystémů a platform nebo ekosystémů se systémovým rozměrem. Rovněž doporučuje, aby byly prahové hodnoty pro soudní příslušnost, které jsou stanoveny v nařízení EU o spojování podniků, upraveny tak, aby byly tyto nákupní transakce posuzovány nikoli pouze na základě obratu, ale také podle hodnoty transakce, a tak bylo možné posoudit konkurenční potenciál startupů, které se obvykle neřídí modelem krátkodobého zisku;

⁽¹⁶⁾ Stanovisko Výboru regionů ze dne 28. listopadu 2013 Pokyny EU ke státní podpoře letišť a leteckých společností ze dne 28. listopadu 2013 (COTER-V-043).

⁽¹⁷⁾ Viz rozhodnutí Evropské komise ve věci letiště v Angoulême, 23. července 2014: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm.

⁽¹⁸⁾ <http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/kd0419345enn.pdf>

Kontrola spojování podniků

38. zdůrazňuje, že je třeba, aby byla v analýze hospodářské soutěže, kterou provádí Komise, lépe zohledněna otázka státní kontroly a dotací poskytovaných podnikům, které by mohly narušit hospodářskou soutěž, zejména v případě konkurentů ze třetích zemí;

39. vyzývá rovněž Komisi, aby zvažila úpravu nařízení Rady (EU) č. 139/2004 ze dne 20. ledna o kontrole spojování podniků⁽¹⁹⁾ a aktualizaci stávajících pokynů pro spojování podniků. Komise by konkrétně měla zajistit, aby strukturální závazky, které požaduje ke schvalování fúzí, nevedly k prodeji strategických aktiv neevropským konkurentům (k čemuž od roku 2010 dochází v každém druhém případě). Kromě toho pokrývá časový horizont analýzy Komise v zásadě dva až tři roky, což neumožňuje anticipovat velké změny týkající se vstupu inovativních subjektů na trh, zejména v digitálním odvětví. Pokyny pro horizontální spojování podniků by proto mohly být upraveny, tak že by se zrušil odkaz na dvouletou lhůtu (odstavec 74) a stanovilo by se, že časové období analýzy „závisí na charakteristikách a dynamice trhu, jakož i na zvláštních schopnostech možných uchazečů o vstup“;

Globální rozměr politiky v oblasti hospodářské soutěže

40. domnívá se, že Komise by se při uzavírání nových dohod o volném obchodu neměla zaměřovat pouze na začlenění kapitol o hospodářské soutěži, ale měla by také kontrolovat provádění již podepsaných dohod a předjímat odvetná opatření, pokud je přístup evropských společností na zahraniční trhy omezen. Za tímto účelem je třeba zkoumat možnost vytvoření funkce „hlavního dohlázele“ v Komisi;

41. v souvislosti s otevřením trhů s veřejnými zakázkami mezinárodní hospodářské soutěži vyzývá k tomu, aby byl znovu zahájen legislativní postup pro přijetí recipročního nástroje pro zadávání veřejných zakázek třetím zemím, který navrhla Komise v roce 2016. Tento nástroj se jeví skutečně jako zásadní, ačkoli v rámci jednání o přepracování dohody o vládních zakázkách v rámci WTO a dvoustranných jednání se třetími zeměmi Unie potvrdila otevření svých veřejných zakázek v hodnotě přibližně 352 miliard EUR, zatímco v seznamech některých signatářů této dohody jsou veřejné zakázky pouze omezenou položkou (178 miliard EUR ve Spojených státech a 27 miliard EUR v Japonsku);

42. vyzývá všechny členské státy, aby doplnily nařízení o prověřování zahraničních investic v Evropě⁽²⁰⁾ o monitorovací mechanismy na vnitrostátní úrovni, aby se tak zejména umožnilo členským státům vzájemně si pomáhat v případech, kdy by mohla přímá zahraniční investice v jednom členském státě ohrozit bezpečnost nebo veřejný pořádek v jiných členských státech.

43. vítá skutečnost, že Evropská komise v únoru 2019 prosadila konečná ochranná opatření v reakci na rozhodnutí Spojených států uvalit cla na ocelářské výrobky. Dovoz těchto výrobků do EU se skutečně výrazně zvýšil, což vážně ohrozilo ocelářské společnosti v EU, které jsou dosud v nestabilní situaci z důvodu nadále nadměrné kapacity na celosvětovém trhu s ocelí a bezprecedentního počtu případů nekalých obchodních praktik některých obchodních partnerů. V souladu se závazky, které EU přijala v rámci WTO, tato opatření zajišťují nepřetržitý tok dovozu, což zaručuje účinnou hospodářskou soutěž na evropském trhu s ocelí a dostatečný výběr pro řadu evropských uživatelů oceli. Avšak vzhledem k dalšímu zhoršování hospodářských vyhlídek ocelářského průmyslu je třeba tato ochranná opatření urychleně přezkoumat a v případě potřeby posílit.

V Bruselu dne 5. prosince 2019.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. L 24, 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁰⁾ Nařízení (EU) 2019/452 ze dne 19. března 2019.

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)



Úřad pro publikace Evropské unie
L-2985 Lucemburk
LUCSEMBURSKO

CS